ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 15. LETO: XXVI — JESENICE, DNE 21. APRILA 1977

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

V LETU 1976 ZABELEŽILI NAJMANJŠO FLUKTUACIJO DELAVCEV

OD LETA 1971 DO 1976 JE ČISTA FLUKTUACIJA DELAVCEV UPADLA ZA VEČ KOT TRIKRAT

Odhajanje delavcev je bilo zlasti v letu 1971 zelo pogosta tema razgovorov. Nič čudnega, saj smo takrat zabeležili kar 15,7-odstotno čisto fluktuacijo, to pa je delež, ki lahko povzroča mnogo težav v proizvodnji in hkrati občutne stroške pri sprejemanju in uvajanju novih delavcev. Vrsta ukrepov, ki smo jih tedaj predložili in vsaj delno uresničevali, je očitno rodila sadove: čista fluktuacija delavcev je leto za letom upadala in pristala v lanskem letu pri 4,6 odstotka, kar je 3,4-krat manj kakor v letu 1971. Ali, če govorimo v absolutnih številkah: leta 1971 je odšlo 889 delavcev, leta 1976 pa samo 294 delavcev. Pomeni — kar smo poudarjali še lansko leto —, da je premlevanje v »visoki« in »kritični« fluktuaciji delavcev izgubilo tla pod nogami in z njim tudi pavšalni izgovori, ki hočejo delovne in proizvodne težave še vedno naprtiti fluktuaciji.

(Nadaljevanje na 3. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSKIH ŽELEZARN V MARCU IN PRVEM TROMESEČJU

Dosežena proizvodnja v letošnjem marcu je boljša kot februarska, vendar se ne more meriti z lanskoletnimi dosežki v istem mesecu. Tudi rezultati, doseženi v prvem četrtletju, so nižji od doseženih v prvih treh mesecih leta 1976, vendar pa je mesečno poprečje boljše od doseženega mesečnega poprečja v preteklem letu.

Mesečna proizvodnja surovega železa je bila letos v marcu najvišja in je plan presežen za odstotek. Lani je znašala proizvodnja surovega železa po treh mesecih deset odstotkov več in marca je bila okoli 2.200 ton višja kot v istem mesecu letos. V prvem četrtletju doseženo mesečno poprečje proizvodnje zaostaja tudi za celotnim, v letu 1976 doseženim mesečenim poprečjem. Podatki pa niso zaskrbljujoči, saj je bil na elektro plavžu v Železarni Štore v februarju izvršen 12-dnevni remont in bodo v prihodnjih mesecih zaostanek za linearnim planom lahko izravnali. Obogatitev vsipa v plavže na Jesenicah z bogato uvozno rudo bo izboljšala proizvodne pogoje in rezultate.

Proizvodnja jekla je bila v marcu letos tudi prvič nad načrtovanim mesečnim poprečjem in to za en odstotek. Lansko prvo četrtletje je bilo odlično in za več kot dva odstotka boljše od letošnjega, saj je bilo mesečno poprečje boljše od letošnje proizvodnje v mesecu marcu. V lanskem marcu dosežena proizvodnja pa je bila za nekaj več kot 2.000 ton višja od letošnje. Razveseljivo je to, da proizvodnja jekla postopno in vztrajno raste in da stanje naročil v

(Nadaljevanje na 2. strani)

O ZDRAVSTVU, KOMUNALNIH DELIH, PRORAČUNU OBČINE...

Prihodnji četrtek, 28. aprila, se bodo na ločenih sejah sestali vsi trije zbori skupščine občine Jesenice. Zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor bodo obravnavali naslednja vprašanja:

POROČILO O DELU ZDRAVSTVENIH ORGANIZACIJ NA OBMOČJU OBČINE

Delegati vseh treh zborov so prejeli v pismeni obliki povzetek poročila o delu zdravstvene službe na področju občine Jesenice za obdobje 1971—1975, z nekaterimi dodatnimi podatki iz leta 1976 in poročilo o delu splošne bolnice Jesenice, iz katerih povzemamo nekaj najvažnejših misli.

Organizacija zdravstvenega varstva zajema celotno prebivalstvo občine, ki je imela 30. junija 1975 registriranih 27.842 prebivalcev, od tega 13.607 moških ali 48,87 % in 14.235 žensk ali 51,13 %. Število prebivalcev se je v zadnjih letih povečalo za 7,02 %, s tem da se je delež moških povečal le za 2,81 % in zaostajamo za republiškim poprečjem. Stopnja prirastka se nanaša le na dejanski prirastek, ki je posledica naravnega in selitvenega gibanja, ki je ekonomska kategorija. Podatki v jeseniški občini kažejo večji trend izseljevanja kakor priseljevanja. Tako se je v letu 1974 priselilo v občino 669 prebivalcev, odselilo pa 818, kar kaže, da je migracijski prirastek negativen.

(Nadaljevanje na 8. strani)

OSREDNJA PROSLAVA DNEVA OF IN PRAZNIKA DELA

V torek, 26. aprila bo na Plavškem travniku na Jesenicah osrednja občinska proslava dneva Osvobodilne fronte slovenskega naroda in praznika dela. Ob tej priliki bodo položili temeljni kamen za nov šolski center na Plavžu, kar ima še poseben pomen, ker bo zgrajen iz samoprispevka občanov, kot izraza visoke zavesti in solidarnosti naših občanov.

Slavnostni govornik na proslavi bo predsednik občinske konference SZDL Jesenice Zdravko Črv, temeljni kamen pa bo položil predsednik zbora združenega dela skupščine SR Slovenije Štefan Nemec. Na slovesnosti bodo razglasili tudi prejemnike letošnjih priznanj Osvobodilne fronte in srebrnega znaka sindikatov.

V kulturnem programu bo poleg pihalnega orkestra Jeseniški železarji, sodelovalo v združenem pevskem zboru 430 učencev šol jeseniške občine.

SEJA KONFERENCE ZKS ŽELEZARNE

Jutri v petek, 22. aprila, sekretar tovarniškega komiteja konference ZKS Železarne Marjan Žitnik sklicuje četrto sejo konference, kateri predlaga v obravnavo vprašanje organiziranja, postavljanja novih družbenoekonomskih odnosov v temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnostih in delovni organizaciji v smislu zakona o združenem delu.

Delegati so z vabilom prejeli tudi ustrezno gradivo, v katerem so ocena doslej prehojene poti, oziroma doseženih rezultatov pri uresničevanju oblasti delavskega razreda ter opredeljene nekatere naloge in konkretne akcije, ki naj bi pospešile hitrejše uresničevanje ustavnih določil in zakona o združenem delu, predvsem pri uresničevanju dohodkovnih odnosov.

ZVEZNA ŠTAFETA MLADOSTI V JESENIŠKI OBČINI

V torek, 19. aprila, zjutraj so mladinci, delovni ljudje in drugi občani Jesenic pozdravili zvezno štafetno palico, simbol mladosti in revolucionarnosti, ki s svojimi pozdravi tovarišu Titu izraža privrženost in ljubezen milijonov delovnih ljudi in občanov.

Letošnje najiskrenejše čestitke, ki jih od milijonov mladincev in drugih državljanov nosi štafeta, imajo tokrat še globlji pomen. Tovariš Tito poleg visokega življenjskega jubileja — 85-letnice rojstva, praznuje tudi 40-letnico uspešnega vodenja Komunistične partije Jugoslavije. V Sloveniji pa letos praznujemo tudi 40-letnico ustanovnega kongresa KPS na Čebinah, ki je tesno povezana z njegovim imenom.

Jeseniški mladinci so štafetno palico sprejeli ob 7. uri v Begunjah od sovrstnikov iz radovljiške občine. Pot so nadaljevali skozi Žirovnico na Koroško Belo, kjer je bila pred valjarnami Bela osrednja prireditev ob sprejemu štafete v jeseniški občini. Najprej so mladi delavci ponesli štafetno palico skozi obrate valjarn, na slavnostno okrašen oder pa je z njo pritekel Mujaga Haskić iz TOZD Valjarne žice in profilov. Na Koroški Beli se je zvezni štafeti priključila tudi tradicionalna triglavska štafeta, ki so jo mladi planinci skupaj z zvezno prinesli na oder. Zatem so prebrali obe pozdravni pismi, v katerih so v imenu vseh občanov železarskih Jesenic zaželeli našemu maršalu vse najboljše ob njegovih jubilejih.

(Nadaljevanje na 2. strani)

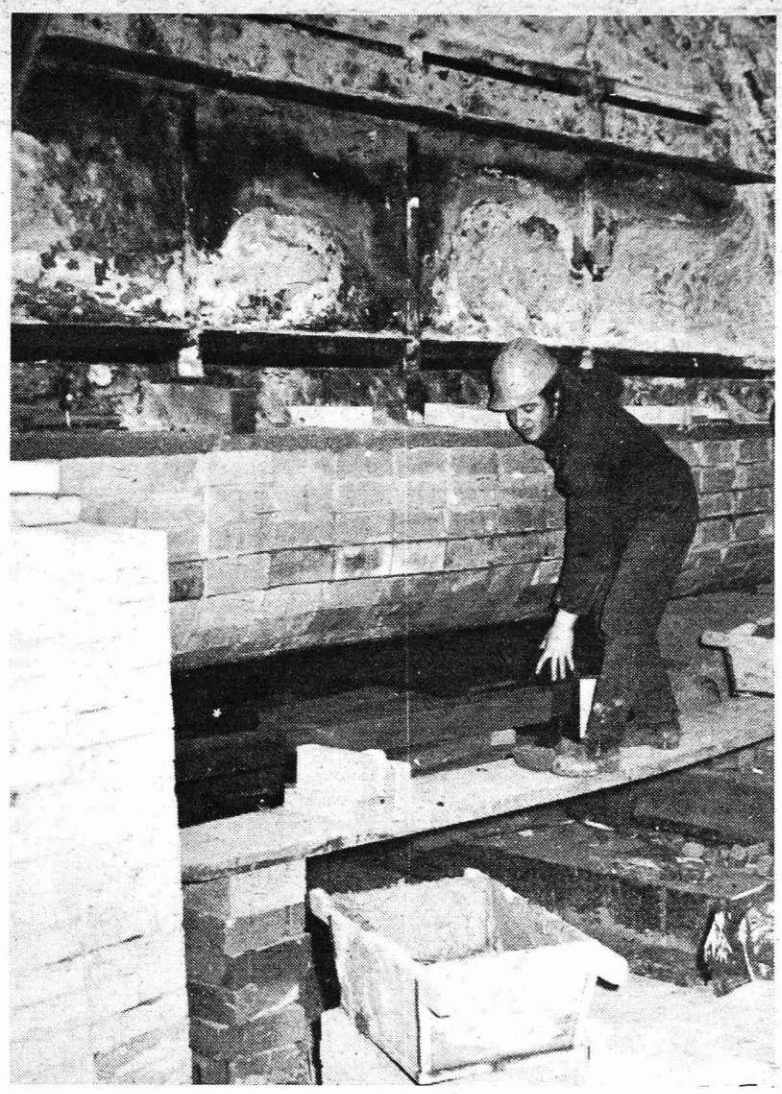

Sodelavec — industrijski zidar

OB DNEVU OSVOBODILNE FRONTE

Prihodnjo sredo, 27. aprila, bo minilo 36 let, ko so se v Ljubljani na pobudo Komunistične partije Slovenije sestali predstavniki skupine slovenskih naprednih kulturnih delavcev, skupine tako imenovanih krščanskih socialistov in predstavniki demokratičnega krila Sokola in v najtežjih dneh naše zgodovine ustanovili Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Kakšno veliko in zgodovinsko delo so opravili takrat komunisti, oziroma Komunistična partija Slovenije, ki je dala pobudo, da se združijo, ne glede na politično, nazorsko, družbeno in tradicionalno opredeljenost, vse slovenske sile v obrambo narodnega obstoja ter za osvoboditev in združitev svojega naroda, očitno kaže zmaga v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji ter izreden socialistični samoupravni razvoj SR Slovenije, v okviru Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Ob tem izrednem dogodku v zgodovini slovenskega naroda moramo poudariti predvsem naslednja dejstva, ki jih je takrat opredelil Boris Kidrič:

— da je pobudo Komunistični partiji Slovenije narekovala njena nacionalna dolžnost;

— da je KPS kot sestavni del celotne KPJ edina slovenska stranka, ki je ves čas svojega obstoja pravilno razumela slovensko narodno vprašanje, dosledno zastopala slovenske narodne koristi in ki ji je dal dejanski razvoj v vsakem pogledu prav;

— da so se z aprilskim zlomom uradne slovenske stranke do kraja razgalile ter doživele organizacijski, politični in moralni polom;

— da je delavski razred Slovenije kot najnaprednejši slovenski družbeni razred zgodovinsko poklican, zbrati v najusodnejšem razdobju slovenske zgodovine okrog sebe kar najširše ljudske množice, razviti doslej nesluteni slovenski patriotizem in postati udarno jedro svojega naroda;

— da se morata proletariat Slovenije ter njegova avantgarda KPS nujno in po vseh svojih močeh boriti za enotnost slovenskega naroda, če hočeta izpolniti svoje poslanstvo v nacionalni vojni za osvoboditev in združitev Slovencev.

Taka frontovska organiziranost slovenskega naroda se je v okviru jugoslovanske skupnosti odražala tudi v povojni obnovi in izgradnji domovine, v izgrajevanju socialistične samoupravne skupnosti ter v vseh pomembnejših dogodkih, ki so spremljali naš povojni razvoj. Z združevanjem najširših množic slovenskega naroda smo po osvoboditvi dosegli rezultate, za katere v drugačnih sistemih potrebujejo mnogo več časa.

Vsa ta velika izročila in bogastvo izkušenj osvobodilne fronte bi morali mnogo bolj spoštovati in uveljavljati v sedanji samoupravni praksi, pri uresničevanju ustavnih določil in zakona o združenem delu. Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije, ki je nastala v narodnoosvobodilni vojni in socialistični revoluciji kot osvobodilna fronta, bi morala mnogo bolj krepiti frontovsko aktivnost in frontovsko obliko delovanja. Prepogosto se v našem prostoru srečujemo še s sektaštvom in frontovsko neusklajenimi akcijami, kar nedvomno zmanjšuje našo učinkovitost. Spoznanja, da smo zmagali v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji ter dosegli tako veličastne povojne rezultate zaradi masovnosti in aktivnosti osvobodilne fronte na terenu, okrog katere so bili zbrani resnično vsi slovenski patrioti, ne glede na nazorsko opredeljenost, bi nas morala mnogo bolj zavzeto voditi tudi v sedanjem obdobju uresničevanja ustave in zakona o združenem delu.

O DELU DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA IN O DELEGATSKEM SISTEMU

Pretekli petek, 15. aprila, sta jeseniško občino obiskala predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine SR Slovenije Stane Markič in predsednik zbora združenega dela skupščine SR Slovenije Štefan Nemec. Sodelovala sta v razgovoru z delegati družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice in predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine, ki je bil namenjen oceni delovanja občinskega družbenopolitičnega zbora in sploh delegatskega sistema v občini Jesenice.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kadarkoli poslušam ali prebiram prodorne in prepričljive besede tovariša Tita o človeku, o ljudeh, še posebno o mladih in zaupanju vanje, o pomenu prepričljive besede in njene povezanosti z dejanji, o velikem optimizmu o naši prihodnosti, o bratstvu in enotnosti naših narodov in narodnosti in podobno, imam občutek, da vse to vsi globoko cenimo in spoštujemo, da pa v praksi, v vsakdanjem življenju še vedno marsikje odstopamo, oziroma delamo drugače. Človek ima včasih celo občutek, da, namesto da bi se krepila in večala skrb za človeka, da bi se krepili medsebojno spoštovanje in tovariški odnosi, da vse to v naših razmerah, v našem jeseniškem prostoru zanemarjamo ali celo iz različnih vzrokov zaostrujemo in ustvarjamo nemogočo psihozo med ljudmi. Da so nam bliže različna sumničenja in nepreverjena mnenja o človeku kot resnica in potrebno človekovo spoštovanje. Da smo moč prepričevanja in argumentov v vsakodnevnih prizadevanjih za uresničevanje ciljev našega razvoja zamenjali z nestrpnostjo, takojšnjo negativno oceno o človeku, ki morda zaradi nesoglašanja ali nerazumevanja ugovarja določenim stališčem in sklepom. Da smo postali v mnogočem sektaši, nenačelni nepravični. Da namesto veličastnih socialističnih vrednot, ki so se izoblikovale v razrednem boju, v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji ter povojni obnovi in izgradnji domovine, uporabljamo v vsakodnevni praksi dvoličnost,' hinavščino, nevoščljivost in podobno.

Prav gotovo bi bilo napak vse te negativne pojave v naših medosebnih odnosih posploševati, vendar pa je resnica, da ti pojavi v nekaterih krogih izstopajo, če ne v določenih krogih, pa pri določenih posameznikih, ki imajo tudi možnost, da vplivajo na druge, ki taka mnenja tudi nekritično prisvajajo, in jih seveda »razmnožujejo«. Taki krogi in posamezniki, še posebno, če so politični delavci, prav gotovo ne koristijo našemu razvoju, nasprotno ga močno ovirajo in celo posamezne poštene ljudi odvračajo od vključevanja v vrste borcev za razvoj samoupravnega socializma. Taki odnosi tudi ustvarjajo psihozo nezaupanja in nemalokrat tudi medosebnega sovraštva, pa tudi odpor do naših skupnih prizadevanj.

Vsem tem in podobnim pojavom bi se morali odločno upreti, kajti močno zavirajo naš socialistični samoupravni razvoj in uveljavljanje in razvijanje resničnih socialističnih vrednot med ljudmi. Poudarjam pojavom, kajti ljudje, ki so nosilci takih pojavov, so pač do te stopnje dozorele osebnosti ali, bolje rečeno, še nedozorele osebnosti, ki jim je potrebno pomagati, da dosežejo višjo stopnjo osebnostnega razvoja. Taki ljudje so nemalokrat tudi podvrženi malomeščanski psihologiji potrošniške družbe, ki odtujuje, dehumanizira in razvrednoti človeka. Seveda pa pri tem ne moremo niti mimo posameznikov, ki so po naturi taki, kot pravimo, ki so jim opravljivost, natolcevanje, tožarjenje, dvoličnost in podobno »prirojene«.

VEČ ISKRENOSTI IN POŠTENOSTI V MEDSEBOJNIH ODNOSIH

Nikakor ne bi mogli in smeli teh negativnih pojavov potencirati ali celo posploševati. Kajti dejstvo je, ko ne bi imeli tako čudovitih delavcev in ljudi, ne bi izbojevali socialistične revolucije in ne bi danes gradili oblasti delavcev in vseh delovnih ljudi. Prav tako pa ne moremo in ne smemo biti ob njih ravnodušni, še toliko bolj, ker predstavljajo določeno zavoro ali nam vsaj lahko povzročijo pri našem nadaljnjem razvoju težave.

Seveda pa bo naše najboljše orožje proti vsem tem negativnim pojavom v naših medosebnih odnosih, ki škodujejo naši enotnosti in večji akcijski sposobnosti, uveljavljanje in razvijanje socialističnih vrednot med ljudmi. V obravnavanih primerih seveda najbolj izstopajo uveljavljanje in razvijanje resničnih tovariških odnosov pri delu in v življenju sploh, medsebojno zaupanje in sodelovanje, medsebojna pomoč, spodbujanje in kritika pri delu. Nič manj ni pomembno uveljavljanje spoštovanja vsakega dela, ne samo svojega, kakor je mnogokrat navada, in ustrezne spodbude za delo v obliki javnega in družbenomoralnega priznanja, kakor tudi za ustvarjalnost in družbenopolitično aktivnost.

V ta okvir pa sodi tudi vprašanje kritike in samokritike ter nadzora, o čemer je predsednik Tito ob neki priliki dejal: »Vidite, če ni nadzora, če ni kritike in samokritike, ki ji dajem prednost, potlej družba polzi v blato, drsi v vse hujše in hujše oportunistične in druge sfere, tuje in nesprejemljive nam komunistom, tuje razvoju proletarske revolucije in izgradnji socializma na pravih temeljih.«

In kaj se še pogosto dogaja. Večkrat objektivna kritika, ki je lahko na določenem mestu sprejeta brez ugovorov, kar naj bi v smislu resnične kritike pomenilo, da je sprejeta, nemalokrat povzroči posledice kasneje. Ne sicer takih, ki so se včasih tudi dogajale, ko so bile povezane tudi z materialnimi posledicami, temveč se posledice večkrat odražajo v obliki nezaželenosti, nepriljubljenosti, iskanja različnih, včasih tudi namišljenih slabosti pri človeku, ki je kritiziral, in podobno.

Podobno se včasih dogaja tudi ob uspehu ali priznanjih za doseženi uspeh posameznika. Namesto da bi bilo tega veselo tudi njegovo okolje, oziroma sodelavci, tega niti ne registrirajo ali celo v obliki poudarjanja resničnih pa tudi neresničnih nagrajenčevih slabosti izražajo zavist in nevoščljivost.

Še in še bi lahko naštevali take in podobne primere, ki se dogajajo v naši vsakodnevni praksi, v naših medsebojnih odnosih, vendar v bistvu vsi izhajajo iz istega korena. Ali iz nizke kulturne ravni človeka ali iz malomeščanske miselnosti. Vendar je bil le namen na teh izsekih opozoriti na te pojave, ki zaslužijo pozornost, in predvsem na to, da bomo morali mnogo več pozornosti tako v družbenopolitičnih organizacijah kakor tudi v samoupravnih organih namenjati vprašanjem resničnih socialističnih vrednot in njihovemu razvijanju in uveljavljanju. To je tudi sestavni del boja za socialistično samoupravno kulturo in v končni fazi za osvoboditev človeka in dela.

PROIZVODNJA SLOVENSKIH ŽELEZARN V MARCU IN PRVEM TROMESEČJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

železarnah zagotavlja daleč boljše možnosti izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti kot v lanskem letu. Doseženo mesečno poprečje še ne zagotavlja letno načrtovane količine surovega jekla, je pa tri odstotke nad mesečnim poprečjem iz leta 1976.

V jeseniški jeklarni so v mesecu marcu obratovale ves čas samo štiri SM peči in zaradi tega niso dosegli operativnega plana, za linearnim pa so zaostali za štiri odstotke. Na SM peči v železarni Štore so izdelali nad 3.000 ton jekla, kar je izdatno več, kot znaša načrtovano mesečno poprečje. Proizvodni načrt elektro jekla je bil presežen na Jesenicah za dva odstotka, na Ravnah za pet odstotkov, v Štorah je pa bila izvršitev 99-odstotna, zaradi večjih zastojev takoj po izvršenem popravilu peči. Kumulativna izvršitev načrtovane proizvodnje jekla znaša po prvem četrtletju 99 odstotkov in zaostanek predstavlja približno 1.800 ton, kar se da še sorazmerno lahko nadomestiti.

Blagovna proizvodnja se je v marcu približala načrtovani količini in je bila dosežena 99 odstotkov in letos prvič samo v železarnah znaša nad 60.000 ton. V lanskem marcu je bila le malo višja od letošnje, v lanskem prvem četrtletju pa za tri odstotke. Čeprav je v prvih treh mesecih doseženo poprečje blagovne proizvodnje v železarnah za tri odstotke višje, kot je bilo doseženo mesečno poprečje v letu 1976, je zaostanek za planom prvega tromesečja pet odstotkov.

Železarna Ravne zvršuje zbirni načrt s 104 odstotki, železarna Štore s 103 odstotki, v železarni Jesenice je pa zaostanek okoli 10.900 ton ali deset odstotkov. Ves zaostanek se nanaša na proizvodnjo nove hladne valjarne. Linearno načrtovanje še poslabša sliko, ker je letno načrtovana proizvodnja, ne glede na uvajanje novega obrata in operativno načrtovanje, enakomerno razdeljena na 12 mesecev. Res je pa tudi, da so težave v novem obratu večje, kot so bile načrtovane. Poleg uvajanja novih naprav in tehnologije pri zahtevnejših kvalitetah jim primanjkuje tudi vložka. Železarna Smederevo se ne drži pogodbenih obvez, zagotovitev vložka iz uvoza je pa vezana na zagotovitev deviz in soglasij.

Pregled načrtovane prodaje za prvo četrtletje kaže, da je bilo realizirane celo več, kot je bilo predvidene prodaje proizvodov vroče predelave v vseh treh železarnah. Manjše količine so dosežene samo pri srednji in tanki pločevini ter toplo valjanih trakovih na Jesenicah. V vseh treh železarnah so prodali manj proizvodov vlečenega jekla, kot je predvideval načrt. Tudi pri vlečeni žici je bil zbirni načrt dosežen le s 95 odstotki.

Večji zaostanki so pri proizvodih finalizacije. Zaradi pomanjkanja naročil je prodaja vzmeti dosežena le z 78 odstotki.

Žični izdelki zaostajajo za sedem odstotkov, stroji in strojni deli za 19 odstotkov, konfekcionirani izdelki za 15 odstotkov, pnevmatski stroji in orodje za 12 odstotkov, prodaja rezilnega orodja pa za 28 odstotkov. Večja prodaja v osnovni predelavi ne more nadomestiti zaostanka v prodaji izdelkov večje stopnje predelave in večje vrednosti proizvodov. Zaradi tega na pogled ugodni količinski rezultati blagovne proizvodnje izgube na vrednosti, pri poprečno doseženi ceni in rezultatih dosežene eksterne realizacije.

Predelovalci žice so iz meseca v mesec stopnjevali proizvodnjo in v marcu presegli mesečni načrt za šest odstotkov. Samo v Žični Celje so zaostali za odstotek za mesečnim planom. V Plamenu Kropa so načrt presegli za 14 odstotkov, v Verigi Lesce za štiri odstotke in v Tovilu Ljubljana za 32 odstotkov. Zbirna proizvodnja v prvem četrtletju je za štiri odstotke nižja, kot je bila dosežena v istem obdobju lani, in za letošnjim zbirnim načrtom zaostaja še sedem odstotkov.

Skupno je bil za Slovenske železarne izvršen mesečni linearni načrt blagovne proizvodnje v mesecu marcu 99-odstotno, zbirni načrt za prvo četrtletje pa 95-odstotno. Zadovoljivo je tudi to, da je odprema proizvedenega blaga po prvih treh mesecih celo nekaj večja, kot je bila proizvedena količina. Pri nekaterih proizvodih so še težave, drugih pa bi se dalo prodati več, kot zmore proizvodnja.

Podatki o doseženi eksterni realizaciji v mesecu marcu so izjemno različni za posamezne delovne organizacije. V železarni Štore so dosegli samo 73-odstotkov načrtovane vrednosti, v železarni Jesenice 90 odstotkov, v železarni Ravne pa 101 odstotek. Marčeva prodaja v Plamenu je bila 150 odstotkov načrtovane vrednosti in v Tovilu 169 odstotkov, kar je obema utrdilo tudi celotno dosežene vrednosti prodaje za prvo četrtletje. Pozitiven rezultat v mesecu marcu so dosegli tudi v Žični, kumulativno pa zaostajajo za dva odstotka.

Vrednost prodaje za sestavljeno organizacijo združenega dela Slovenske železarne je v marcu znašala 91 odstotkov načrta, zbirno izvrševanje je 87 odstotkov, v primerjavi z doseženo realizacijo v prvih treh mesecih lanskega leta je pa letošnja vrednost za osem odstotkov višja.

Vse delovne organizacije so dosegle višjo vrednost eksterne realizacije kot v prvem četrtletju lani. Pri železarnah je vrednost prodaje za osem odstotkov višja, pri predelovalcih pa za deset odstotkov.

Vrednost izvoza je bila v prvem tromesečju letos za sedem odstotkov nižja od dosežene v prvem četrtletju lani in daleč za načrtovano vrednostjo izvoza za letos.

Pregled vseh podatkov kaže, da se stanje izboljšuje in so količinski podatki boljši, kot je bilo doseženo mesečno poprečje v letu 1976. Stanje naročil zagotavlja zasedenost proizvodnih zmogljivosti, predvsem za osnovne proizvode železarn, izboljšuje se pa tudi stanje naročil za proizvode višje stopnje predelave. Razveseljivo je tudi to, da proizvodnja postopno raste in so dobre možnosti, da bi lahko dosegli v gospodarskem načrtu predvidene količine za letošnje leto.

Zaposlenost se je v primerjavi s poprečno zaposlitvijo v lanskem letu zvišala za dva odstotka. Ker se je količina proizvodnje, predvsem pa vrednost proizvodnje v primerjavi s poprečnim dosežkom v letu 1976, dvignila za več kot dva odstotka, se je izboljšala tudi proizvodnost na zaposlenega.

Osnovne surovine so za načrtovano proizvodnjo zagotovljene. Krizo z dobavami tekočega plina smo prebrodili brez posledic in upajmo, da bo enako tudi s sedanjo krizo pri oskrbi z mazutom. Pravijo, da je pomanjkanje mazuta bolj posledica pritiska na cene kot zaradi premajhnih razpoložljivih količin.

Vprašanje proizvodnih stroškov je v zvezi z rastjo cen ob koncu lanskega leta in v prvem četrtletju letos ključno vprašanje poslovne uspešnosti. Rezultate bodo pokazale analize poslovanja v prvem četrtletju. Za uresničitev ciljev, postavljenih z gospodarskim načrtom za letošnje leto, bodo potrebni izredni napori. Vložiti bo treba veliko truda, da bi izboljšali tudi vrednostno strukturo prodaje, kar bi izboljšalo možnosti za uspešno poslovanje.

Milan Marolt

Zvezna štafeta se je na Jesenicah ustavila v torek, 19. aprila, pred valjarnami na Beli

ZVEZNA ŠTAFETA MLADOSTI V JESENIŠKI OBČINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na prireditvi so v kulturnem programu nastopili: pihalni orkester Jeseniški železarji, srednješolski pevski zbor Blaž Arnič in recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar ter DPD Svoboda Javornik — Koroška Bela. Blizu tisoč zbranim občanom, med njimi je bilo največ šolske mladine, je spregovoril sekretar občinske konference ZSMS Jesenice Branko Pagon, ki je med drugim dejal:

»Naši narodi so znali slediti pozivu Komunistične partije, edine resnične revolucionarne sile delavskega razreda, ki je pod Titovim vodstvom dosegla sposobnost in revolucionarni polet, da vztraja na poti osvoboditve človeka in dela. Vloge tovariša Tita, njegove predanosti stvari delavskega razreda in revolucije nam ni potrebno poudarjati z besedami. Če se ozremo okrog sebe, nam rezultati dovolj prepričljivo govorijo o pravem pomenu Titovega ustvarjalnega dela in boja revolucionarnega gibanja, ki mu načeluje že 40 let.«

Branko Pagon je nadalje še govoril, da bo mlada generacija morala začeti skrbneje razvijati odnos do znanja, raziskovanja in sploh do dela, ker je to glavno zagotovilo, da bo ob ustreznejšem nagrajevanju po rezultatih dela ustvarila solidnejše pogoje za hitrejši razvoj in uveljavitev ustvarjalnosti delovnih ljudi.

S prireditvenega prostora je za tem štafetno palico ponesel mladi brigadir Franci Kajdiž, pot pa je nadaljevala skozi Javornik in naprej na Poljane, kjer so jo ob 8. uri jeseniški mladinci ponovno predali sovrstnikom iz radovljiške občine.

J. Rabič

POŠKODBE V MAJU

Služba za varstvo pri delu nam je posredovala podatke o poškodbah na delovnih mestih ter na poti v službo in iz službe za mesec marec.

Na delovnih mestih je bilo poškodovanih 28 sodelavcev in smo izgubili 672 delovnih dni. V mesecu marcu so bile tudi štiri poškodbe na poti v službo ter izgubljenih 65 delovnih dni.

Pregled poškodb po posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je naslednji:

Temelj. organ. združenega dela	poškodbe na del. mestih	izg. dni	poškodbe na poti	izg. dnevi
Plavž	—	24 od prej	1	13
Jeklarna	1	22	—	—
Livarna	—	23 od prej	—	—
Valjarna Bela	4	52	1	31
Valjarna žice	—	65 od prej	1	10
Valj. deb. ploč.	1	26	—	—
Hlad. valj. Bela	2	66	—	—
Hlad. valj. Jes.	1	74	—	—
Žičarna	4	27	—	—
Profilarna	3	35	—	—
Podbojarna	—	—	—	—
Jeklovlek	—	9 od prej	—	—
Elektrode	4	46	—	—
Žebljarna	—	—	—	—
Strojne delavnice	2	11	—	—
Remontne delavnice	—	23 od prej	—	—
Vzdrževanje	3	86	—	—
Energetika	—	—	—	3 od prej
Transport	1	74	—	—
Družbena prehrana	—	—	—	8
Komercialni	1	6	—	—
Kadrovski	1	3	—	—
Ekonomika, TKR, novogradnje	—	—	—	—

V LETU 1976 ZABELEŽILI NAJMANJŠO FLUKTUACIJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

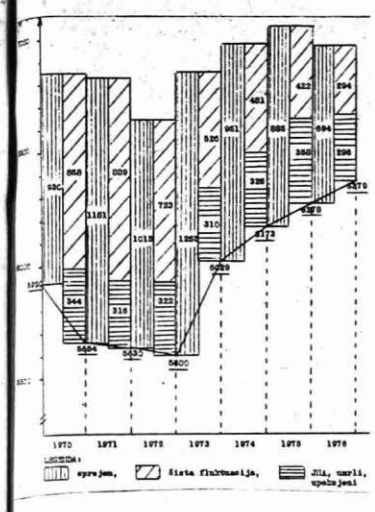

Prihod in odhod delavcev od leta 1970 do 1976 (sl. 1)

NIŽJI SPREJEM – NIŽJA FLUKTUACIJA

Na sliki 1 lahko spremljamo podroben prikaz gibanja delovne sile v sedmih letih, kolikor te pojave sistematično obdelujemo. Vidimo, da je fluktuacija delavcev na račun odhodov v JLA, upokojitev in umrlih vsa leta dokaj enakomerna; to pomeni, da jo lahko tudi dokaj zanesljivo napovemo in predvidevamo, kakšna bo v prihodnosti. Poleg tega je tovrstna fluktuacija – razen za planiranje kadrov – nezanimiva, ker nanjo ne moremo bistveno vplivati.

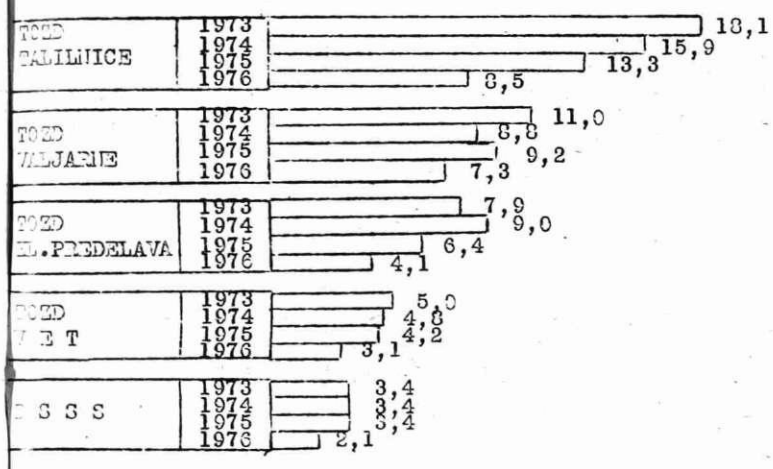

Čista fluktuacija po TOZD in v delovni skupnosti skupnih služb. Glede na stalež je fluktuacija še vedno najvišja v talilnicah, najmanjša pa v službah, vendar je hkrati upad v talilnicah ah najugodnejši. (sl. 2)

Osrednjo pozornost zasluži t.i. čista fluktuacija, ki se pojavi takrat, ko se delavec odloči: »Odšel bom«. Na sliki 1 vidimo, da vlada med sprejemom in čisto fluktuacijo delavcev dokaj tesna zveza (leto 1973 moramo pri tem zanemariti, ker razmerje ni primerljivo zaradi priključitve GEŽ). Čim višji je sprejem delavcev, tem večje je njihovo odhajanje in obratno. Natančno: korelacija znaša r = + 0,75 ali z drugimi besedami: 56 % skupnih faktorjev deluje na sprejem in fluktuacijo delavcev, 44 % faktorjev pa je drugačnega izvora. Vprašujemo se, ali fluktuacija diktira sprejem ali sprejem povzroča fluktuacijo. Odgovor seveda iz samega izračuna ni razviden, sklepamo pa lahko, da smo zlasti v zadnjih treh letih ta dva vidika bolje uskladili in da moramo pri začrtani politiki vztrajati.

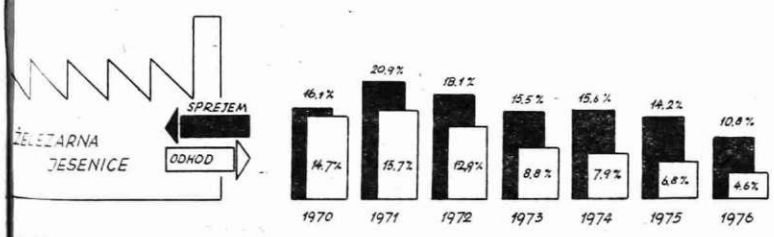

Od leta 1971 čista fluktuacija delavcev neprestano upada, v precejšnji meri pa je povezana s sprejemom delavcev. (sl. 3)

POGLAVITNE ZNAČILNOSTI FLUKTUACIJE V LETU 1976

Analiza fluktuacije za lansko leto je krojena še po stari organizacijski shemi, zato jo bomo tako tudi prikazovali. Najprej ugotavljamo, da je največji prispevek k celotnemu zmanjšanju fluktuacije dala TOZD Talilnice, ki je sicer v preteklosti »slovela« kot daleč največji izvor tega neprijetnega pojava. Poleg drugih razlogov, ki so v glavnem skupni za vse TOZD, je morda na zmanjšanje pozitivno delovala še ukinitev šamotarne, iz katere se je v ostale dele TOZD Talilnice zaposlilo več njenih, sicer že ustaljenih delavcev. Občuten upad fluktuacije je bil še v TOZD Hladna predelava, najmanj pa v TOZD VET.

TOZD TALILNICE

Poudarili smo že, da je prav v tej temeljni organizaciji odhajanje delavcev najbolj splahnelo, saj se je v enem letu znižalo s 13,3 % na 8,5 %. Kakor v preteklosti največ odhajajo mladi delavci od 21 do 25 let, delavci, ki zasedajo t.i. nekvalificirana in polkvalificirana delovna mesta, delavci z nedokončano osnovno šolo iz drugih republik. Ti delavci odhajajo po večini nepredvideno, brez odpovednega roka, in sicer po krajšem stažu od dveh let že s prvega delovnega mesta. Prav tako pa ugotavljamo, da se k odhajanju nagibajo delavci, ne glede na število predhodnih zaposlitev.

TOZD VALJARNE

Fluktuacija je več let nihala, lansko leto se je v primerjavi z letom 1975 znižala za 1,9 %. Še vedno odhaja največ delavcev (skoraj tri četrtine), ki so stari do 25 let, polovica fluktuantov je kvalificiranih, od teh je največ delavcev iz drugih republik.

TOZD HLADNA PREDELAVA

Značilnosti fluktuantov se v veliki meri ujemajo z značilnostmi, ki veljajo za celotno Železarno. Odšel je le nekaj manjši delež delavcev z izobrazbo do štirih razredov osnovne šole in nekaj večji delež tistih pod 20. letom starosti.

TOZD VET

Glede fluktuacije ima nekaj značilnosti, ki jih lahko v precejšnji meri pripišemo sestavi kadra. Odhajajo zlasti mlajši delavci od 21 do 25 let, kvalificirani in visokokvalificirani delavci, z daljšim stažem od dveh let, v katerem so zamenjali (preizkusili) v Železarni že dve do štiri delovna mesta, pred vstopom v Železarno pa dve ali tri zaposlitve. Med fluktuanti prevladujejo Slovenci.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Že vsa leta opažamo, da je fluktuacija v skupnih službah najmanjša in hkrati najbolj ustaljena. Na osnovi zbranih podatkov ni mogoče izluščiti nobenih pomembnih značilnosti, kar priča, da je fluktuacija v službah bolj naključna. Glede na število zaposlenih je čiste fluktuacije vsega 2,1 %; med delavci, ki so odšli, je večji del starejših od 31 let in z daljšim stažem od petih let, v večini so to delavci s poklici. Pomeni, da je fluktuacija v službah bolj odraz sestave zaposlenih.

BISTVENE SPREMEMBE V IZOBRAZBI FLUKTUANTOV

Končano je obdobje, ko so v preteklih letih polovico čiste fluktuacije povzročili delavci z nepopolno osnovno šolo. Lanskoletna slika je že bistveno drugačna in bi jo približno lahko razrezali na tri dele: tretjina fluktuantov ima nepopolno osnovno šolo, tretjina popolno osnovno šolo in tretjina poklicno šolo in več. Če razvrstimo deleže fluktuacije bolj natančno, potem dobimo, preračunano na stalež zaposlenih po posameznih izobrazbenih stopnjah, naslednjo preglednico:

dokončana osnovna šola	8,15 %
do 4 razrede osnovne šole	5,14 %
poklicne in sorodne šole	4,15 %
višje in visoke šole	3,66 %
5 do 7 razredov osnovne šole	3,42 %
(štiriletne) srednje šole	1,77 %

Spremembe v izobrazbenem sestavu fluktuacije so v glavnem le logična posledica politike zaposlovanja, po kateri se je močno zmanjšal sprejem delavcev z nepopolno osnovno šolo.

KAKO DOSEČI NAPOVED PREDVIDENIH ODHODOV

Proizvodnja in delo se lahko nemoteno odvijata tedaj, če delavce, ki odhajajo, pravočasno nadomestimo. Vendar pa je pravočasna nadomestitev mogoča le v primeru, da smo vnaprej seznanjeni z nameravanim odhodom. Na žalost je takih primerov malo, v letu 1976 je odšlo kar 82 % delavcev brez odpovednega roka in tovrstno odhajanje se le počasi zmanjšuje. Zastavlja se vprašanje kako delavcem zbuditi zavest, da bi – če se za odhod že odločijo – to pravočasno sporočili in s tem tudi sodelavcem prihranili težave ob nenadnih odhodih. Vsaj delno bi morda o tem lahko spregovorili na (novih) uvajalnih seminarjih, ki jih pripravljamo.

ZAKLJUČEK

V analizi fluktuacije za leto 1976 je še več drugih vidikov in nadrobnosti, o katerih pa tukaj ne bomo razpravljali. Analizo so prejeli ustrezni samoupravni organi in poslovodni delavci v Železarni in jo bodo lahko temeljito pretresli.

Vzroki za fluktuacijo delavcev so številni, poenostavljeno so prikazani na sliki 4. Številne pa so tudi posledice visoke fluktuacije. V Železarni smo torej lansko leto prišli do točke, ko smo po vsej verjetnosti s fluktuacijo docela zadovoljni, saj je še manjša fluktuacija že komaj mogoča ali celo nezaželena, ker bi se s tem izognili svežemu kroženju sil. Vendar pa se nam ob teh rezultatih odpira drugo, mnogo težje vprašanje: Kakšna je zveza med fluktuacijo in produktivnostjo ter poslovnim uspehom? Vemo namreč za relativno slabe lanskoletne rezultate. Ker na produktivnost in poslovni uspeh vpliva množica faktorjev, je metodično najbrže zelo težko izračunati izolirani vpliv fluktuacije delavcev. Rečemo lahko le to, da smo dokazano prihranili precejšnje stroške sprejemanja in uvajanja delavcev.

Jasno se moramo zavedati, da je fluktuacija le eden od pojavov neskladja med delavcem in delom (v najširšem smislu). Ni nujno, da delavec svoje nezadovoljstvo zaključi z odhodom, lahko ga rešuje z odsotnostjo, lahko s pasivnim odporom, »vegetiranjem« ob delu in podobno. Visoko zadovoljstvo ni nujno povezano z nizko fluktuacijo in visoka fluktuacija ne z nizkim zadovoljstvom.

Naš cilj je, da nadaljujemo z doslednejšo politiko sprejemanja delavcev in da v letošnjem letu zabeležimo približno tako ugodno sliko fluktuacije delavcev.

Maja Junež in Franc Belčič

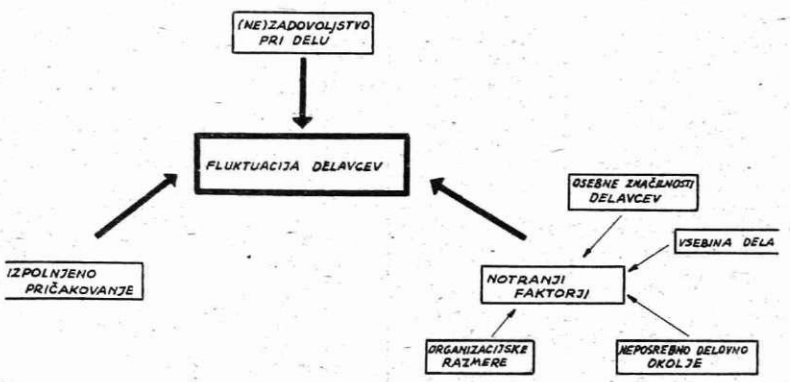

Vzročniki fluktuacije delavcev so številni. Kateri od njih največ prispevajo k fluktuaciji v Železarni? (sl. 4)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 25. 4.	SEKLOČA PETER	SITAR ANTON
TOREK — 26. 4.	ZIDAR JOŽE	AŽMAN ZVONE
SREDA — 27. 4.	ISKRA BRANE	BURJA ANTON, st.
ČETRTEK — 28. 4.	CUZNAR ALOJZ	KOVAČ JANEZ
PETEK — 29. 4.	BURJA ANTON, ml.	BERNIK FRANC
SOBOTA — 30. 4.	BRUMAT MARTIN	PRAPROTNIK NIKO
NEDELJA — 1. 5.	MLAKAR FLORIJAN	ULČAR MARJAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 25. do 30. aprila bodo delale naslednje ambulante:
dopoldan: I. in IV. obratna ambulanta,
popoldan: II. obratna ambulanta.
V soboto, 30. aprila, samo dopoldan: IV. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta,
popoldan: I. zobna ambulanta.
V soboto, 30. aprila, samo dopoldan: II. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa delavskega sveta TOZD Remontne delavnice z dne 4. 4. 1977 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo

OBJAVO

prostega delovnega mesta:

8611, U-5, VODJA PRIPRAVE DELA 1 oseba

Pogoji za zasedbo delovnega mesta:
1. Visoka ali višja izobrazba tehnične ali organizacijske smeri ter 5 let delovnih izkušenj v operativi vzdrževanja.
2. Ustrezne moralno politične kvalitete, ustrezen odnos do razvijanja samoupravnih odnosov, skladno z 19. členom družbenega dogovora o kadrovski politiki občine Jesenice.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 8 dni na kadrovski sektor, z oznako za TOZD REMONTNE DELAVNICE.

GINEKOLOŠKI PREGLEDI V OBRATNI AMBULANTI

Vse sodelavke obveščamo, da bodo zadnji ginekološki pregledi opravljeni v sredo, 20. aprila. Ponovni ginekološki pregledi bodo v sredo, 4. maja 1977.

Obratna ambulanta

VABILO UPOKOJENCEM

Vabimo vse upokojene sodelavce TOZD Valjarne debela pločevina 2400, da se udeležijo srečanja, ki bo 26. aprila ob 16. uri v domu društva upokojencev na Javorniku.

OOS Valjarne debele pločevine

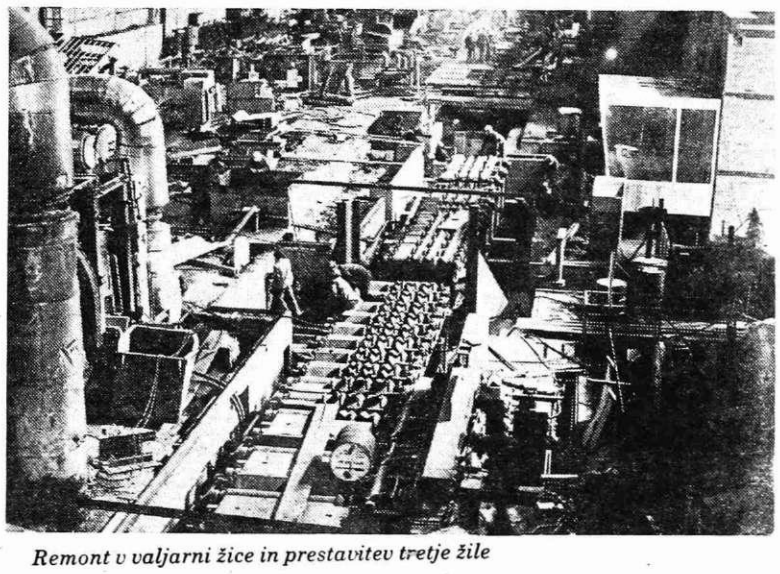

Remont v valjarni žice in prestavitev tretje žile

VISOKI ZASTOJI V VALJARNI BLUMING-ŠTEKEL

Čeprav TOZD Valjarna bluming – štekel po prvem tromesečju zaostaja za uresničevanjem družbenega plana le za 1,7 %, bi ob manjših zastojih, ki presegajo planirane, lahko proizvedla znatno več.

V prvih treh mesecih so v temeljni organizaciji zabeležili v poprečju 30,4 % zazastojev, kar je za dobre štiri odstotke več, kot so planirani zastoji, in za 3,15 % višji, kot so bili doseženi v prvem tromesečju preteklega leta. Tako so, na primer, v prvih treh mesecih, v primerjavi z enakim obdobjem lani, zastoji zaradi štekla za 2,5 % višji, tehnični zastoji za 1,8 %, mehanski za 1,7 % in valjavski za 0,9 % višji.

Višji zastoji so prav gotovo delno pogojeni z nekaterimi objektivnimi vzroki, kot so večja količina izvaljanih trakov prek štekla kakor lani v istem obdobju, sanacija druge globinske peči, nameščanje naprave za avtomatsko merjenje debeline in občasno neustrezen vložek ter spremenjen asortiment valjanja. Seveda pa so vzroki tudi v nepazljivosti in premajhni odgovornosti.

V dvajsetih dneh aprila pa so zastoji dosegli že zaskrbljujoč obseg, saj znašajo kar 39,7 odstotka. V temeljni organizaciji združenega dela sami ugotavljajo, da bodo kljub temu, da je bilo na koledarski čas pet odstotkov remontov več kot običajno, potrebni izjemni ukrepi.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD ŽIČARNA

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik DS TOZD ŽIČARNA Bogdan Marinkovski je 7. aprila sklical prvo sejo delavskega sveta. V obravnavo je predlagal naslednji dnevni red:

imenovanje vodja TOZD Žičarne, potrditev sklepa in stališča odbora za gospodarstvo o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokrivanje izgub ŽTP Ljubljana, potrditev sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi SOZD Slovenske železarne, potrditev samoupravnega sporazuma o temeljih načrta razvoja poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla za obdobje 1976—1980, sprejem ugotovitvenega sklepa o predlogu oblikovanja in delitve skupne porabe za leto 1977, potrditev predloga programa koriščenja sredstev amortizacijskih zamenjav in investicijskega vzdrževanja v TOZD Žičarna in inovacijsko dejavnost v TOZD Žičarna.

Predsednik razpisne komisije je poročal, da se je na razpis vodja TOZD Žičarna prijavil dipl. inž. Janez Komel, ki izpolnjuje vse razpisane pogoje. Člani DS so bili mnenja, da je primeren in so ga soglasno potrdili.

Predsednik gospodarskega odbora tov. Resman je obrazložil predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokrivanje infrastruktur ŽTP Ljubljana. Člani DS predloga niso potrdili, pač pa podpirajo stališča odbora za gospodarstvo pri DS Železarne.

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Slovenske železarne so bile obravnavane na vseh samoupravnih delovnih skupinah. Člani DS so soglasno sprejeli spremembe in dopolnitve, s tem da se za poslovni organ uporabi prva varianta.

Janez Komel je obrazložil samoupravni sporazum o temeljih načrta razvoja poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla ter poudaril, da je to koristno za nadaljnji razvoj Železarne. DS TOZD soglaša s podpisom tega sporazuma.

Predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe za leto 1977 je bil potrjen brez pripomb.

Predlog programa koriščenja sredstev AZ in IV v TOZD Žičarna so člani DS soglasno potrdili. Pripomba Vinka Cerarja je bila, da je potrebno čimprej nabaviti signada stroj za adjustiranje, kajti velik problem je kvalitetno adjustiranje žice. DS je zadolžil gospodarski odbor, da do prihodnje seje pripravi prioritetni red koriščenja sredstev AZ in IV.

O inovacijskih dejavnostih v TOZD Žičarna je Janez Komel posredoval podatke o izboljšavah v lanskem letu in predlaga, da se v tem letu imenujejo mentorji, ki bodo strokovno ocenili vse predloge in izboljšave ter jih posredovali gospodarskemu odboru. Za mentorje so bili predlagani: Anton Kelvišar — tehnolog žičarne, Mirko Urbas — gospodar žičarne, in Sašo Piber — vodja proizvodnje. Člani DS so mentorje soglasno potrdili.

Na koncu seje se je predsednik Marinkovski zahvalil vsem navzočim za udeležbo in predsednikom odborov za izčrpna poročila. BJ

TOZD VZDRŽEVANJE

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 11. aprila, je namestnik predsednika odbora za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje sklical drugo sejo odbora in v obravnavo predlagal pogoje za zasedbo posameznih delovnih mest v TOZD Vzdrževanje; pregled prijav za vodje vzdrževanj in pripravo predloga delavskemu svetu za imenovanje in kadrovsko problematiko.

Najprej so obravnavali predlog pogojev, ki so potrebni za zasedbo posameznih delovnih mest v TOZD Vzdrževanje. Dokument naj bi služil kot del poslovnika, ki bi omogočal upoštevanje enotnih kriterijev pri razporejanju kadra na delovna mesta.

Razpravljali so tudi o prijavljenih kandidatih za delovna mesta vodij področnih vzdrževanj. Kadrovski sektor je prejel osem prijav za ta delovna mesta. Odbor je sprejel sklep, da je za vse kandidate potrebno pridobiti strokovno oceno in oceno družbenopolitičnih organizacij, šele nato bo pripravil predlog za imenovanje delavskemu svetu.

Sklenili so, da se delovna mesta izmenskih vodij vzdrževanj razpišejo v glasilu Železar. Odbor je tudi predlagal, da se najprej rešijo delovna mesta, ki gredo na razpis, šele nato bodo potrjena delovna mesta individualnega značaja.

Odbor je obravnaval predloge vodij vzdrževanj o premestitvah, oziroma prerazporeditvah delavcev po področjih in jih z nekaj pripombami potrdil. Na delovna mesta je razporedil devet na novo sprejetih delavcev, ki so si pridobili lastnost delavca TOZD Vzdrževanje v aprilu.

Ob sklepu seje je odbor obravnaval vloge prosilcev iz drugih TOZD, oziroma delovnih organizacij, za pridobitev lastnosti delavca TOZD Vzdrževanje in jih ugodno rešil, s tem da si predhodno pridobijo dovoljenje TOZD, kjer so sedaj zaposleni. Ugodno sta bili rešeni tudi dve vlogi za odpoved delovnega razmerja v TOZD Vzdrževanje, v skrajšanem odpovednem roku. ČB

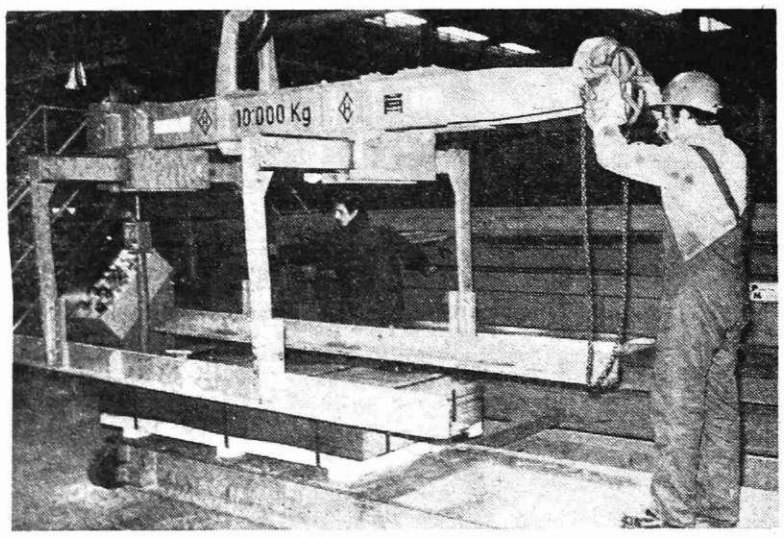

V adjustaži hladne valjarne Bela

Dopisujte v Železarja

O DELU DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA IN O DELEGATSKEM SISTEMU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po uvodnem poročilu o delu družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice, ki ga je podal predsednik zbora Teodor Kreuzer, se je razvila živahna razprava, v kateri so sodelovali skoraj vsi navzoči, poleg obeh gostov.

Poudarjeno je bilo, da čeprav je delo družbenopolitičnega zbora opredeljeno vsaj okvirno, vendar pa dovolj jasno v 344. in 345. členu republiške ustave, je še vedno precej nejasnosti glede vsebine njegovega dela, kakor tudi glede delovanja delegatov zbora. Še vedno so običajno zelo obsežni dnevni redi, skoraj istovetni dnevnim redom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, čeprav je v bistvu funkcija družbenopolitičnega zbora bedeti nad uresničevanjem temeljnih ustavnih določil in temeljnih ciljev družbenoekonomskega razvoja. To z drugimi besedami pomeni, da bi družbenopolitični zbor moral obravnavati bolj globalna, sistemska vprašanja in usklajevati različne interese v smislu razrednih, oziroma ustavnih načel.

Tudi glede delegatskega delovanja je še vrsta nejasnosti. V družbenopolitičnih organizacijah se oblikujejo različna stališča in mnenja, ki se ne vnašajo dovolj v družbenopolitični zbor, ki predstavlja eno izmed oblik uresničevanja oblasti delavskega razreda in delovnih ljudi. Delegati družbenopolitičnega zbora, ki so bili izvoljeni v družbenopolitičnih organizacijah, bi morali imeti bolj živ in tekoč stik s svojimi organizacijami in ne le na nekaj konferencah SZDL med letom.

Glede delovanja delegatskega sistema nasploh, je bilo rečeno, da nam je le-ta nekako stekel, vendar pa se kaže, da le preveč kažemo neko ne preveč kritično samozadovoljstvo. Še vedno je prisotno vprašanje preobsežnih in težko razumljivih gradiv, ki jih prejemajo delegati, medtem ko gradiva za zvezne zbore sploh ne prihajajo v temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Delegati, oziroma delegacije nimajo dovolj pomoči pri svojem delu in v temeljne organizacije združenega dela, oziroma delovne organizacije še ni prodrlo spoznanje, da morajo prav vsi, od strokovnih služb, poslovodnih organov in samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij, omogočati in pomagati pri delovanju delegatskega sistema. Utrditi bi se morala podobna odgovornost, kot to velja za delovanje notranjih samoupravnih organov.

Z delovanjem delegatskega sistema se namreč tesno povezuje tako imenovano samoupravno komuniciranje, to je, sama organizacija delovanja delegatskega sistema, kakor tudi pretok informacij navzdol in navzgor. Ali preprosto povedano, trasirana še niso delegatska pota, ki bi morala biti izdelana, da bo delegatski sistem resnično deloval. Pri tem, je bilo rečeno, bi morale večjo pomoč nuditi tudi različne strokovne institucije in instituti.

Kljub nekaterim kritičnim ugotovitvam, ki so bile predvsem namenjene izboljšanju delovanja tako družbenopolitičnega zbora kakor samega delegatskega sistema, je bilo v razpravi poudarjeno, da so bile dosežene tudi pomembne kvalitetne spremembe pri delovanju vseh treh zborov skupščine občine, kakor tudi v razvoju delegatskega sistema.

Sklepna ocena je bila, da je bil razgovor zelo koristen in da pomeni veliko pomoč pri realni oceni teh vprašanj v občini, kakor tudi za nadaljnji razvoj dela družbenopolitičnega zbora in delegatskega sistema nasploh. Nerealno bi bilo namreč pričakovati, da nam bo ves ta demokratičen mehanizem, ki v bistvu pomeni oblike uresničevanja oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, naenkrat zaživel, res pa je tudi, da bi bili doseženi razvojni rezultati lahko še večji, ko se ne bi srečevali še z množico subjektivnih slabosti.

Železarski globus

AVSTRIJA

Na Dunaju je bilo letos v februarju zasedanje sekcije organizacije Združenih narodov za industrijski razvoj (Unido). Preko 200 delegatov je obravnavalo problematiko financiranja, preskrbe s surovinami, tehnologije in izobraževanja kadrov pri povečevanju železarske proizvodnje v nerazvitih deželah. Pri tem so tudi proučevali možnost povečanja svetovne proizvodnje surovega jekla do leta 2000. Predvideli so do tega leta povečanje svetovne železarske proizvodnje na 1,7 milijarde ton surovega jekla, od tega 500 milijonov ton v nerazvitih deželah. Pri tem so navedli kot največji problem vsoto okoli 400 milijonov dolarjev, katero bi bilo potrebno investirati v nerazvitih deželah, da bi prej navedeno proizvodnjo v prihodnjih 25 letih tudi res dosegli.

BRAZILIJA

Najdaljši cevovod na svetu za transportiranje mešanice vode in železove rude je pričel pred kratkim obratovati v tej južnoameriški državi. Povezuje rudnike železove rude v zvezni državi Minas Gerais s pristaniščem Point Ubu v zvezni državi Espirito Santo, kjer je tudi obrat za proizvodnjo peletov. Cevovod je dolg 420 km in transportirana mešanica se sestoji iz 60 % železove rude in 40 % vode.

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulem tednu so samoupravne delovne skupine zaključevale z zbori, na katerih so obravnavale predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe za leto 1977, začele pa so tudi že z zbori, na katerih obravnavajo osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju temeljnih organizacij v železarno Jesenice.

Zbori samoupravnih delovnih skupin zaradi delitve sklada skupne porabe so potekali dobro. V vseh temeljnih organizacijah je na zborih sodelovala več kot polovica delavcev in za sklad tudi glasovala. Izjema je le temeljna organizacija **Vzdrževanje,** kjer so zbor samoupravne delovne skupine imele le tri skupine: obe skupini vzdrževanja HVŽ in vzdrževanje HVB 2. Tudi v temeljni organizaciji Hladna valjarna Bela se še niso sestale štiri skupine, zato je v tej temeljni organizaciji šele 39 % vseh delavcev glasovalo za sklad skupne porabe. V ostalih temeljnih organizacijah pa se procent »za« giblje od 50,1 % v remontnih delavnicah (dve skupini še nista imeli sestanka) do 88,3 % v profilarni. V centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje sedaj urejujemo že zbrane pripombe, predloge in stališča zborov samoupravnih delovnih skupin zaradi usklajevanja. Delavski sveti temeljnih organizacij so tudi že začeli z usklajevanjem pripomb, predlogov in stališč samoupravnih delovnih skupin znotraj temeljne organizacije, med njimi jih je pet že sprejelo ugotovitvene sklepe, da je predlagana delitev sklada skupne porabe sprejeta na zborih samoupravnih delovnih skupin.

V prejšnji številki ŽELEZARJA smo obljubili, da bomo v tej številki objavili, kaj so samoupravne delovne skupine poleg vprašanj, ki so našteta v uvodu, še obravnavale in kakšne so bile težave pri tem. Velika večina samoupravnih delovnih skupin je obravnavala le delitev sklada skupne porabe, nekaj pa še rezultate proizvodnje v minulem mesecu in program za naslednji mesec, kvalitetno problematiko, delovno varnost in delovno disciplino, še največ pa svojo notranjo problematiko.

Samoupravna delovna skupina **plavž 1** sprašuje, zakaj morajo dobiti bone za malico kar za dva meseca nazaj, in ponovno predlaga, da bi se ukinilo regresiranje malic v kantinah. Namesto tega naj se ustrezno poveča vrednost bona. Smatrajo, da pač ne moremo vedno podpirati tudi drugih. Samoupravni delovni skupini **aglomeracija 1 in 2** sta obravnavali notranjo problematiko. Sprašujejo, kdaj bodo zamenjane garderobne omarice, opozarjajo na zaščito robu transportnega traku 7S, na pravočasno menjavo brisalcev na transportnih trakovih in menjavo valjčnic. Kritično so ocenili obnovo silosa 4 v drobilnici in samokritično delovno disciplino dveh sodelavcev.

Samoupravna delovna skupina **ponvično gospodarstvo** je obravnavala čiščenje prostorov po opravljenem delu. Nato pa so objavili rezultate tekmovanja med starejšimi in mlajšimi delavci v zidanju ponvic. Posebna komisija, ki je delo ocenjevala, je ugotovila, da so bili boljši starejši delavci, ki so dosegli povprečno vzdržnost 8,12 pred mlajšimi, ki so dosegli vzdržnost 6,25. Med posameznimi delavci-zidarji je bil najboljši Pavel Zidar z 9,28 povprečno vzdržnostjo, najslabši pa Muminović s 4,42. Ugotovili so tudi, da je ponvica 14 zdržala kar 16 šarž, kar je zelo dobro, zidala pa sta jo Hrkić in Fajković. Dogovorili so se, da bodo tekmovali še naprej in vsak mesec sproti ugotavljali rezultate.

V temeljni organizaciji valjarna bluming-štekel so poleg vprašanja, navedenega v uvodu, obravnavali še proizvodnjo in program, problematiko izplenov in zastojev ter svojo notranjo problematiko. Samoupravna delovna skupina **valjarna bluming štekel 1** smatra, da je treba nabaviti kratke verige za štekel in daljše za hladni navijalec in bluming. Na prevlačniku predlagajo, da je treba napraviti dodatne palce za potiskanje, ker je sedanje delo nevarno. Črpalke za kanal na šteklu pa je treba čimprej popraviti. Skupina **valjarna bluming štekel 2** je kritično ocenila zastoje, zlasti mehanske, ki so že nekaj časa najvišji. Za neustrezen izplen smatrajo, da so krive dimenzije valjanja slabov iz potisne peči (dodatno rezanje na škarjah). Valjavci so zaradi tega prikrajšani pri premijah. Zanima jih, kdaj bo rešen problem potiskanja predtraku na prevlačniku, ker je podkladanje z lesom nevarno, rezanje pa tudi ni primerno. Sprašujejo, kdaj bo usposobljena naprava za centriranje valjev iz kabine, in ugotavljajo, da je vedno več šarž, pri katerih so kosi razpokani, luskinasti in jih morajo vračati v skladišče, kar pa jim povečuje zastoje. **Valjarna bluming štekel 3** je imela nekaj predlogov, in sicer: povečati vrednost bonov za malico, povečati stimulacijo za čiščenje komor, otežkočen dodatek za čiščenje nastavne naprave bluminga, večjo skrb posvetiti klimatskim napravam, naročiti nove mikrometre za merjenje izdelkov za prodajo, na stare valje urezati kaliber kvadrat 160, da bo izplen pri valjanu 160 in 150 boljši, in sprožiti postopek za ukinitev premiranja in penaliziranja zastojev, ker v sedanjem stanju valjavci nimajo odločilnega vpliva na zastoje. Samoupravna delovna skupina **adjustaža štekel Bela 2** je imela pripombo, da primanjkuje vode za umivanje in da je vložni material s štekla razmeroma slab, **adjustaža štekel Bela 3** pa ugotavlja, da glede izplena ne more dosti ukreniti, ker je le-ta zelo odvisen od kvalitete vložka. Zastoji, pravijo, da bi bili lahko manjši, ko ne bi bile na Bronx škarjah tako pogosto menjave ogrodja, kot so sedaj. Tudi strojne naprave bi se morale bolje vzdrževati, popravljati pa preko sobote in nedelje, ko oni ne delajo.

Samoupravna delovna skupina **proga valjarne debele pločevine 2** je obravnavala notranjo problematiko in predlaga, da se izpopolni normativ. Če pride do odsotnosti zaradi bolezni, bo zelo težko koristiti še dopuste. Smatrajo, da je treba dobiti rezervnega žerjavovodjo. Ključ od verig bi moral imeti vodja skupine, da v primerih, ko se veriga odtrga, ne bi čakali na skladiščnika, posebno še ne, kadar ga ni na delu. Še manj napak pri merjenju širine bodo dosegli, če bo sodelovanje med I. valjavci in valjavci na komandnih pultih.

Samoupravne delovne skupine temeljne organizacije Hladna valjarna Jesenice so obravnavale proizvodnjo v marcu, ki je bila rekordna, k takšnemu uspehu pa so prispevali prav vsi delavci temeljne organizacije. Samoupravna delovna skupina **hladna valjarna 1** ponovno zahteva primerjavo med osebnimi dohodki v tovarni in osebnimi dohodki pri železnici ter elektrogospodarstvu, katerim pokrivamo izgubo. **Hladna valjarna 3** meni, da je vzrok, da nekateri delavci predčasno zapuščajo svoja delovna mesta tudi v tem, ker v kopalnici ob koncu izmene primanjkuje tople vode za umivanje. **Odprema hladne valjarne in žičarne** pa predlaga, da se čim več blaga odpremi preko železnice, ker se je v skladišču že začel kopičiti material, ko čakajo na kamione. Ko so pregledali naročila, so ugotovili, da je več kot polovica teh zaključenih in vezanih na prevoz s kamioni.

V temeljni organizaciji Žičarna so poleg vprašanja, navedenega v uvodu, obravnavali sklepe odbora samoupravne delavske kontrole o tem, kako zboljšati red in delovno disciplino. Mnenja so, da bi evidentirali bloke za dopust vsake 3 ali več dni, ne pa vsak dan. Pri evidentiranju ob zaključku izmene so težave zlasti za bolniško odsotnost, zato predlagajo obratni ambulanti, da jih o bolniški odsotnosti obvešča sproti, kot je bilo pred leti.

Avtogenski rezalci samoupravne delovne skupine **konstrukcijska delavnica 1** se pritožujejo zaradi svetlo zelenih stekel zaščitnih očal, ker se ris, po katerem je treba rezati, slabo vidi. Trdijo, da so temnomodra stekla boljša. Skupina zahteva, da se v moški garderobi ponovno vgradita lijak in pipa za pitno vodo. **Orodjarna 2** sprašuje, zakaj se v negospodarskih delovnih organizacijah osebni dohodki hitreje dvigujejo kot v gospodarskih. Predlagajo, da se delavcem nudi prva pomoč pri manjših poškodbah v fizioterapiji ali pa naj se v delavnici postavi več omaric za prvo pomoč, ker je rešilna postaja pri glavnem vhodu zaprta.

Samoupravna delovna skupina **vzdrževanje hladne valjarne Bela 1** ugotavlja, da vzdrževalni zastoji padajo, razen na liniji CTM, kjer so v rahlem porastu. Kljub temu so vzdrževalni zastoji pod mejo 6 %. Ugotovili so tudi, da sanitarije v hladni valjarni Bela ne ustrezajo več higienskim normam.

Samoupravni delovni skupini **sendzimir 1 in 2** hladne valjarne Bela sta imeli vrsto pripomb in predlogov za tehnične rešitve in zboljšave dela, ki so popolnoma notranjega značaja in jih bo treba rešiti v temeljni organizaciji.

Samoupravna delovna skupina **stalna operativa** in **materialna služba novogradenj** je na zboru, ko je obravnavala predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe, razpravljala tudi o vrsti problemov, ki jih tarejo. Najbolj zahtevni so bili glede delovnih prostorov in zahtevajo, da se jim pisarna in sejna soba takoj vrneta, čim odide komisija SDK. Prostore rabijo za sestanke delovne skupine, za razne delovne sestanke, za razgovore z domačimi in tujimi predstavniki in podobno. Podprli so sklep družbeno-političnih organizacij, da se z organizacijo večjega števila temeljnih organizacij ne sme povečati število zaposlenih v delovnih skupnostih. Glede organizacije pa zahtevajo, da se jim čimprej obrazloži, kaj se pripravlja, kajti na govoričenja, ki so sedaj prisotna, se ne morejo ozirati. Pri novi organiziranosti sektorja novogradenj želijo sodelovati in poudarjajo, da mora biti nova organizacija prilagojena temeljnim organizacijam in skladna z njihovimi zahtevami. Zahtevajo, da predlog nove organizacije in predlog zasedbe delovnih mest prej obravnavajo tudi družbenopolitične organizacije.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — M. Polak

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

S SESTANKA OO ZSMS TOZD JEKLOVLEK

V začetku aprila so mladi v OO ZSMS TOZD Jeklovlek ponovno imeli ustanovni sestanek, na katerem so izvolili nov odbor. Dobra udeležba na sestanku, več kot polovica vseh, kaže, da so mladi zainteresirani za delo v organizaciji, le da so bile slabosti v sami organiziranosti.

Sestanku so prisostvovali tudi predsednik DS TOZD Jeklovlek, v imenu obratovodstva pa tov. Rev in tov. Židan.

Razprava o delu odbora je bila zelo živahna. Govorili so tudi o tem, kdo naj zastopa osnovno organizacijo na kvizu TITO, REVOLUCIJA, MIR. Zelo razveseljivo je, da se je Mirko Koder sam javil, ostala dva člana trojke pa so z njuno privolitvijo izvolili, in sicer Marijo Rupar in Nevljudina Smajloviča.

V okviru akcije OČISTIMO OKOLJE so govorili o lokalni delovni akciji. Očistili bodo obrat in okolico, staro železo, ki bi se ob tem nabralo, pa bi prodali in s tem prišli do delnih sredstev, ki bi jih porabili za uspešnejše delo.

Sklenili so tudi, da bodo poslali tri mladince na letošnje zvezne in republiške delovne akcije.

Anton Dežman, predsednik DS TOZD Jeklovlek, je spregovoril nekaj spodbudnih besed in obljubil pomoč pri nadaljnjem delu. Tudi Stane Rev je spodbujal mladino k delu. Oba sta menila, naj se o programu dela najprej dogovori novi odbor, ki se je že sestal 4. aprila in sprejel naslednje zaključke:

— da se bodo lotili delovne akcije in očistili obrat in okolico takoj, ko bodo zato odgovorni določili mesto, kamor bodo odpadno železo lahko odlagali;

— za zvezno in republiško delovno akcijo morajo pridobiti še dva mladinca, medtem ko se bo tov. Kovačič, ki se je akcije že dvakrat udeležil, udeležil tudi letos;

— za kviz TITO, REVOLUCIJA, MIR se bodo mladinci začeli pripravljati brž ko dobe potrebni material;

— delo samega odbora naj poteka redno in odgovorno, povezali pa se bodo tudi z ostalimi OO ZSMS v Železarni in občini.

Disciplina mladih je zelo slaba, zato je tudi na tem področju treba nekaj ukreniti. Sleherni mladinec naj bi bil dovolj samokritičen, vesten in dovolj discipliniran na svojem delovnem mestu. Probleme, ki nastajajo, je treba sproti skupno in uspešno reševati ti.

OO ZSMS TOZD Jeklovlek je ponovno startala zelo živahno, in vsi si želijo, da ne bi ostalo le pri besedah, temveč da bodo tudi z delom dokazali, kaj zmorejo.

S. Novak

UTRJEVANJE PRIJATELJSTVA

V soboto, 9. aprila, so člani OO ZSMS Lesce odpotovali na Most na Soči, da bi skupaj s člani tamkajšnje osnovne organizacije ZSMS proslavili peto obletnico delovanja. Kljub kislemu vremenu se je nabralo precej mladih, upoštevati pa moramo še njihove goste, člane pevskega zbora DPD Svoboda in harmonikarje glasbene šole Radovljica, tako da sta bila dva avtobusa polna.

Po tradiciji je izletnike zabaval radio-Ventilator IV, tako da je vožnja v dobrem razpoloženju hitro minila. Na Mostu na Soči so si mladi skupaj ogledali tovarno tolminskih klobas, nekaj pa bližnja arheološka izkopavanja. Po kosilu so se športniki pomerili v košarki in v malem nogometu, obakrat so bili gostitelji boljši. Popoldanski kulturni spored je navdušil poslušalce, večerni program pa se je v splošno zadovoljstvo končal s plesom.

Srečanje pa je bilo tudi delovno. Po kosilu so organizirali okroglo mizo o skupnih problemih: o razširjenosti religije med mladimi, o kadrovski problematiki, o financiranju. Domenili pa so se tudi o skupnih akcijah, ki se jih bodo lotili na pomlad in poletje (skupni izlet v Celje in povezovanje s tamkajšnjimi mladinci). Mladi Leščani pa nestrpno čakajo, da jim vrstniki vrnejo obisk, še zlasti košarkarji in nogometaši, ki obljubljajo, da jih bodo na domačem terenu »namazali«.

M. V.

SESTANEK OO ZSMS STROJNIH DELAVNIC

Nedavno tega so se mladi iz OO ZSM strojne delavnice zbrali na sestanku, ki sta mu prisostvovala tudi predsednik sindikata TOZD Strojne delavnice Tine Klinar in mentor kulturne komisije TOZD Slavko Polanc. V zadnjem času je osnovna organizacija doživela več kadrovskih sprememb, kar se pozna že pri dejavnosti. Sveže moči in vodstvo sta se spoprijeli z resnim delom.

V programu za letošnje leto, ki so ga sprejeli na sestanku, je predvsem poudarek na kulturnem in športnem področju. Na sestanku je tudi tekla beseda o letošnjih mladinskih delovnih akcijah.

Osnovno organizacijo ZSM strojne delavnice sedaj vodi Bojan Ravnikar, sekretarka je Kati Pavlin, za idejnopolitično delo je zadolžen Nenad Lepar, referentka za kulturo je Marjeta Bizjak, športni referent je Anton Horvat, za SLO je zadolžen Franjo Ploj, za informiranje skrbi Jože Žerdin, blagajniške posle bo opravljal Janez Gluhar.

Jože Žerdin

OBČINSKO TEKMOVANJE KLUBOV OZN

Občinski center klubov OZN Jesenice, ki deluje pri OK ZSMS, je v petek, 15. aprila, organiziral občinsko tekmovanje klubov OZN občin Jesenic in Radovljica v telovadnici osnovne šole Žirovnica. V znanju o treh temah: združeni narodi, vojaški bloki in neuvrščenost, so se pomerile ekipe iz osnovnih šol: Mojstrana, Lipnica, Prežihov Voranc Jesenice I, Žirovnica, Radovljica in Prežihov Voranc Jesenice II. Tekmovanja pa se žal ni udeležila ekipa iz osnovne šole Tone Čufar Jesenice, kjer deluje dober klub OZN. Tekmovanje je vodila Nevenka Pazlar, strokovno komisijo pa so sestavljali: Samo Krivic, Mitja Žagar in Marija Galič.

Zmagala je ekipa osnovne šole Radovljica, katero so sestavljali učenci: Goran Krušic, Mojca Resman in Olga Pragan. Sledijo osnovna šola Mojstrana, OŠ Lipnica, OŠ Prežihov Voranc I, OŠ Žirovnica in OŠ Prežihov Voranc II.

Tekmovalci ekipe iz osnovne šole Radovljica so prejeli za nagrado knjigo Mi smo Titovi, Tito je naš. Ta ekipa se bo udeležila tudi republiškega tekmovanja klubov OZN.

S krajšim kulturnim programom je sklenil tekmovanje pevski zbor osnovne šole Žirovnica.

Jože Žerdin

MATURANTKE VABIJO

Maturantke zdravstvene šole Jesenice prirejajo maturantski ples v hotelu Kompas v Kranjski gori, ki bo v soboto, 23. aprila, s pričetkom ob 20. uri.

Igral bo ansambel Modrina. Čaka vas bogat srečolov. Vstopnina je 30 din. Za povratek bo poskrbljeno z avtobusom, ki bo odpeljal iz Kranjske gore proti Bledu ob 1.30.

Ob tej priložnosti se najlepše zahvaljujemo vsem podjetjem, ki so nam kakorkoli pomagala in omogočila to prireditev.

Dijakinje IV. letnika

EKIPA OO ZSMS LESCE V FINALU

V soboto, 16. aprila, zvečer sta se v prvi četrtfinalni oddaji Spoznavajmo svet in domovino v domu JLA v Ribnici srečali ekipa domačinov in ekipa OO ZSMS Lesce. Leščani so to pot nastopili oslabljeni, brez zgodovinarja Sandija Andrejčiča le štirje: Marjetka Vrhunc, Jože Dežman, Janko Macuh in Bojan Rauh, a so kljub temu zmagali z rezultatom 7:5.

Mladinci so šli v Ribnico že popoldne, računajoč na prijateljsko srečanje z Ribničani, pa so se ušteli. Domačini, ki so bili vse prej kot gostoljubni, jih niso pričakali. Šele čez čas se jih je nekaj prikazalo, tako da so si gostje v njihovem spremstvu le ogledali muzej lončarstva in rešetarstva, preostali čas do oddaje pa so bili prepuščeni samim sebi. Nasprotnike so srečali tik pred oddajo.

Celotna organizacija tekmovanja je bila slaba, saj Leščani niti vprašanj niso dobro slišali. Tudi navijače so domačini le s težavo spustili v dvorano zastonj. Zlasti pa so se izkazali tekmovalci, ki po koncu oddaje zmagovalcem še čestitali niso. Tako so Leščani nemudoma Ribnico zapustili in zaključili večer doma, v restavraciji na letališču.

Mladi Leščani so upravičeno razočarani, saj so šli v Ribnico z namenom, da navežejo s tamkajšnjo mladino prijateljske stike, pričakovali so vsaj malo gostoljubja. V obeh oddajah, ko so bili oni gostitelji, so vrstnikom pokazali okolico Lesc, organizirali delovna in zabavna srečanja in se oddolžili gostom s spominskim darilom. Tako so bili kljub zmagi slabe volje, verjetno pa jih tudi v Ribnico ne bo več.

M. V.

PREDAVANJA V OO ZSMS JAVORNIK — KOROŠKA BELA

V ponedeljek, 11. aprila, je bilo v prostorih OO ZSMS Javornik — Koroška Bela že drugo predavanje. Prvo predavanje je bilo izvedeno na temo: Mladina včeraj, danes, jutri. Predaval je zdaj častni mentor Alojz Tišov. Za drugo predavanje, ki je bilo izvedeno v ponedeljek, 18. aprila, pa so izbrali temo: Samoupravna interesna skupnost. Predaval je podpredsednik izvršnega sveta skupščine občine Pavle Dolar.

Člani OO ZSMS Javornik — Koroška Bela pozivamo mladino, da se v čim večjem številu udeleži predavanj in tudi s tem dokaže svojo aktivnost.

Branka Smole

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . .

Tito

5

PSIHOKEMIČNI VOJNI STRUPI

Njihovo strupeno delovanje se pojavlja, ko pridejo v organizem skozi dihalne in prebavne organe ali pa neposredno skozi kri. Toda niso sposobne, da bi resorbirale skozi kožo.

Skrito obodbje delovanja traja od 30 minut do 3 ure. Trajanje toksičnega delovanja je odvisno od doze, vnesene v organizem, in znaša od 1 do 5 dni.

Toksična doza snovi tipa »BZ«, ki pripelje do predčasnega onesposabljanja vojakov, je pri inhalacijskem delovanju $ICt_{50} = 0{,}11$ mg/lit.

Osnovni namen snovi tipa »BZ« se po ameriških pogledih kaže v uporabi po taktičnih ciljih (na primer , v boju zoper partizanske enote). Njihova vojna uporaba pa je možna le pri spremembi tega vojnega strupa v aerosol, kar je mogoče doseči z uporabo ustreznih zmesi (kot pri zmeseh snovi, ki ustvarjajo dim).

Varno zaščito pred snovmi »BZ« daje zaščitna maska. Istočasno se morajo ljudje po bivanju v coni delovanja aerosola »BZ« okopati in hkrati iztresti in oprati obleko. Kopanje je zlasti učinkovito, če je voda alkalna.

b) DITRAN (N-etil-3-piperidil-ciklopentiglikolathidroklorid) deluje onesposabljajoče v količini 0,04 mg. Maksimalni učinek se dokaže po eni uri. Simptomi trajajo do 24 ur, deluje pa kot BZ.

c) N-metil-3-piperidil-benzilat-hidroklorid YB-336).

Mehanizem delovanja in patogenoza zastrupitve

Mehanizem načenjanja normalnega psihičnega stanja z delovanjem psihokemikatov kot tudi vzroki različnih psihičnih bolezni še zdaleč niso dovolj proučeni. Na podlagi podatkov iz psihofarmakologije in biokemije živčnega sistema so postavljene določene teoretične hipoteze, čeprav o vsem tem še ni zanesljivih kazalcev.

Danes, na primer, vemo, da imajo v funkciji živčnega sistema poleg splošno znanih mediatorjev (acetiholina in noradrenalina) veliko vlogo serotonin, gamaaminomastna kislina in substanca R, ki so povsem pogojno dobili ime nevrohormoni.

a) ACETIHOLIN se sintetizira iz holina in ocetne kisline, in sicer v navzočnosti fermenta holinacetilaze. Razstavlja se z acetiholinesterazo in serumsko holinesterazo. Predstavlja mediator prenašanja živčnih impulzov v vršičkih holinergičnih živcev in sinaps osrednjega živčnega sistema. Inhibitorji holinesteraze (organofosforne spojine galantamin, prozerin idr.) povzročajo kopičenje acetoholina.

b) NORADRENALIN predstavlja mediator simpatičnih živčnih vršičkov. Nastaja v organizmu iz aminokisline tirozina, in sicer z oksidacijo in dekarboksilacijo (odcepitev CO_2) ob pomoči fermenta dekarboksilaze. Razstavlja se s fermentom monoaminooksidazo (MAO). Znana je vrsta spojin, ki zatirajo delovanje tega fermenta.

Inhibitorji monoaminooksidaze prav tako povzročajo koncentriranje serotonina, ki tako kot noradrenalin povzroča zožitev krvnih žil. Šteje se, da ima tudi serotonin pomembno vlogo pri zagotovitvi normalne psihične funkcije človeka. Njegovo pomanjkanje ali povečana količina v osrednjem živčnem sistemu povzročata načenjanje človekove psihe.

Rezerpin pospešuje izločanje serotonina in noradrenalina iz vezanega stanja, nato pa se razstavlja z monoaminooksidazo, zaradi česar se njuna vsebina v organizmu zmanjšuje. Na ta način je mogoče pojasniti tudi sedativno in hipotonično delovanje rezerpina.

c) SEROTONIN — (5-oksitremorin) nastane v organizmu iz aminokisline triptofana z oksidacijo in dekarboksilacijo.

Razstavlja se analogno noradrenalinu z monoaminooksidazo. Inhibitorji monoaminooksidaze prav tako povzročajo koncentriranje serotonina v posameznih organih. Serotonin kot tudi noradrenalin povzročata sušenje krvnih žil. Šteje se, da ima zelo pomembno vlogo pri urejanju normalne psihične funkcije pri človeku. Njegovo pomanjkanje ali povečana koncentracija v osrednjem živčnem sistemu povzroča načenjanje človekove psihe. Rezerpin pospešuje izločanje serotonina in noradrenalina, ki sta v vezanem stanju, nato pa se razstavljata z monoaminooksidazi, zaradi česar se zmanjšuje njuna vsebina v organizmu. Na ta način se pojasnjuje sedativno in hipotonično delovanje rezerpina oziroma serotonina.

d) Gama-amino mastna kislina (GAMK) se dobi z dekarboksilacijo glutaminske kisline. Razstavlja se s translimazo ketoglutarne kisline.

Gama-amino mastna kislina deluje zaviralno na osrednji živčni sistem. Sicer pa preprečuje strihninov, korazolov in hidrazinov krč.

e) Substanca R predstavlja polipetid neznane strukture, katerega sinteza še ni proučena. Razstavlja se s proteazami možganskega tkiva, krvi in drugih tkiv.

Substanca R deluje zaviralno na osrednji živčni sistem (otopi ga); podaljšuje delovanje barbituratov, zmanjšuje krvni tlak in blokira polisinaptične reflekse. Je antagonist strihnina, pikrotoksina in garmina. Domneva se tudi, da je mediator prenosa živčnih impulzov v neholinergičnih nevronih.

nadaljevanje

feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton —

ZANIMIVOSTI IZ DVEH JAPONSKIH ŽELEZARN

Japonska je postala v obdobju po drugi svetovni vojni na področju železarske industrije svetovna velesila. In to ne samo zaradi količine izdelanega jekla in visoke produktivnosti, temveč tudi zaradi uspešnega razvoja na določenih tehnoloških področjih. Na kratko opisan primer dveh železarn — Kimitzu, ki pripada največji železarski družbi Nippon Steel Co., in Ogishima železarske družbe Nippon Kokan Co. — pokaže, da so japonske železarne res lahko v vsakem pogledu za zgled na področju železarske tehnike.

V novem plavžu v železarni Kimitzu izdelajo dnevno 11.000 ton grodlja. Plavž je v največji meri avtomatiziran, poleg tega pa namenjajo veliko pozornost doseženim proizvodnim rezultatom. Okoli 50 inženirjev stalno analizira proizvodne rezultate in potem predlagajo ustrezne ukrepe.

Obratujeta tudi dve jeklarni s kisikovimi konvertorji. Posebnost teh konvertorjev je, da čistijo dimne pline z napravo OG. Njena značilnost je, da izkorišča toplotno energijo dimnih plinov za proizvodnjo vodne pare. S tem dejansko krijejo vso potrebno energijo za obratovanje jeklarne. V jeklarni obratuje tudi naprava za kontinuirno vlivanje slabov z dvema žilama.

Rekordna je tudi vzdržnost obzidave kisikovih konvertorjev. V enem izmed njih so že izdelali z eno obzidavo več kot 5000 šarž. Za drugega pa računajo, da bodo dosegli celo 10.000 šarž.

Poleg valjarne slabov in blumov ima ta železarna tudi valjarno toplo valjanih trakov. Mesečno proizvede 380.000 ton trakov iz slabov, težkih do 45 ton. Povprečna teža izvaljanih kolobarjev je 28 ton. Za ogrevanje slabov imajo tri koračne peči, vsaka z zmogljivostjo 300 ton na uro.

Valjarna za proizvodnjo raznih profilov in nosilcev lahko proizvede mesečno 88.000 ton.

V tej železarni obratuje 47 procesnih elektronskih računalnikov. K tem je treba prišteti še štiri računalnike: dva uporabljajo kot centralno enoto za vnašanje vhodnih podatkov in dva kot centralno enoto za izhodne podatke — rezultate. Ta način elektronske kontrole celotnega procesa so razvili v ZDA. Vendar ga do zdaj najbolj izkoriščajo prav japonske železarne.

Doslej največjo letno proizvodnjo surovega jekla so v tej železarni dosegli leta 1973, in sicer devet milij. ton.

Eden izmed največjih dosežkov na področju japonske železarske industrije je v zadnjem času gradnja železarne Ogishima. Ta bo v celoti nadomestila staro železarno Keihiu.

Z gradnjo te železarne so pričeli v začetku leta 1975. Novembra leta 1976 je pričela s proizvodnjo. Za proizvodnjo tri milij. ton surovega jekla v prvi fazi so predvidevali 1,5 milijarde dolarjev investicijskih stroškov. Za povečanje proizvodne zmogljivosti še za nadaljne tri milij. ton v prihodnjih treh letih bodo porabili še milijardo dolarjev. Pri gradnji je bilo zaposlenih 17.000 delavcev.

Naprave za dovoz in razkladanje surovin so velike in najmodernejše. Pristanišče lahko sprejme ladje z nosilnostjo do 200.000 ton. Izdelke železarne pa lahko nakladajo na ladje z nosilnostjo do 30.000 ton.

Plavž je tipično japonske konstrukcije s 4.000 kub. metrov koristne prostornine in s premerom talilnika 14,5 m. Ima 40 pihalic in štiri prebodne odprtine. Pričeli so že z gradnjo drugega plavža enakih dimenzij.

V jeklarni obratujeta dva 250-tonska kisikova konvertorja. Pripravljajo gradnjo še ene kisikove jeklarne in elektro jeklarne. V jeklarni sta tudi dve dvožilni napravi za kontinuirno vlivanje. Ena za vlivanje slabov in druga za vlivanje blumov.

V valjarni slabov valjajo slabe za valjarno debele pločevine. Topla in hladna valjarna trakov sta že v gradnji, prav tako tudi valjarna cevi.

V železarni Ogishima sta združeni najnovejša tehnika in tehnologija železarstva. Končna zmogljivost je predvidena v višini šest milij. ton.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

OO SINDIKATA ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v sredo, 13. aprila. Predsednik osnovne organizacije sindikata je navzoče seznanil z nekaterimi kritičnimi pripombami k praznovanju dneva žena. Med razpravo so ugotovili, da gre le za kritične pripombe posameznih članov sindikata, ki pa ne morejo vplivati na sklep, ki je bil sprejet na seji 3. marca. Strinjali so se s predlogom Saliha Medića, da bi v bodoče praznovanje dneva žena organizirali po sektorjih, glede na število zaposlenih žena. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata še nima odgovora delavskega sveta delovne skupnosti glede komisije, ki je bila določena na seji 3. marca. Komisija naj bi obravnavala prekategorizacijo delovnih mest.

Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev izleta na Vogel ni bilo.

Osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Slovenske železarne je bil sprejet. Nekaj pripomb so imeli člani delovne skupnosti nabavnega in prodajnega oddelka. Glede samovoljnega odločanja vodstva SŽ v škodo železarn brez predhodnega posvetovanja (dodatni stroški nastajajo zaradi stojnin, dražje surovine, zaloge itd.) Delovna skupnost prodajnega oddelka meni, naj bi bile skupne službe Slovenskih železarn služba za opravljanje nalog vseh članic združenega podjetja.

K predlogu oblikovanja in delitve sklada skupne porabe niso imeli pripomb.

Delovna skupina nabavnega oddelka (88 članov) je delavskemu svetu delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve posredovale dopis za potrditev dveh novih delovnih skupin, in sicer DS skladišč Jesenice in DS skladišče Bela.

Tovariš Mrak je predlagal, naj bi za razlagó posameznih gradiv določili poročevalce iz ustreznih služb, ki se ukvarjajo s to problematiko, medtem ko je bila dosedanja praksa, da je gradivo razlagal vodja samoupravne delovne skupine, ki pa za to ni bil dovolj pripravljen. Zavrnili so predlog nekaterih delovnih skupin, da bi blagajniško poslovanje vodili ločeno po sektorjih, in vztrajajo pri sprejetem sklepu na prvi redni seji.

Referentka za prošnje in pritožbe tov. Klinarjeva je poročala o dodeljevanju denarne pomoči, tov. Urbančeva, referentka za oddihe, pa bo poročilo posredovala na prihodnji seji.

Beseda je tekla še o letošnjem podeljevanju srebrnega znaka slovenskih sindikatov. Predlog bodo posredovali občinskemu sindikalnemu svetu Jesenice.

Tov. Pernuš je še povedal, da so komisiji za nagrajevanje posredovali prošnjo za prekategorizacijo nekaterih delovnih mest v skladiščni službi. S predlogom se strinjajo in delavskemu svetu delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve priporočajo ugodno rešitev prošnje. Prav tako se je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata strinjal s pripombo tov. Rozmanove, da naj bi znova opozorili na povečanje vrednosti bonov za malice. Omenjeno vprašanje je bilo v razpravi skoraj na vseh sestankih SDS v Železarni, vendar pa ni bilo odgovorov ali pojasnil.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA ŽELEZARNE

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan Ščerbič je za sredo, 20. aprila, sklical sejo izvršnega odbora sindikata Železarne. Na seji so skladno z dnevnim redom tolmačili sistem napredovanja na delovnem mestu. Govorili so še o samoupravnem sporazumu o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Železarno ter o pripravah na referendum in o kandidiranju v samoupravne organe Železarne.

DS ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

Tretja seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v sredo, 6. aprila. Seje so se udeležili tudi člani dosedanjih sindikalnih odborov, ki ob reorganizaciji niso bili izvoljeni v novi izvršni odbor osnovne organizacije sindikata. Milanu Polaku, Božu Keru ter Francu Pircu se je za prizadevno in dolgoletno sodelovanje zahvalila predsednica osnovne organizacije sindikata Maja Junež.

Na tretjo sejo izvršnega odbora so bili vabljeni tudi delegati iz posameznih delovnih skupin ter predsednica OO ZSMS Zdenka Pulec. Vabljeni so bili z namenom, da bi stališča, mnenja, predloge in sklepe, sprejete na sejah izvršnega odbora, posredovali sindikalnim skupinam.

Stanko Smolej, referent za šport in oddihe, je izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata posredoval informacijo o planu oddihov v počitniških domovih. Člani sindikata se lahko prijavijo najkasneje do 10. maja pri Stanku Smoleju in Majdi Klinar. Na prihodnji seji izvršnega odbora bodo določili delavce, ki naj bi jim odobrili brezplačno letovanje na morju. Stanko Smolej je še povedal, da je osnovna organizacija sindikata dobila na razpolago nekaj prostih mest v Portorožu, v času od 10. 8. do 20. 8. in v izmeni od 11. 6. do 21. 6.

Referenti za izlete in kulturno prosvetno dejavnost so pripravili anketo o izletih in zbiranju potrebnih sredstev. Člani sindikata naj bi na vprašanja v anketi odgovorili, saj bodo pri financiranju in organiziranju izletov upoštevali mnenje večine delavcev v anketi. Ugotavljajo, da je odziv članov sindikata za ogled kulturnih prireditev neustrezen. Poskrbeti bo treba za bolj organizirano obveščanje o kulturnih prireditvah. Pohvalili so prizadevnost osnovne organizacije ZSMS kadrovskega sektorja, ki mlade delavce redno obvešča o kulturnih prireditvah prek lepakov in osebnih vabil.

Referentka za socialno problematiko Anica Fabjan je poročala o bolezenski odsotnosti članov sindikata. Štirim članom sindikata so dodelili denarno pomoč.

Ob sklepu seje so se strinjali s predlogom predsednice Maje Junež, da bi odslej udeleženci športnih tekmovanj na Jesenicah prejemali po 30 dinarjev, izven Jesenic 40 dinarjev, za krajše izlete in piknike pa naj bi odobrili po 60 dinarjev na udeleženca. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je sprejel sklep o organizaciji piknika v mesecu maju. Piknik ima namen, da bi se člani sindikata med seboj bolje spoznali. Organizirali naj bi tudi razna športna tekmovanja.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v sredo, 6. aprila, na Javorniku.

Na seji so analizirali sejo delavskega sveta temeljne organizacije valjarne žice in profilov. Informacijo je posredoval predsednik osnovne organizacije sindikata. Ustrezno obrazložitev je izvršnemu odboru posredoval tudi zastopnik pravne službe. Ugotovili so, da je bil zanemarjen delegatski odnos, da so člani glasovali, oziroma se vzdržali glasovanja, čeprav niso imeli ustreznih pooblastil samoupravnih delovnih skupin. Menijo, da vzdrževanje od glasovanja pri sedanjem sistemu ni sprejemljivo, ker se je ob določeni zadevi treba pozitivno ali negativno odločati. Za takšno stanje je odgovorna tudi sindikalna organizacija, ker ni v zadostni meri opozorila SDS, da se predhodno opredelijo in pooblastijo delegata o nastopanju na seji delavskega sveta.

Ob ugotovitvi, da se je glasovanja vzdržalo 11 članov delavskega sveta, osnovna organizacija sindikata ugotavlja, da sklep, sprejet na seji delavskega sveta, ni veljaven, saj zanj ali proti ni glasovala večina članov delavskega sveta. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je sprejel sklep o ponovnem sklicu političnega aktiva obeh obratov. Takrat naj bi razčistili osnovno nalogo delegata, tako da morajo delegati na sestankih SDS prejeti večinsko mnenje, oziroma pooblastila. Potreben je ponoven skic delavskega sveta TO Valjarne žice in profilov. Na že omenjenem političnem aktivu naj bi proučili 474. in 475. člen zakona o združenem delu.

Pristojnemu organu bodo posredovali predlog za podelitev srebrnega znaka sindikata Slovenije.

Blagajniku so skladno z dogovori na izvršnem odboru sindikata Železarne naročili, da pripravi kriterije in sistem delitve, ki zagotavlja ločeni dotok in porabo sredstev za oba obrata.

Odboru za praznovanje dneva žena so odobrili 500 dinarjev in sprejeli sklep, da udeležencem tekmovanj osnovna organizacija sindikata poravna stroške malice.

Datum, ko bo imela prva izmena prosto soboto in nedeljo, bodo izkoristili za organizacijo krajšega izleta. V valjarni žice bo ekipo za kegljanje na asfaltu zbral sodelavec Mrdja, v valjarni profilov pa sodelavec Kočet.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata naroča SDS Markelj, da izvoli po enega člana v izvršni odbor sindikata in delavski svet TO Valjarne žice, ker je sodelavec Haskić dobil zaposlitev v hladni valjarni. Odbor je še razpravljal o ukrepih v primeru smrti člana sindikata ali ožjega svojca. Obveščeni so bili še o zasedbi mest za letovanje na morju. Predsednik osnovne organizacije sindikata je informiral izvršni odbor o tem, da bodo malico regresirali s celotno vrednostjo bona, s tem da bodo na razpolago en hladen in trije topli obroki.

ŽEBLJARNA

13. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 13. aprila. Na seji so prebrali navodila za podelitev srebrnih znakov sindikata Slovenije. Ustrezne predloge bodo posredovali pristojnemu organu. Za temeljno organizacijo Žebljarna sta predvideni dve brezplačni mesti za letovanje na morju. Na seji so predlagali za brezplačno letovanje dva sodelavca, kolikor pa se s predlogom ne bosta strinjala, bodo pripravili druge predloge. Mihu Žemva in Tihomiru Kostiću so naročili, da pri koordinacijskem odboru sindikata Železarne zaprosita za denarno pomoč za izvedbo enoednevnega izleta na Čebine. Udeležencem medobratnih športnih tekmovanj so odobrili po 30 dinarjev. Denarno pomoč so odobrili Jožetu Kosmaču in Rozki Ostrun.

HLADNA VALJARNA

V petek, 8. aprila, je bila 18. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. V razpravi je bil plan letovanja za leto 1977. Sprejeli so sklep, da imajo prednost člani kolektiva, ki že dve leti niso letovali v počitniških domovih. Članom sindikata predlagajo, da se prijavijo za letovanje tudi pred sezono in po njej, ker je med sezono na voljo premalo prostih mest. 15 sindikalnih skupin je predlagalo za brezplačno letovanje na morju sedem sodelavcev. Na sestankih sindikalnih skupin so med obravnavo predlogov menili, da posebnih socialno ogroženih članov nimajo, ampak so upoštevali člane sindikata, ki so več let zaposleni v hladni valjarni in so vestni pri delu ter imajo pravilen odnos do družbe in sodelavcev. Brezplačno letovanje na morju naj bi koristili pred sezono in po njej. Razpravljali so še o predlogih za podelitev srebrnih znakov sindikatov Slovenije. Denarno pomoč so odobrili osmim sodelavcem zaradi daljše bolezenske odsotnosti z dela.

SESTANEK PREDSEDNIKOV OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA ŽELEZARNE

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan Ščerbič sklicuje za četrtek, 21. aprila, sestanek vseh predsednikov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikatov v TO in delovnih skupnostih. Razpravljali bodo o pripravah na volitve samoupravnih organov v Železarni.

LETNA KONFERENCA GASILCEV ŽELEZARNE

Poklicna gasilska in reševalna enota ter prostovoljni gasilci železarne Jesenice letos slavijo 95-letnico obstoja in uspešnega delovanja. V počastitev tega jubileja in treh pomembnih slovenskih ter jugoslovanskih zgodovinskih mejnikov bodo imeli danes, v četrtek, 21. aprila, delovno konferenco, na kateri bodo pregledali delo lanskega leta in sprejeli program za letos. Na tej konferenci bodo podelili dvema članoma gasilsko odlikovanje II. in enemu gasilsko odlikovanje III. stopnje. Poleg tega bosta dva člana te enote prejela odličja za desetletno službovanje, trije za dvajsetletno in dva za 30-letno prizadevno službovanje v vrstah gasilcev.

V počastitev omenjenih jubilejev bodo poleti, predvidoma avgusta, pripravili veliko gasilsko razstavo, na kateri bodo prikazali tudi filme o družbeni samozaščiti. Ob tej priliki bodo prikazovali tudi praktično gašenje z vsemi vrstami gasilskih aparatov.

Na konferenci bodo tudi pregledali izvršitev programa nabave opreme in sprejeli program za letos.

B.

Železarna — v ospredju del novega parkirnega prostora

KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI PO ZAKONU O ZDRUŽENEM DELU

Zakon o združenem delu uvaja nekaj bistvenih novosti, ka zadeva kršitve delovnih dolžnosti. Te novosti zadevajo predvsem opredelitev razmerja med lažjimi in hujšimi kršitvami delovnih obve nosti, uvedbo denarne kazni in delo disciplinske komisije.

Dosedanja zakonodajna ureditev je v celoti prepuščala določitev lažjih in hujših kršitev delovnih dolžnosti temeljni organizaciji združenega dela, ki je morala tako v svojem samoupravnem splošnem aktu določiti, katere so lažje in katere hujše kršitve delovnih obveznosti, odvisno pač od lastne presoje. Zakon o združenem delu sicer prav tako določa, da se s samoupravnim splošnim aktom, s katerim urejamo delovno razmerje, določijo kršitve delovnih obveznosti. Vendar pa zakon v 194. členu eksemplifikativno (primeroma) navaja, kaj se lahko šteje kot hujše kršitve delovnih obveznosti. Beseda lahko pomeni, da zakon navaja samo najbolj tipične primere hujših kršitev delovnih obveznosti in da je poleg naštetih možno predvideti še druge. Vendar je po mojem mnenju zakon z zadnjim stavkom 194. člena dejansko demantiral smiselnost opisnega naštevanja hujših kršitev delovnih obveznosti v 194. členu. Ta stavek namreč pravi, da je hujša kršitev delovnih obveznosti tudi »vsaka druga kršitev delovne in druge obveznosti, ki pomeni po samoupravnem splošnem aktu hujšo kršitev delovnih obveznosti«. Potemtakem je vse prejšnje naštevanje hujših kršitev v omenjenem členku popolnoma odveč.

Glede na to se zastavlja vprašanje, zakaj zakon o združenem delu v omenjenem členu sploh primeroma našteva hujše kršitve delovnih obveznosti. Razlog je v tem, ker ima večina temeljnih organizacij v svojih splošnih aktih to področje urejeno tako, da je praktično vsaka kršitev hujša, lažjih kršitev pa je navedenih samo nekaj. Jasno pa je, da bi razmerje moralo biti prav nasprotno; v vsakodnevnem življenju so lažje kršitve pogoste, hujše kršitve pa dejansko bolj izjema. Tako prihaja do tega, da se delavcu zaradi manjših prestopkov lahko izrekajo hujše kazni. In prav to je hotel zakon o združenem delu odpraviti s tem, da je eksemplifikativno naštel v omenjenem členu, kaj naj bi se štelo za hujšo kršitev delovnih obveznosti. Zato tudi zadnji stavek tega člena smisel celotnega člena zamegli.

Ne glede na to, bodo morale temeljne organizacije pri določanju hujših kršitev delovnih obveznosti dobro pretehtati, katera kršitev je hujša in katera lažja.

Zakon o združenem delu v 196. členu uvaja tudi denarno kazen kot nov disciplinski ukrep. Denarna kazen se sme izreči le za tiste hujše kršitve delovnih obveznosti, ki jih omenjeni člen taksativno našteva. Poleg tega se sme denarna kazen izreči le do višine, ki jo določa zakon.

V praksi so se že pojavila vprašanja glede določitve denarne kazni v novih splošnih aktih, ki jih sedaj pripravljajo organizacije združenega dela. Tako je, denimo, v 2403. številki Informatorja zastavljeno vprašanje, ali je potrebno v splošnem aktu točno določiti, do kakšne višine (odstotka od osebnega dohodka) in za kakšen čas se lahko izreče denarna kazen, kot tudi čas izvršitve te kazni. Odgovor je, da bodo vsa ta vprašanja urejena z zakonom, pri čemer so mišljeni republiški, oziroma pokrajinski zakoni o delovnih razmerjih. Ti zakoni morajo iziti še letos. To, da gre za republiško zakonodajo, ki bo uredila vprašanje denarne kazni, sledi iz drugega odstavka 196. člena in 198. člena zakona o združenem delu. V omenjenih določilih namreč govori zakon, da se denarna kazen sme izreči delavcu do višine, ki jo določa zakon in da zakon določa tudi namene, za katere se smejo uporabiti sredstva denarnih kazni. Prav tako se izvršitev denarne kazni in prenehanje delovnega razmerja lahko odloži za čas, ki ga določa samoupravni splošni akt v skladu z zakonom. V vseh teh primerih je mišljen republiški, oziroma pokrajinski zakon o delovnih razmerjih.

Kar zadeva čas, v katerem naj se izvaja izrečena denarna kazen, pa je potrebno poudariti, da denarna kazen ni časovna kazen in torej nima trajanja. Republiška zakonodaja pa bo morala rešiti tudi vprašanje roka za izvršitev denarne kazni.

In slednjič še nekaj besed o novi sestavi disciplinske komisije v temeljni organizaciji in načinu volitev članov disciplinske komisije. Zakon o združenem delu je v 200. členu uvedel novost pri določitvi sestave disciplinske komisije; določeno število članov disciplinske komisije vendar ne več kot četrtina — vseh njenih članov, morajo biti osebe zunaj temeljne organizacije in jih volijo delavci z liste, ki jo na predlog sindikata določi zbor združenega dela skupščine občine, v kateri je temeljna organizacija.

Zastavlja se vprašanje, zakaj zakon zahteva sodelovanje zunanjih članov v disciplinski komisiji. Razlog je v tem, da bi naj tako dosegli večjo objektivnost in nepristranost pri delu disciplinske komisije kakor tudi vpliv širše družbene skupnosti na delo temeljne organizacije. Problem, ki se pogosto pojavlja pri delu disciplinskih komisij v temeljnih organizacijah — zlasti se to kaže v manjših kolektivih —, je v tem, da se večina ljudi med seboj pozna in da je tako iz subjektivnih razlogov težko zagotoviti popolno nepristranost in objektivnost dela disciplinske komisije. Kako naj delavec, ki je član disciplinske komisije, popolnoma brez zadržkov razpravlja o disciplinski odgovornosti svojega bližnjega sodelavca, s katerim lahko celo delata pri istem stroju? Naj za primerjavo navedem, da tako kazensko kakor civilni postopek pred sodišči poznata v takšnih primerih institucijo izločitve sodnika. Tako lahko, denimo, sodnik, ki pobliže pozna določeno osebo, sam zahteva svojo izločitev ali pa to zahteva prizadeta stranka. V temeljni organizaciji pa vprašanja v samoupravnih aktih niso urejena, razen če gre za čisto sorodstveno razmerja.

Poleg navedenega razloga pa ima širša družbena skupnost po novi ureditvi tudi možnost vpliva v temeljni organizaciji, kar je predvsem pomembno pri hujših kršitvah delovnih dolžnosti, ki prizadenejo tudi širšo družbeno skupnost. Tudi morebitnost šikane ali samovolje temeljne organizacije proti delavcu je tako bistveno manjša.

Pomembno je tudi to, da po novi ureditvi predsednika in druge člane disciplinske komisije volijo delavci na način in za čas kot volijo delavski svet. Tudi s tem je dana večja verjetnost disciplinski komisiji; iz dosedanjega izvršilnega organa se tako dejansko spreminja v voljeni organ upravljanja za določeno delovno področje.

Dipl. inž. Anton Podgoršek v
Delavski enotnosti, 9. aprila
1977

KADROVSKI VIDIK SPREJEMNEGA POSTOPKA

V današnji številki objavljamo naslednji referat našega sodelavca dipl. psihologa Janeza Tušarja, ki ga je imel na letošnjem sestanku sekcije za medicino dela slovenskega zdravniškega društva in društva medicinskih sester Slovenije ob sodelovanju instituta za medicino dela, prometa in športa, ki je bil 1. in 2. aprila letos na Jesenicah.

Nova zakonodaja, nenehno iskanje notranjih rezerv v delovni organizaciji in hiter razvoj. tehnologije narekujejo strokovni tretman človeškega faktorja v Železarni.

Številne psihološke študije so razrešile praktične probleme, ki jih srečujemo pri delu z ljudmi, in dokazale, da so mnoga trdno zakoreninjena prepričanja staromodnih poslovnih ljudi zmotna. Ovrženo je mnenje, da lahko dober poznavalec ljudi samo z bežnim pogledom spoznava delavce in jih selekcionira za različna delovna mesta. Preživeto je mnenje, da mora biti dober delovodja nepopustljiv, in znano je, da plača delavcu ni edina motivacijska spodbuda.

Še v bližnji preteklosti smo lahko poslušali dialoge vodij dela, zakaj njihovim delavcem delo ne gre od rok. Spraševali so se, ali ne zmorejo ali ne znajo ali nočejo? Danes vemo, da omenjenih determinant uspešnega dela ne kaže izključevati, ker so vse prepotrebne za uspeh pri delu. N. Maier jih je zapisal v znamenito formulo:

U= s. z. m

(beri, uspeh pri delu je odvisen od sposobnosti krat znanje krat motivacija).

Z dobro izvedenim sprejemnim postopkom — ta se začne z intervjujem med kadrovikom in bodočim delavcem Železarne ter konča z uspešno opravljenim izpitom, ki omogoča delavcu samostojno opravljanje dela — praktično vplivamo na delovno uspešnost delavcev po vseh treh poteh. S selekcijo delavcev za izpraznjena delovna mesta »povečujemo« fond sposobnosti (z izvajanjem poklicne orientacije mladih ljudi po osnovni šoli, oziroma po srednji šoli splošne smeri ta fond še povečujemo); z uvajanjem delavcev na delovnih mestih razširjamo njihovo znanje in jim pomagamo osvajati veščine; z upoštevanjem njihovih interesov za delo in z dobro aklimatizacijo novih delavcev v delovno grupo večamo njihovo motivacijo za delo.

Sprejemni postopek nam ne pomeni le akta, v katerem zbiramo osnovne podatke o posamezniku, ugotavljamo psihofizične lastnosti delavcev in sklepamo delovna razmerja, ampak je dolgotrajni proces, ki se s predstavitvijo delavcev v novem delovnem okolju praktično šele začne. Študije kažejo, da je v novem delavcu več zaupljivosti kot v delovnem kolektivu, ki ga sprejema. Vsaj na začetku uvajanja na delovno mesto bi kazalo delavca ubraniti pred frustracijo.

Človeka ne moremo tako enostavno vključevati v proizvodni proces kot stroj. Delovna organizacija je zanj neznanka in on za njo.

V Železarni imamo že toliko razvite strokovne službe, ki se ukvarjajo s človeškim faktorjem v industriji, da je mogoče izboljšati sprejemni postopek.

Z uporabo doma validiranih testov bomo povečali prognostično veljavnost naših ukrepov glede delavčevih psihofizičnih sposobnosti. S temeljitim spoznavanjem kadra, delovnih mest in kadrovskih potreb bomo opravili ustrezno razmeščanje delavcev po delovnih mestih. Sistem uvajanja bomo izpilili z upoštevanjem zakonitosti, ki nastopajo pri učenju. O stališčih delavcev do dela in s tem o motivaciji delavcev za delo bomo več vedeli, če se bomo z delavci temeljito pogovorili. In ne nazadnje, delavčevo uspešnost pri delu in s tem veljavnost naših prognoz bomo spoznali, če bomo izdelali sistem ocenjevanja delovne uspešnosti.

Sprejemni postopek, če ga obravnavamo s kadrovskega vidika, lahko delimo v vsaj štiri faze. Te so: sprejemni intervju, razmeščanje delavcev, uvajanje delavcev na delovnih mestih in preverjanje pravilnosti naših odločitev ali ocenjevanje delovne uspešnosti delavcev.

SPREJEMNI INTERVJU

V različnih znanstvenih disciplinah je bila že večkrat dokazana praktična uporabnost intervjuja. Tudi v industriji se tej tehniki spoznavanja osebnosti ne moremo odreči. V elastičnem in nevsiljivem razgovoru si v direktnem kontaktu kadrovik in kandidat za sklenitev delovnega razmerja izmenjujeta informacije in si ustvarjata sodbe. Od ankete se, razen že omenjene socialne interakcije, razlikuje po tem, da izpraševalec tudi standardizirana vprašanja lahko prilagaja trenutnim potrebam in s tem pride do mnogih podrobnosti, ki jih z anketo ni mogoče dobiti.

Smotrno ga lahko uporabljamo le kot dodatno sredstvo za zbiranje podatkov o posamezniku. Testne rezultate laže interpretiramo, če tudi z intervjujem zberemo določene podatke. Med te spadajo posebnosti razvojne poti določene osebe, njena družinska zgodovina, šolska, delovna, družbena in osebna zgodovina. Tudi kandidatove motive za zaposlitev in interese za delo ugotavljamo z njim.

V Železarni že nekaj let razvijamo sprejemni intervju. Ta problematika je pritegnila tudi dva študenta filozofske fakultete v Ljubljani in napisala sta diplomsko delo. Oglejmo si nekaj zanimivih ugotovitev iz omenjenega dela.

Osnovno vprašanje, na katero sta iskala odgovor, je bilo: kaj determinira delavčev delovni uspeh pri na novo sprejetih delavcih? Delovna zgodovina? Izobrazba? Osebna zgodovina?

Delovno uspešnost naših delavcev so ocenjevali delovodje z ocenjevalnimi lestvicami. Ocenjevali so njihovo iniciativnost, stališče do dela, kooperativnost, dojemanje delovnih nalog, količino in kvaliteto dela.

Delavci, ki zaradi neutemeljenih razlogov menjavajo zaposlitve, imajo nižjo povprečno oceno mojstra in neugodno stališče do dela.

Kandidati za zaposlitev, ki jih je intervjuist ocenil kot primerne za zahtevna dela, imajo višjo povprečno oceno mojstra in ugodnejši odnos do dela.

Kandidati z višjimi osebnimi dohodki iz prejšnjih zaposlitev so višje ocenjeni na lestvicah poznavanja dela, iniciativnosti in količine dela.

Delavci z ugodnejšo formalno izobrazbo imajo višjo povprečno oceno mojstra, ugodnejše stališče do dela in so višje ocenjeni na lestvicah iniciativnosti, kooperativnosti, dojemanja delovnih nalog in možnosti napredovanja.

Kandidati s samozavestnim nastopom imajo ugodnejše stališče do dela.

Starejši delavci ugodneje ocenjujejo svoje sodelavce in bolje dojemajo delovne naloge; poročeni imajo ugodnejše stališče do dela.

Rezultati torej kažejo, da moramo še naprej razvijati tovrstno spoznavno tehniko, ker z njo lahko v precejšnji meri izboljšamo sprejemni postopek. Pot do dobre validacije sprejemnega intervjuja pa je seveda še dolga.

RAZMEŠČANJE DELAVCEV

Znano je, da moramo za racionalno razporejanje delavcev po delovnih mestih razviti troje vrst metod:

— metode, s katerimi spoznavamo poklice, oziroma delovna mesta,

— metode, s katerimi ugotavljamo stopnjo razvitosti različnih psihofizioloških in osebnostnih lastnosti delavcev, in

— metode, s katerimi preverjamo točnost postavljenih prognoz v praksi.

Ne bom izdal nobene skrivnosti, če povem, da imamo pri razmeščanju delavcev v Železarni najslabše razvit tretji sklop metod, medtem ko metode druge vrste sporazmerno dobro obvladujemo. Prav tako nas še zmeraj pesti ugotavljanje profilov delovnih mest, ker imamo analize delovnih mest že zelo zastarele. Res je, da ta čas prav pri tem problemu veliko delamo, vendar s količino do zdaj opravljenega dela še nismo zadovoljni.

Vse te težave pogojujejo dejstva, da še zmeraj nismo povsem prešli na kadrovanje za posamezna delovna mesta, ampak kadrujemo za obrate, ki razporejajo nove delavce na začetna delovna mesta in od tod naprej.

Takšna praksa onemogoča izdelavo fleksibilnega sistema napredovanja in racionalnega sistema razporejenja delavcev po delovnih mestih in povzroča, da se obrati zapirajo v lastne meje. Ker ne kadrujemo delavcev za delovna mesta, ampak za obrate, slabo izkoriščamo človeški faktor v proizvodnem procesu in zapiramo vrata šolanim generacijam.

Analiza delovnih mest pa ni samo pogoj za pravilno razporejanje delavcev po delovnih mestih, ampak na njej sloni še cela vrsta drugih kadrovskih dejavnosti. Brez nje ne moremo informirati kandidatov za zaposlitev o njihovem bodočem delu, organizirati ustreznega industrijskega treninga, izdelati sistema nagrajevanja, najti delovih mest za ženske, mladoletne delavce, starejše delavce in invalide, ne moremo validirati testov.

Za racionalno razporejanje delavcev po delovnih mestih je torej nujno potrebno, da imamo skladno razvite vse tri splete metod. Skoraj o larpurlartizmu v psihologiji pa bi lahko govorili, ko bi imeli samo dobro razvito testologijo, ne bi pa poznali dela (delovnih mest) in sadov svojega dela (vrednosti prognoz). Tako nevzdržno stanje smo v Železarni preživeli že pred več kot desetimi leti in danes smo zelo blizu zaposlovanju, ki temelji na strokovnih odločitvah, saj delamo na vseh projektih, ki so za tako zaposlovanje potrebni.

UVAJANJE DELAVCEV NA DELOVNEM MESTU

Kadrovski sektor ne opravlja samo administrativnega dela sprejemnega postopka, ampak njegova odgovornost seže tudi na preverjanje veljavnosti svojih prognoz in uvajanje delavcev na delovnem mestu. To nastopa s trenutkom, ko novi delavec prestopi prag nevidnih delovnih vrat. Z uvajanjem ne želimo doseči samo hitre vključitve delavca v delo in njegovo doseganje polne norme, marveč ga želimo ob tem seznaniti o vseh podrobnostih, ki bi ga utegnile ob delu zanimati, npr., kako je z malico, kje dobi delovno obleko, kje so garderobe, kdo so njegovi sodelavci, kakšna je socialna klima itd.

O upravičenosti sistematičnega uvajanja delavcev na delovnem mestu govorijo mnoge študije, med katerimi je najzgovornejša naslednja. V neki tovarni so želeli eksperimentalno preveriti, ali se splača del delovnega časa porabiti za uvajalni pouk. V ta namen so eno skupino novih delavcev poslali naravnost na delo (eksperimentalna skupina), drugo, kontrolno skupino novih delavcev pa so uvajali v delo. Šele, ko so se delavci popolnoma naučili delati, so lahko samostojno delali na delovnih mestih. Zasledovali so delovni učinek obeh skupin in stroške. Pokazalo se je, da so delavci brez uvajalnega tečaja za zamenjavo nožev na škarjah celo po 6 mesecih prakse potrebovali 29 minut, medtem ko je skupina, ki so ji omogočili ustrezno usposabljanje, opravila enako delo v pičlih 18 minutah. 11-minutni prihranek, preračunan v denar, je znašal 375.000 din na leto. Med tečajniki je bilo v prvem mesecu zaposlitve 19 % manj nezgod pri delu kot med delavci, ki so šli takoj delat. Imeli so manj izmečka in okvar, manjšo fluktuacijo in za 51 % manjšo odsotnost z dela.

Prednost sistematičnega usposabljanja na delovnem mestu je tudi v tem, da med usposabljanjem še zmeraj lahko popravimo eventualne napake, ki smo jih naredili pri selekciji.

Navadno je za usposabljanje svojih delavcev odgovoren delovodja. V našem samoupravnem sistemu pa se prav temu delavcu spisek nalog tako povečuje, da bomo verjetno morali razmišljati o novem profilu delavca, ki se bo ukvarjal z usposabljanjem delavcev na delovnem mestu. Tega bi kadrovali iz vrst starejših, izkušenih in za fizično delo ne več sposobnih delavcev, ki bi ga dopolnilno izobrazili s pedagoškimi in andragoškimi znanji. Upravičenost po instruktorjih praktičnega poučevanja se še posebej kaže v delovnih organizacijah z visoko fluktuacijo.

V Železarni sistematičnega usposabljanja na delovnih mestih še nimamo, čeprav je ideja o instruktorjih v naši delovni organizaciji stara že nekaj let.

OCENJEVANJE DELOVNE USPEŠNOSTI

Ni uspešnega dela brez uspešne kontrole, so dejali mnogi klasiki industrijske psihologije. Verjetno so nekoliko pretiravali, vendar moramo povedati, da pretiravamo tudi danes, samo na drugem koncu — preveč opuščamo kontrolo.

Oceniti delavčevo delo pomeni določiti njegovo vrednost glede na kriterije, ki jih postavijo delavci v samoupravnih organih. Ocenjevanje delovne uspešnosti je poskus, s katerim želimo kvantitativno izraziti mišljenje nekega človeka o ravnanju drugega človeka, zato je subjektivno kot vsako drugo presojanje.

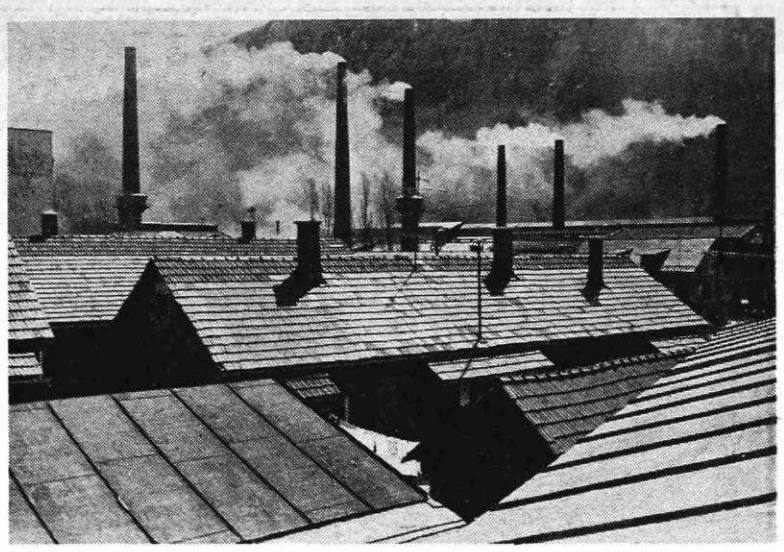

Jeseniška panorama

V glavnem se ustavljamo ob naslednjih kriterijih: kvaliteta in kvantiteta dela, poznavanje, dela, gospodarnost, kooperativnost, odnos do delovnih obveznosti, iznajdljivost itd.

Znani psiholog Tiffin pravi, da sprejetju ali nesprejetju ocenjevanja ni potrebno diskutirati, ker ga v vsakodnevnem življenju zmeraj uporabljamo. Vprašanje je samo, ali bomo še naprej slučajno in nesistematično ocenjevali ali pa se bomo lotili tega dela načrtno in sistematično, kar daje objektivnejše ocene.

Delavčeve delovne uspešnosti se, razen tiste, ki jo delavci dosegajo z normo, ne da meriti, zato jo moramo ocenjevati, če jo želimo vsaj delno spoznati. Pri ocenjevanju naletimo na mnoge težave, vendar se jim v precejšnji meri lahko izognemo, če upoštevamo določene principe. Glavni oviri sta nedoločnost standardov in vpliv subjektivnega faktorja na ocenjevanje.

Z delovno oceno lahko preverjamo napovedovanje delovne uspešnosti s pomočjo testnih rezultatov (prognostična veljavnost). Prav tako je njeno uporabnost treba iskati pri napredovanju, nagrajevanju, razmeščanju delavcev, ocenjevanju uspešnosti treninga, delovnih metod itd. Skratka, kadrovska funkcija je ne more pogrešati.

Do zdaj smo oceno delovne uspešnosti že vtkali v sistem nagrajevanja za delavce skupnih služb. Pripravljamo sistem napredovanja na delovnem mestu, v katerem bo eden od kriterijev napredovanja ocena delovne uspešnosti. Vse premalo pa jo še uporabljamo za kontrolo dela — vseh nivojev.

Zdaj skušamo oceno delovne uspešnosti uporabiti tudi pri sprejemnem postopku.

Tega želimo zaključiti s preverjanjem ustreznosti naših odločitev. Vprašujem se, koliko smo se uspeli približati načelu »pravega človeka na pravo delovno mesto«, in pa to, ali smo uspeli delavce ustrezno usposobiti in jih torej oborožiti za uspešno delo.

ZAKLJUČEK

Sprejemni postopek spada med bistvene dejavnosti kadrovske funkcije. Je tako zahteven, da strokovnjaki lahko že samo ob tej dejavnosti pokažejo svoje strokovno znanje.

Za obvladovanje procesa sprejemanja delavcev na delo moramo razviti vrsto metod, organizirati vrsto strokovnih služb, opremiti vrsto laboratorijev, zato ga moramo razvijati in skrbeti za kontrolo dela, našega in delavcev, ki smo jih zaposlili.

In še na nekaj ne smemo pozabiti. S preverjanjem delovne uspešnosti delavcev v bistvu ne zaključujemo sprejemnega postopka. Tega se ne da zaključiti. Če delavec sam ne zapusti delovne organizacije ali ne naredi tako hude kršitve delovne dolžnosti, da mu zaradi nje preneha delovno razmerje v delovni organizaciji, ostaja naš delavec. Našega delavca pa moramo vseskozi spremljati, če hočemo da bo pri delu zadovoljen in uspešen.

LITERATURA:

Bokal S., Križnik I.: Validacija sprejemnega intervjuja, neobjavljena diplomska naloga na oddelku za psihologijo filozofske fakultete v Ljubljani, 1974.

Bujas Z.: Osnove psihofizologije rada, Škola narodnog zdravlja, Zagreb, 1964.

Gilmer B. von H.: Industrijska psihologija, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1969.

Maier N. R. F.: Industrijska psihologija, Privreda, Zagreb, 1964.

Tušar Janez: Industrijska psihologija, skripta prirejena za srednje strokovne šole, ŽIC, Jesenice, 1973.

ČESTITKA

Naš sodelavec Valentin MARKEŽ, zaposlen v TO Vzdrževanje, je 13. aprila 1977 diplomiral na prvi stopnji visoke tehnične šole v Mariboru in pridobil naslov inženirja elektrotehnike.

K uspešno opravljeni diplomi iskreno čestitamo.

MATURANTJE TSŠ ŽIC JESENICE

VABIJO

v soboto, 23. aprila, ob 20. uri v hotel Prisank v Kranjski gori na

MATURANTSKI PLES

Pridite, prijetno se boste zabavali, nas pa podprli za naš zaključni izlet.

Železarski globus

ZDA

Po ameriški oceni so svetovne zaloge kovin naslednje:
(v tonah)

kovina	kopno	morski gomolji	morska voda
Aluminij	3,6 milijarde	—	18 milijard
Krom	8,9 milijarde	—	80 milijard
Kobalt	11,0 milijarde	3 milijarde	800 milijard
Baker	1,06 milijarde	3 milijarde	6 milijarde
Zlato	50.000	—	8 milijard
Železo	710 milijard	130 milijard	18 milijard
Svinec	1,8 milijarde	4 milijarde	60 milijard
Mangan	24 milijard	160 milijard	4 milijarde
Živo srebro	920.000	—	60 milijard

ZDA

Plavži v ZDA so porabili v letu 1976 skupno 104 milij. ton železove rude. Od te količine je bilo domače 68 milij. ton, 21. milij. ton uvožene iz Kanade in 15 milij. ton u uvožene iz prekomorskih dežel Južne Amerike, Afrike in Avstralije.

POLJSKA

Nizozemska železarska družba Hoogovens je sklenila pogodbo o letni dobavi premoga za koksiranje iz poljskih pemogovnikov v količini 750.000 ton. Dobava je predvidena za obdobje desetih let in v zameno bo družba Hoogovens dobavila svoje železarske izdelke.

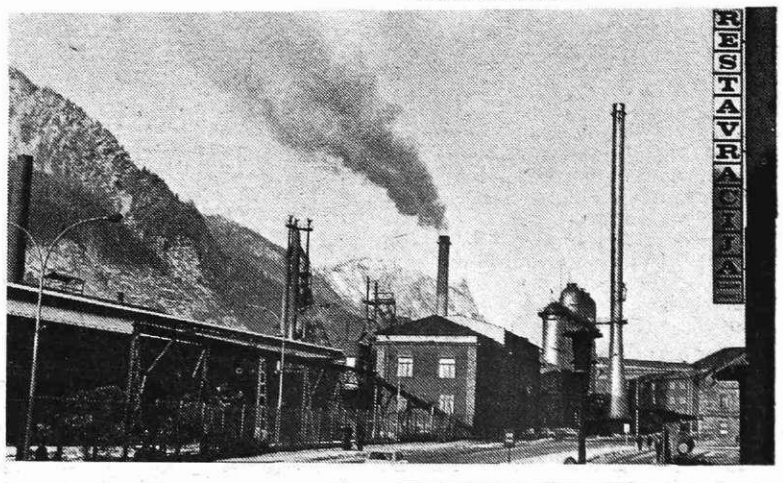

O ZDRAVSTVU, KOMUNALNIH DELIH, PRORAČUNU OBČINE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naravni prirastek prebivalstva opredeljujeta dva biološka pojava in to rojstvo in smrt. Njuno pogostnost ugotavljamo z relativnim številom, ki ga imenujemo rodnost in umrljivost. Rodnost je tisočkratni količnik živorojenih otrok srednjega števila prebivalstva v posameznem letu.

Rodnost je bila v opazovanem obdobju nizka, zlasti v letu 1971 (14,92 promile), v naslednjih letih pa narašča in doseže v letu 1974 17,87 promile, v letu 1975 17,67 in v letu 1976 19,10 promile. Svoj delež pri tem ima dinamika izseljevanja in priseljevanja. Kakšna je vitalnost prebivalstva, ponazarja neto reprodukcijski koeficient, ki presega vrednost ene na območju jeseniške občine. Če pada ta koeficient pod eno, tedaj sedanje generacije ne bi več obnavljale same sebe in bi bile prihodnje generacije vedno manjše.

Umrljivost je količnik med številom umrlih in srednjim številom prebivalstva, pomnožen s 1000, ki nam pove, koliko ljudi umre poprečnno letno na 1000 prebivalcev, kar pomeni splošno umrljivost ali na kratko umrljivost. Umrljivost je posledica različnih vplivov, ki se običajno delijo v dve skupini:

– na vplive notranjega okolja ali endogene faktorje, kamor uvrščamo biološke, fiziološke, dednostne in druge lastnosti;

– na vplive zunanjega okolja: eksogene faktorje, ki izhajajo iz prirodnega okolja, socialne, ekonomske, kulturne ravni in drugih pogojev, v katerih ljudje živijo.

Umrljivost v jeseniški občini od leta 1971 stagnira, oziroma je v nihanju od 8,75 do 9,98 promile, v letu 1976 pa 9,43 promile. Giblje se nad regijskim poprečjem pa tudi nad republiškim, vendar primerjava ni uporabna, če ne upoštevamo splošne umrljivosti na principu ponderiranosti (tehtanja), kar pomeni, da se številnejše skupine bolj uveljavljajo s svojimi vrednostmi kakor manjše in obstaja odvisnost od starostnega sestava, kar predstavlja v jeseniški občini prek 60 % vseh umrlih, starih nad 65 let.

Pričakovana dolgost življenja v obravnavanih letih 1971–1975 kaže za žene 68 let, za moške pa 60 let. V letu 1975 se je življenjska doba in pričakovana dolgost življenja za žene povečala za dve leti, medtem ko je za moške ostala nespremenjena, kar nakazuje zdravstveni službi prioritetne naloge. Pričakovana dolgost življenja v letu 1976 kaže za žene 69 let, za moške pa 59 let. Razlika med spoloma se je v letu 1976 povečala v korist žena za deset let. Pri oceni starostne strukture umrlih pa je ugotovljeno, da so se razmere izboljšale le za mlade ljudi.

Umrljivost dojenčkov je v jeseniški občini pod republiškim poprečjem, s 14,3 promile v letu 1974, 16,3 promile v letu 1975 in s 16,7 promile v letu 1976.

Dinamika umrljivosti dojenčkov pokaže, da je v Sloveniji umrlo v prvem letu življenja v obdobju:

1924–1926 130 otrok na 1000 živorojenih,

1951–1955 65,7 otrok na 1000 živorojenih in

1961–1963 29,2 otrok na 1000 živorojenih.

Dosežen rezultat v jeseniški občini je zelo ugoden ne samo v slovenskem, temveč tudi v evropskem prostoru.

Mrtvorojenost nalaga zdravstveni službi pomembno in težko nalogo. V letu 1976 je bil zabeležen sicer le en primer mrtvorojenosti, medtem ko je bilo leto poprej še pet primerov.

Mladina (od 0–24 let) umira najpogosteje zaradi bolezni dihal – 20,2 na 100.000 prebivalcev, vendar je število v upadanju, novotvorbe z 8,41 na 100.000 prebivalcev, pri tem pa ni zaznavno niti upadanje niti naraščanje, in bolezni prebavil s 6,54 na 100.000 prebivalcev, pri čemer se kaže upadanje.

Pri odraslih (od 20 do 64 let) sta najpogostejša vzroka smrti bolezen novotvorb in obtočil. Pri starejših od 65 let pa je umrljivost zelo visoka pri vseh vzrokih smrti, posebno pa pri boleznih obtočil in zaradi novotvorb. V vseh generacijskih skupinah pa je umrljivost pri moških približno dva- do trikrat večja kot pri ženah.

Invalidnost je poleg umrljivosti nujen, ne pa tudi zadosten kriterij za presojanje zdravstvenega stanja prebivalstva. Podatki po prejemnikih invalidskih pokojnin kažejo, da narašča število invalidov z znatno večjim odstotkom kakor prebivalstvo, staro nad 20 in več let. Leta 1975 predstavljajo bolezenski vzroki invalidnosti (s poklicnimi boleznimi) 81,88 %, nasilni vzroki (nesreče pri delu in izven dela) pa 18,12 %. Vodilni bolezenski vzroki so bolezni obtočil in bolezni gibal.

Delovna nesposobnost pomeni obolenje ali poškodbo z delovno nesposobnostjo. V letu 1976 je bilo v jeseniški občini 17.647 delavcev bolezensko odsotnih z izgubo 276.681 dni, oziroma vsak poprečno 15,67 dneva.

V letu 1976 je bil poprečen odstotek nesposobnih za delo zaradi poškodb pri delu 0,39 %, zaradi poškodb izven dela in bolezni 4,05 in zaradi nosečnosti in poroda 0,67 ali skupaj 4,44 %, kar zgovorno kaže na pozitiven rezultat prizadevanj zdravstvene službe in združenega dela.

Pogostnost prirojenih okvar postaja vse važnejši kazalec zdravstvenega stanja prebivalstva. Zaradi boljšega zdravstvenega varstva mater in otrok ostajajo živi tudi otroci, ki bi sicer zaradi okvar umrli v prvih letih življenja in tako stopajo v družbo ali kot aktivni člani ali kot vzdrževanci in s tem predstavljajo pomemben problem za zdravstveno varstvo. Nekatere prirojene okvare se lahko popolnoma odpravijo ali znatno izboljšajo na sedanjem nivoju medicinske znanosti. Tako je danes mogoče usposobiti za delo mnoge, ki bi včasih ostali vse življenje neaktivni.

Iz poročila o razvrščanju razvojno motenih otrok od leta 1961 do 12. januarja 1977 je razvidno, da je v jeseniški občini takih otrok 507. V strukturi prizadetosti izredno pomembno izstopajo debili s 198 primeri in laže duševno prizadeti z 211 primeri. 43 razvojno motenih otrok, ki živijo v družinah, in 16, ki živijo v zavodih, ni mogoče rehabilitirati.

Vsi ti kazalci in ocene ter razmišljanja dajejo zaokroženo celoto zdravstvenega stanja prebivalstva jeseniške občine, kar je tudi osnova za načrtno delo v srednjeročni usmeritvi, tako v pogledu razvoja sodobnega zdravstvenega varstva kakor tudi v pogledu samoupravnega sporazumevanja, oziroma svobodne menjave dela.

Na območju občine je osnovna zdravstvena služba organizirana v dveh temeljnih organizacijah združenega dela, in sicer združeni zdravstveni dom Jesenice – TOZD Jesenice in TOZD Obratna ambulanta železarne Jesenice. Poleg tega pa na tem območju deluje tudi splošna bolnica Jesenice. Le-ta deluje od leta 1895, ko je imela 18 postelj, danes pa jih ima 305 na Jesenicah, v stavbi, zgrajeni leta 1948, in 30 v Kranju.

OSNUTEK ODLOKA O PRORAČUNU OBČINE

Izvršni svet predlaga vsem trem zborom v razpravo osnutek odloka o proračunu občine Jesenice za leto 1977 s predlogom, da sprejmejo sklep, da se ga posreduje v javno razpravo.

Osnutek odloka o proračunu za leto 1977 predvideva 34,829.500 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Za splošno porabo, to je, za dejavnost družbenopolitičnih skupnosti je predlaganih 24,014.500 din ali, izraženo v indeksu v odnosu na lansko leto, 132,1. Za dejavnost družbenopolitičnih organizacij in društev je predlaganih 2,135.000 din ali indeks 109,7 v odnosu na lansko leto. Za negospodarske investicije osnutek predvideva 2,520.000 din, oziroma v odnosu na lansko leto 106,3, za socialno skrbstvo 1,191.000 din, ali indeks 1976 : 1977 – 190, za zdravstveno varstvo 118.000 din ali indeks 209,2, za komunalno dejavnost 2,421.000 din ali indeks 110, za dejavnost krajevnih skupnosti 1,353.500 dinarjev ali indeks v odnosu na lansko leto 100. Za različne gospodarske posege je predvidenih 376.500 din ali indeks 95, za tekočo proračunsko rezervo in obveznosti iz prejšnjih let 380.000 din ali indeks 86,4 in za rezervni sklad 320.000 din ali v odnosu na lansko leto, izraženo v inedksu – 116,8.

SPREMEMBA ODLOKA O ZAKLONIŠČIH

Statutarna komisija skupščine občine Jesenice predlaga vsem trem zborom spremembo 27. člena odloka o zakloniščih na območju občine Jesenice, ki ni v skladu z določbami zakona o prekrških, na kar je opozoril sekretariat za zakonodajo pri izvršnem svetu skupščine SR Slovenije. Ta člen namreč opredeljuje prekrške in predpisuje zanje denarne kazni, kar pa določa že zakon o ljudski obrambi in zato bi se odlok moral nanje le sklicevati.

OSTALA VPRAŠANJA

Vsi trije zbori bodo obravnavali tudi predlog za preimenovanje TOZD Posebna osnovna šola Jesenice v TOZD Posebna osnovna šola Polde Stražišar Jesenice in predlog samoupravnih sporazumov o temeljih planov družbenih dejavnosti za obdobje 1976–1980, ki bodo v tem tednu objavljeni v Poročevalcu. Pri obravnavi samoupravnih sporazumov zbori skupščine občine predstavljajo delegacije za zbor združenega dela in zbor občin skupščine SR Slovenije. Ker do zaključka redakcije Poročevalca še nismo prejeli, ne moremo posredovati vsebine. Poleg volitev in imenovanj sta vsem trem zborom predložena v potrditev tudi zapisnik zadnje seje in pregled izvrševanja sklepov, na dnevnem redu pa so tudi delegatska vprašanja.

REALIZACIJA PROGRAMA KOMUNALNIH DEL ZA LETO 1976 IN V OBDOBJU 1973 – 1976

Zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti je predloženo obsežno poročilo o realizaciji programa komunalnih del za leto 1976 in srednjeročnega programa za obdobje 1973–1976. Nemogoče je navesti vsa programirana komunalna dela in njihovo izvršitev, oziroma neizvršitev ter vire financiranja, zato navajamo le značilnosti in ugotovitve, ki so vplivale na obseg in kvaliteto izvršenih načrtovanih del, ki jih je oblikoval izvršni svet skupščine:

1. Z uveljavitvijo zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, spomladi leta 1976, je bilo potrebno naročila in pogodbe za posamezna dela prilagajati rednemu – celotnemu dotoku sredstev na zbirnem računu, s čimer je bila aktivnost v drugem četrtletju (začetek gradbene sezone) gotovo manjša, kot bi bila sicer.

2. Tudi višina obveznosti plačil iz leta 1975, ki so zapadla v izplačilo v letu 1976 (vsega 2,660.773,30 din), je ob gornjih pogojih prispevala k temu, da se je večji del pogodb sklepal že v polni gradbeni sezoni, z deli pa se je pričelo šele v drugem polletju.

3. Izvajalci del – nizke gradnje – so bili vso sezono, še posebno pa ob zaključku, polno zaposleni z nekaterimi večjimi in zahtevnejšimi deli (kolektor in toplovod, vodovod Peričnik, Podkoren itd.).

Verjetno je to tudi eden od razlogov, da je bilo tudi samo vzdrževanje (preedvsem cest) razmeroma slabo.

4. Tudi odprava posledic elementarnih nesreč (plazovi, hudourniki ipd.) ni bila izvršena v predvidenem obsegu, saj ta dela lahko kvalitetno opravlja le specializirana delovna organizacija, to je, podjetje za urejanje hudournikov Ljubljana, ki pa ob skrbi za redno vzdrževanje tudi fizično ne zmore vsega dela v sorazmerno kratkem času.

5. Izredno neugodne vremenske razmere v drugi polovici leta so povzročile počasnejši tempo, oziroma nedokončanje nekaterih del.

6. Med letom je skupščina občine sprejela tudi nujno dodatno zadolžitev kot, na primer, tretji vozni pas za počasna vozila na magistralni cesti I/1 od potoka Ukova do nadvoza čez železniško progo Jesenice–Ljubljana pri domu TVD Partizan.

7. Za dela, kjer je obstoječa tehnična dokumentacija pomanjkljiva ali zastarela in kjer še niso urejeni zemljiško knjižni in odškodninski odnosi, je doba enega leta sorazmerno kratka za realizacijo celotnega postopka in izvedbe del.

8. Ugotavljamo tudi, da so posamezne krajevne skupnosti različno intenzivno in uspešno stopile k skupnemu urejanju in akcijam za realizacijo posameznih programiranih nalog, npr.: sofinanciranje urejanja cest za posamezna ožja področja. Največ tovrstne iniciative je v tem letu pokazala krajevna skupnost Žirovnica.

9. V letošnjem letu še nismo uspeli dobiti od Kovinarja podrobnejšega programa rednega vzdrževanja (predvsem cest v letnem času), v okviru razpoložljivih sredstev, upoštevajoč tudi druge zainteresirane dejavnike, na primer, hišne svete, kar še posebej velja za mestne krajevne skupnosti, kar lahko ob ustreznejših organizacijskih oblikah pripomore k racionalnejši porabi namenskih sredstev.

Na osnovi tega izvršni svet zaključuje, da bi bilo v bodoče smiselno sprejemati poleg srednjeročnih in dolgoročnih, namesto enoletnih dvoletne programe komunalnih del, kar bi omogočilo ob pravočasni pripravi tehnične in finančne dokumentacije intenzivno izrabo vsaj enoletne gradbene sezone.

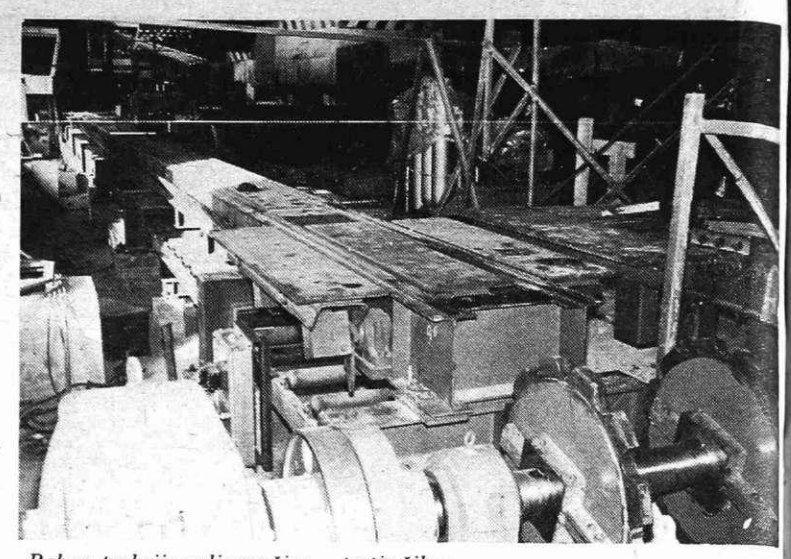

Rekonstrukcija valjarne žice – tretja žila

DELEGAT ALI ODBORNIK V STAREM SMISLU

Dosedanje delo samoupravnih interesnih skupnosti kakor tudi drugih samoupravnih organov vse bolj odpira vprašanje, ali so delegati izvoljeni na volitvah v letu 1975 v krajevnih skupnostih in v temeljnih organizacijah združenega dela res delegati v pravem pomenu besede, ki zastopajo svoje volivce, ali so odborniki, ki na sejah skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, delavskih svetih in v drugih organih razpravljajo, sklepajo in odločajo, v svojem imenu in po lastnem preudarku.

Že pri volitvah smo poudarjali velike vsebinske spremembe, ki jih prinaša delegatski sistem. Zato smo v veliki večini za delegate izvolili ljudi, ki so bili pripravljeni delati v samoupravnih organih. Kje je potem vzrok, da smo v večini primerov ostali stari odborniki, da ne iščemo stališč in mnenj v bazi, niti o svojem delu ne poročamo na zborih delavcev, oziroma občanov?

Prvi vzrok za to je po mojem mnenju v tem, da smo volili splošne delegacije in v njih že naprej določili delegate za posamezne interesne skupnosti. Tako se na posameznih sejah SIS pojavljajo eni in isti delegati. Drugi vzrok, ki je bistveno večji, pa je v tem, da vse SIS, morda z izjemo SIS za zdravstveno varstvo, pošiljajo gradivo za seje razmeroma pozno, tako gradivo celo delegat, ki ga v glavnem delegira vodja splošne delegacije, celo sam v tem času težko predela, nikakor pa ne celotna delegacija. Pri tem je potrebno poudariti, da je delegacija za seje zborov pri občinski skupščini Jesenice razmeroma na boljšem. Gradivo za seje prihaja pravočasno in se delegacija lahko sestane in v razpravi vsaj določi stališča delegacije, če že ne more dobiti za posamezne probleme stališč širše skupnosti.

Delegati splošne delegacije bi se morali sestati pred sejami SIS kar devetkrat in če računamo, da ima vsaka SIS vsaj štiri do pet sej letno, bi morali imeti na leto kar 45 sestankov delegacij ali, bolje rečeno, tedensko po enega. Tako pogosto pa je tudi nemogoče sklicevati zbore delavcev, oziroma občanov. Če pa k temu dodamo še, da bi delegat moral poročati o svojem delu na zborih delavcev, oziroma občanov ali na interesnih zborih in da so posamezni delegati še člani raznih družbenopolitičnih organizacij, društev in podobno, ki jih še dodatno angažirajo, potem stvari niso več tako enostavne. Zahtevajo že temeljito poglabljanje in iskanje ustreznih rešitev za racionalizacijo vseh samoupravnih postopkov.

Vse to tudi ustvarja malodušje med delegati, zanemarjanje dolžnosti delegata. Posledica tega pa je, da so posamezne seje skupščin SIS nesklepčne ali pa so sklepčne z minimalno udeležbo. Ker pa kljub temu moramo določena vprašanja reševati, se vse bolj pogosto dogaja, da postajajo skupščine glasovalni aparati, ki brez posebnih razprav sprejemajo pripravljene sklepe ali dokumente.

Tak način dela pa je zelo odmaknjen od uresničevanja načel svobodne menjave dela, kot jo določata ustava in zakon o združenem delu. Zanimivo je tudi to, da so ponavadi sklepčni zbori izvajalcev, nesklepčni pa zbori porabnikov, ki so obenem tudi financerji dejavnosti posameznih SIS.

Da bi sedanjo situacijo v delegatskem sistemu spravili v drug tok, bodo morale družbenopolitične organizacije SZDL, ZK, sindikati in ZSMS namenjati več pozornosti tem vprašanjem, odbori samoupravnega nadzora oziroma delavske kontrole pa bodo morali posebno pozornost namenjati uresničevanju delegatskega sistema in udeležbi delegatov na sejah. Pri vsem tem nas mora voditi to, da do volitev, ki bodo v letu 1978, poskušamo odstraniti slabosti in utrjevati dobro prakso, da bodo na novo izvoljene delegacije bolj uspešno uveljavljale delegatski sistem.

Vodja splošne delegacije KS
Stane Torkar

JUBILEJNO LETO ŽELEZARSKEGA ZBORNIKA

V prejšnjem tednu so razdelili prvo letošnjo številko Železarskega zbornika, ki ga že deset let izdajajo vse tri slovenske železarne in metalurški inštitut v Ljubljani. S prvo letošnjo številko začenja uredništvo enajsto leto izhajanja, v marcu pa je minilo deset let, odkar je izšla prva številka Železarskega zbornika.

Uvodno besedo k prvi številki jubilejnega letnika je napisal glavni urednik Joža Arh. Poudaril je, da je bil železarski zbornik temeljni kamen v združevanju umskega dela strokovnjakov v železarnah in na metalurškem inštitutu v Ljubljani in je s svojim delovanjem prispeval k uspešni združitvi vseh treh železarn in metalurškega inštituta v sestavljeno organizacijo združenega dela Slovenske železane. V Železarskem zborniku strokovnjaki obravnavajo problematiko, ki se nanaša na izdelavo, predelavo in uporabo plemenitih jekel, ki so osnovni proizvodni program Slovenskih železarn. Zanimanje za železarski zbornik je vse večje in ga naročniki prejemajo ne le v domovini, ampak skoraj v vseh državah Evrope in tudi v Ameriki.

Prva številka 11. letnika je dokaj obsežna. Strokovne prispevke so napisali: Blaženko Koroušič, Franc Vodopivec in Kmetič iz metalurškega inštituta, Marin Gabrovšek iz naše železarne, poleg njih pa še: – Kenda – Kodrič in Repič iz Iskre Nova Gorica ter Neža Eksel iz zavoda za raziskavo materiala v Ljubljani in Janez Bratina iz železarne Ravne. Za rubriko tehnične novice so članke prispevali avtorji: Blaženko Koroušič iz metalurškega inštituta, Dobovišek in Rodič iz železarne Ravne ter Anton Razinger in železarne Jesenice.

Uredniškemu odboru Železarskega zbornika ob delovnem jubileju iskreno čestitamo in želimo uspešnega dela tudi v drugem desetletju izhajanja.

Železarski globus

KUBA

Zmogljivosti za proizvodnjo niklja bodo v tej državi v bližnji prihodnosti znatno povečali. S tehnično in finančno pomočjo Sovjetske zveze in nekaterih drugih vzhodnoevropskih socialističnih držav bodo do leta 1980 povečali proizvodnjo te kovine s sedanjih 36.000 na 106.000 ton letno.

DODELJENA STANOVANJA NA KOROŠKI BELI

Kadrovski sektor, oddelek za družbeni standard, obvešča delavce Železarne, da so bila na podlagi sklepa stanovanjske komisije pri DS železarne Jesenice z dne 24. 3. 1977 dodeljena stanovanja na Kor. Beli, c. V. Svetina 8/b, sledečim prosilcem:

Tek. št.	Priimek in ime	Obrat	Dodeljeno stanovanje	Zap. št. spl. vrst. reda
1.	Kardaševič Rifet	valj. 2400	dvosobno	25
2.	Karahodžič Ethem	valj. Bela	dvosobno	104
3.	Jusugagič Nurija	plavž	dvosobno	118
4.	Ivaštanin Milorad	valj. Bela	dvosobno	120
5.	Košir Mitja	SEO	enosobno	137
6.	Pivač Mesud	plavž	dvosobno	138
7.	Stare Breda	el. vzdrž.	dvosobno	140
8.	Novak Milan	stroj. vzdrž.	dvosobno	146
9.	Kerič Halid	hl. valj.	dvosobno	151
10.	Kolegar Jože	valj. profil.	dvosobno	155
11.	Kaltak Himzo	žičarna	dvosobno	156
12.	Mihajlovič Živko	stroj. vzdrž.	dvosobno	157
13.	Mrak Milan	elektrodni	dvosobno	160
14.	Dobraš Jovo	valj. Bela	dvosobno	161
15.	Pagon Stane	stroj. vzdrž.	dvosobno	167
16.	Mustafovski Imer	žičarna	dvosobno	252
17.	Golobovič Radiša	valj. Bela	dvosobno	173
18.	Sejfič Himzo	žičarna	dvosobno	154 zamenjava
19.	Petrovski Ljubomir	žebljarna	dvosobno	181
20.	Krajzelj Sergej	stroj. vzdrž.	dvosobno	182
21.	Volčini Edvard	valj. žice	dvosobno	184
22.	Pureber Drago	valj. profil.	dvosobno	185
23.	Petrič Radojka	družb. prehr.	dvosobno	187
24.	Šumec Franc	valj. Bela	dvosobno	188
25.	Herman Ivan	žičarna	dvosobno	189
26.	Torkar Albin	stroj. del.	garsonjera	163
27.	Krže Andrej	hl. valj.	dvosobno	195
28.	Tomazin Franc	adj. štekel	enosobno	zamenjava
29.	Lakner Martin	varn. sl.	dvosobno	zamenjava
30.	Birtič Nikola	transport	dvosobno	203
31.	Berce Janez	novogradnje	dvosobno	205
32.	Grčar Drago	transport	dvosobno	209
33.	Gašperin Zdravko	gradb. vzdrž.	dvosobno	219
34.	Trček Milan	gradb. vzdrž.	dvosobno	220
35.	Parežanin Vojislav	stroj. vzdrž.	dvosobno	221
36.	Ajdinovič Redžo	martinarna	dvosobno	224
37.	Keršmanc Tomaž	prodajni sekt.	dvosobno	sklep SK
38.	Ažman Emil	upokojenec	enosobno	zamenjava
39.	Delkič Rasim	valj. 2400	enosobno	228
40.	Mihajlovič Nedeljko	HV Bela	dvosobno	230
41.	Petrušič Bosiljka	družb. prehr.	dvosobno	233
42.	Huremovič Muhamed	stroj. vzdrž.	enosobno	235
43.	Okanovič Ibrahim	martinarna	dvosobno	236
44.	Hudrič Gregor	vratni podboji	dvosobno	238
45.	Oitzl Branko	stroj. vzdrž.	dvosobno	237
46.	Petrovič Jozo	plavž	dvosobno	231
47.	Dizdarevič Asim	upokojenec	enosobno	zamenjava
48.	Štefelin Tomaž	žičarna	dvosobno	240
49.	Inglič Silvo	ETE	dvosobno	242
50.	Mendiževec Pavla	upokojenka	dvosobno	zamenjava
51.	Ostrun Rozalija	žebljarna	dvosobno	zamenjava

Dodelitev stanovanja v kombinaciji:

1.	Tomazin Srečko	ETE	dvosobno	Jes., Svetinova 22
2.	Dizdarevič Asim	stroj. vzdrž.	dvosobno	Jes., c. v Rovte 12
3.	Pirc Tone	martinarna	dvosobno	Jes., Svetinova 9
4.	Pajk Milan	valj. Bela	garsonjera	Jes., Cankarjeva 1/a
5.	Kolman Jože	upokojenec	dvosobno	Jes., C. revolucije 4

Opomba: Ker nekaterim prosilcem dodeljena stanovanja niso ustrezala, smo rešitev le-teh poiskali v kombinacijah, oz. zamenjavah.

Kadrovski sektor
Odd. za družb. stand.

OBVESTILO DOPISNIKOM ŽELEZARJA

Zaradi praznika — dneva OF, bomo redakcijo za našo prihodnjo, prvomajsko številko morali zaključiti že v ponedeljek, 25. aprila. Vse dopisnike prosimo, da nam po možnosti kar največ gradiva pošljejo že v petek, 22. aprila, kar pa ni mogoče in najnujnejše, pa v ponedeljek, 25. aprila, najkasneje do 12. ure.

Uredništvo

DELOVNA KONFERENCA UPOKOJENCEV

V domu upokojencev na Javorniku so se 26. marca zbrali člani in članice društva in pregledali dosedanje delo ter sprejeli smernice za delo društva v letošnjem letu. Društvo je zelo aktivno in šteje preko 700 članov in članic.

Svojo dejavnost imajo zelo razvejeno. Njihovo delo zajema kulturno, športno, rekreacijsko in gospodarsko dejavnost. Sodelujejo pa tudi z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in se udeležujejo skupnih akcij, ki so na področju krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela zelo uspešne.

Društvo je zelo uspešno sodelovalo pri akciji za vpis posojila za ceste in zbiranju pomoči za prizadete ob potresu v Posočju.

Pogostili so osemdesetletnike, bolne pa obiskali na domovih. Za dan žena, 8. marec, je društvo povabilo članice na proslavo ter jih razveselilo s kulturnim programom in pogostitvijo. Žene so bile zelo zadovoljne in si želijo še več takih srečanj.

Zelo obiskana in uspešna je bila razstava ročnih del članov in članic društva, ki je bila verjetno prva tovrstna razstava v Sloveniji. Obiskovalci so se z vpisom v vpisno knjigo zelo pohvalno izrazili in želijo, da bi se take razstave organizirale vsako leto. Deset razstavljavcev je bilo nagrajenih.

Konferenca je opozorila tudi na stanovanjske probleme upokojencev in na finančno pomoč pri adaptacijah starih stavb, ki so last upokojencev. Upokojenci s pokojninami ne morejo obnavljati svojih hiš, mlajši pa se ne zavzemajo za preureditev in vzdrževanje, ampak se rajši selijo v stanovanjske bloke, ki jih gradi družba.

Načrt za izlete bo v letošnjem letu pripravila posebna komisija za rekreacijo, v povezavi s potovalno agencijo Kompas. Želja komisije je, da ji vsi člani pomagajo in da se izletov v čim večjem številu udeležujejo.

Ob zaključku razprave je predsednik Bernard Svetlin poročal, da je dobil od konference osnovnih organizacij sindikata Železarne program in cene za koriščenje letnih oddihov v Crikvenici in Biogradu. Članstvo prosi, da interesenti čimprej prijavijo svoje želje. Možnost oddiha imajo upokojenci le pred in po sezoni. Če pa kdo želi v sezoni, naj se osebno zglasi na sindikatu Železarne, če bo kaj prostora, kajti v sezoni imajo prednost aktivni člani Železarne.

Predsednik je opozoril tudi članstvo, naj priskoči na pomoč upravnemu odboru društva z vključevanjem novih delovnih članov, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri vodenju in upravljanju društva. Zemljič

OBRAMBNI DAN JESENIŠKIH ŠOL USPEL

Občinski odbor zveze rezervnih vojaških starešin in komisija za ljudsko obrambo in samozaščito sta v soboto, 16. aprila, organizirala in uspešno izvedla obrambni dan šol z jeseniškega območja.

Akcije, ki se je začela na dani alarm, ki je označeval nalet sovražnih letal, ob 8,30, so se udeležili učenci in pedagogi osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc z Jesenic, Jože Zupan — Ježek s Koroške Bele, posebne osnovne šole Jesenice, šole za zdravstvene delavce Jesenice in varovanci ter vzgojitelji varstvenih ustanov Angelce Ocepek in Julke Pibernik z Jesenic ter Cilke Zupančič s Koroške Bele. V akciji pa so sodelovali tudi nekdanji borci NOV, člani ZRVS, pripadniki milice, pripadniki JLA, civilne zaščite, taborniki, planinci ter člani in pionirji treh gasilskih društev.

Tesno z izvedeno akcijo naj bi sodelovale tudi krajevne skupnosti, pri čemer se je najbolj uspešno in pripravljeno izkazala krajevna skupnost Javornik — Koroška Bela. Njihova krajevna skupnost, oziroma odbor za ljudsko obrambo in samozaščito je sodeloval tako pri pripravah kakor tudi pri sami izvedbi obrambnega dne na njihovem območju, zato je bila splošna ocena, da je krajevna skupnost Javornik — Koroška Bela v tem pogledu naredila korak naprej pred ostalimi krajevnimi skupnostmi. Sami pa so po končani akciji, ko so ocenjevali potek in izvedbo, ugotovili, da je bila odlično izvedena in da bo potrebno s takimi in podobnimi akcijami nadaljevati ter iskati še novih oblik, z namenom, da bi tako najmlajše kakor tudi odrasle prebivalce seznanjali s stanjem obrambnih priprav.

Takoj po danem alarmu so evakuirali šole in vrtce. Učenci osnovnih šol na Jesenicah in varovanci vrtca Julke Pibernik so odšli v Ukovo, učenci osnovne šole Koroška Bela in varovanci vrtca Cilke Zupančič so se umikali v dolino Bele, varovanci vrtca Angelce Ocepkove pa so odšli k potoku Jesenica, medtem ko so se učenke in učenci šole za zdravstvene delavce »umikali« za bolničnim vodnim rezervoarjem po gozdu proti Hrušici.

Na zbornih mestih so se učenci in varovanci spoznavali z vojaškimi veščinami, z orožjem, z nudenjem prve pomoči, z gasilstvom, reševalno službo, s pomenom dresiranih športnih in službenih psov in podobno.

Po končani akciji je bil zbor vseh udeležencev na prireditvenem prostoru na Kresu, kjer so učenci za sklep akcije izvajali še kulturni program. Nastopili so pevski zbor in recitatorji osnovne šole Tone Čufar.

Potek akcije so si ogledali tudi predstavniki občinske skupščine in izvršnega sveta občine Jesenice, predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter JLA.

Namen obrambnega dne je bil v celoti dosežen, saj so se učenci seznanili s številnimi veščinami in nalogami, ki bi jih bilo treba izvesti in upoštevati v primeru dejanskega napada agresorja. Na koncu akcije so prireditelji podali tudi skupno oceno in ocene posameznih opravil. Učenci osnovnih šol Jesenice so se na povratku ustavili pri spomeniku talcem v parku talcev na Koroški Beli, kjer so se poklonili spominu na tem mestu ustreljenih talcev.

Z letošnjo skrbno pripravljeno in izvedeno akcijo v okviru obrambnih priprav so počastili 40-letnico ustanovnega kongresa KPS, 40-letnico prihoda tov. Tita v vodstvo KPJ in 85-letnico rojstva.

B. — Ž.

Po končani akciji so se učenci zbrali na Kresu

Obrambni dan učencev jeseniških šol — med malico

AKTIVNOST DRUŽBENIH ORGANIZACIJ V GORJAH

V prvih treh mesecih letošnjega leta so se vrstili občni zbori družbenih organizacij v Gorjah. Kdor je tem letnim občnim zborom prisostvoval, je lahko izvedel iz poročil, da so bile vse organizacije v Gorjah v lanskem letu dokaj aktivne.

Gasilci, ki štejejo 60 aktivnih članov, so dokončno dogradili svoj novi dom, imajo novo motorno črpalko in nov avto — kombi. Zahvaljujoč, da zadnje čase požarov skorajda ni, pa se marljivi fantje stalno urijo in so vedno pripravljeni pohiteti na pomoč pri vsakovrstnih nesrečah. Napajalnih vodnih cevi ob morebitnem požaru imajo dovolj, pravi predsednik društva Andrej Cundrič, toda po vaseh je vse premalo hidrantov in še ti imajo dokaj slab vodni pritisk, največ 1,5 do 2 atmosferi, kar pa je odločno premalo. Zato so si zadali nalogo, da bodo zajezili potoka na Poljšici in v Krnici, kajti prav ti dve vasi sta z vodo, v primeru požara, najslabše založeni. Poudaril je tudi, da je na Lazih izgradnja vodovoda in požarnega bazena nujna, ker tam vodovoda še vedno nimajo. Gorjanski gasilci pa se že tudi aktivno vključujejo v enote splošnega ljudskega odpora in civilne zaščite.

Planinsko društvo Gorje vključuje v svojih vrstah prek 800 članov. V oskrbi imajo planinsko postojanko Dolič in dom Planiko, ki sta tik pod vrhom Triglava. V preteklih letih so povečali Dolič na 80 ležišč, prav tako pa jedilnico in sanitarije. Pri obeh postojankah so že zgradili rezervoarje in dovod pitne vode v postojanke in za sanitarije. Lanskoletni potresi v Posočju pa so prizadeli tudi triglavsko pogorje in naredili precej škode na teh rezervoarjih. Nekaj popravil so že lansko leto opravili, dokončali pa jih bodo letos, če bo le vreme ugodno. V obeh postojankah imajo tudi že elektriko, ki jo dovajata dva agregata. Tudi mladinski odsek dobro deluje, pogrešajo pa dobrih mladih vodičev in mentorjev. Alpinistični odsek je sedaj samostojna sekcija in je zelo aktivna, saj se fantje stalno urijo v plezanju doma in v tujini. Vzorniki so jim alpinisti iz Mojstrane.

Tudi organizacija rdečega križa v Gorjah vključuje preko 800 članov. Aktivisti tega društva so lani nabrali prek 30.000 din za prizadete ob potresu v Posočju. Zbirali so tudi oblačila in obutev za Posočje in je bil tudi ta odziv nad pričakovanji. Vsako leto organizirajo krvodajalsko akcijo, ki doseže dober odziv.

Tudi članstvo ZB Gorje je precej številno in aktivno, čeprav je umrljivost teh ljudi iz leta v leto večja. V lanskem letu so namenili precejšnjo skrb zdravniškim pregledom in zdravljenju borcev. Zdravstveni dispanzer za borce je v ZD na Bledu, preglede pa sta opravljala dr. Borut Rus in dr. Janko Benedik. In ker je dr. Janko Benedik nenadoma umrl v januarju, dr. Borut Rus pa je z delom že tako ali tako preobremenjen, se trenutno še ne ve, kdo bo to delo opravljal v bodoče. Glede stanovanj za borce in aktiviste NOV skorajda v Gorjah ni več težav. Nekaj primerov je le še uveljavljanja posebne dvojne dobe.

Telovadno društvo Partizan Gorje zaradi prezaposlenosti pri udeležbah in izvedbi zimskih tekmovanj še ni izvedlo svojega občnega zbora. Dosežki in rezultati tega društva v letošnji zimski sezoni so znani, morda naj povem le to, da so za novo leto zakurili centralno ogrevanje v starem delu doma Partizana in v novem prizidku doma. Do sedaj se namreč telovadba in razni treningi ter tekmovanja (košarka, odbojka) niso odvijali v domu Partizana, pač pa, z odličnim sodelovanjem, v osnovni šoli bratov Žvan.

Tudi godba na pihala je zelo aktivna in je malo takih podeželskih amaterskih ansamblov. Trenutno se pripravljajo na pomemben jubilej, 75-letnico obstoja. Na to proslavo bodo povabili več sorodnih ansamblov in pripravljajo zelo bogat kulturni program.

Jože Ambrožič

Središče Gorij

CVETKO ZAGORSKI

POTOVANJE V TUMANJAN

LIRIČEN POTOPIS 15

Končal sem šolanje, minila so leta, in vrnil sem se v domačo vas na obisk... Na trgu je bilo živo. A sredi trga je stal s sklonjeno glavo Neso, privezan h kolu. Zvedel sem, da je kradel. Prosil sem zanj in odvezali so ga. V spominu pa mi je za zmeraj ostal prizor, kako stoji privezan h kolu, sklanja glavo, okoli njega pa se prerivajo vaščani...

Kot v črtici »Moj vrstnik Neso« je še v mnogih drugih proznih in liričnih delih opisoval zaostalost armenske vasi prejšnjega stoletja, krutost nekaterih starih običajev, nesmisel in škodljivost vraževerstva ter neukosti. Med proznimi deli s to tematiko je eno najznačilnejših črtica **»Kamnata kopel«**, *kjer obravnava pisatelj primer ponesrečene ljudske medicine. V njej polnokrvno zaživi dovčerajšnji preprosti človek z vso svojo zgodovinsko tragiko, ob kateri pisatej ne more drugega, ko da se vserazumevajoče, skoraj ironično nasmehne, kajti življenje v nekaterih svojih obratih preneha biti tragično, ampak postaja le še tragikomično:*

Kirakos se je prehladil in stresala ga je mrzlica. Prišli so sosedje, posedli okrog bolnika, kramljali in vlekli iz pip.

»Otroci, če se ne bo prepotil, ne bo nič več iz njega, dajte, pripravimo mu kamnato kopel,« je predložil ded Neso in puhnil, da je kar zaplaval v dimu.

»Bojim se, ne bom vzdržal,« je zavzdihnil Kirakos.

»Kaj ne bi, saj nisi otrok!«

»Če tako mislite...«

»Ej, ženske, nalijte vode v kotel, pa kamenja navlecite!«

Ko so postavili na ognjišče kotel in naložili v ogenj kamenja, so spet posedli. Ded Neso je jel pripovedovati, koliko ljudi je že rešila kamnata kopel: Matananca Danijela, Caturanca Stepana, Maškovaranca Mika ..., dokler ni voda zavrela in se niso kamni razžarili.

»No, pa poprimimo!«

»Bojim se, bratje!« je zastokal bolnik.

»Tiho! Gospodinja, prinesi dve debeli odeji, vi pa, fantje, krepko poprimite!«

Na sredo izbe so zvlekli v cunje oviti kotel, obenj položili bolnika in v krop pometali razžarjeno kamenje. Kamni so zacvrčali, dvignil se je velik oblak pare. Brž so bolnika obenem s kotlom pokrili z odejami in sedli na robove.

»Oj, zadušil se bom!« je votlo vpil bolnik.

»Ne boš se ne! Otroci, sedite čvrsto! Krepkeje ga poprimite za glavo in noge!«

Bolnik je hropel, se obupno branil, se poskušal obrniti, ampak vaščani, ki so sedeli na njem, so ga s pomočjo pol ducata prekel ukrotili...

Ko je obmiroval, so moški spet potegnili iz pip in do konca poslušali neko dedovo medvedjo zgodbo.

Potem so vstali in dvignili odeje. Izbo je napolnila para.

A Kirakos?

»Kirakos!«

Nobenega odgovora.

»Ej, Kirakos!«

Molk.

»Kirakos!« so kričali vanj, ga cukali in vlekli.

Kirakosa ni bilo več.

»Kaj pa je to, bratci, a?« je zmedeno zamomljal ded Neso.

Še globlji molk.

»Oj, streha se mi je podrla na glavo!« je kriknila Kirakosova žena.

Kmetje so se zrinili iz hiše in se zbrali na strehi. In medtem ko je objokovala vdova moža, so možje besedovali o tem, koliko ljudi je že izdihnilo v kamnati kopeli: Anesanc Aran, Melkonanc Venan, Ahverdanc Agen... ne prešteješ jih.

»Kakor je komu usojeno...«

V pesnitvi »Maró« pa je v dramatičnih prizorih in podobah, vpletajoč ljudske prispodobe in šege, prikazal tragično usodo zakona, ki so ga bili sklenili starši za svojo nedoraslo hčerko, devetletno Maró.

S planine sta prišla moža, ponudili so jima kruha in soli, ona pa sta povedala, da »nista prišla po kruh, marveč po zemljo«, kar je pomenilo, da sta snubca. Oče je dejal, naj se zgodi božja volja, in deklico so zaročili s pastirjem z gorá, preprostim in dobrodušnim hrustom Karó. Celo Maro je bil ob prvem srečanju Karó kar povšeči, toda kmalu potem, ko so ji bili ogrnili obraz s fatá« in ji prek roke položili »hna« (rumeno rdeč pas tkanine), je pribežala nazaj domov, proseč, naj je ne zavržejo, ker ne more biti pastirjeva žena. S Tumanjanu (in kot sem opazil, sploh Armencem) lastno lapidarnostjo je preskočil pesnik poglavje življenja in konfliktov ter psihičnih procesov med zakoncema v planini ter postavil deklico spet in medias res očetne hiše. (Pri tem pa bralec ničesar ne pogreša, nasprotno, pesnik mu omogoča svojevrstno osvežitev in ugodje, ko pušča njegovi domišljiji širok menevrski prostor). Oče, zvest starim »adatom«, je hčer preklel in spodil in potem so ji bila vsa vrata v vasi zaprta. Spet preskok — do prizora, ko priteče čez več mesecev v vas pastir z novico, da je z visoke skale skočilo v prepad neko dekle. Ljudje pohite, sklanjajo se čez rob, oče pozabi na vse »adate« in se zjoče, tudi Karó joče nad mrtvo Maró, vsa vas joče in mati kliče:

Ljuba Maró! Maro-džan!
Poglej in povej, Maro-džan,
kdo te je užalil, Maro-džan?
Vsi jočemo za teboj, Maro-džan,
vrni se k nam, Maro-džan!
Saj nisi ti kriva, Maro-džan,
zakaj si odšla, Maro-džan?

Ubožico so brez obredov in križa pokopali kraj vrbe, na grob položili črn obtesan kamen, ki še zdaj spominja na stare, črne dni...

Tumanjan ni ne sodnik ne učitelj — človek je s sočutnim srcem, umetnik s talentom, ki zmore izpoved, v njegovi »poeziji je vsa Armenija, starodavna in nova«, kot je zapisal Valerij Brjusov (1873—1924), ruski pesnik, revolucionar, prevajalec iz armenščine in urednik obsežnega zbornika stare in novejše armenske poezije (1915).

(Zato čutim ob vseh teh citatih, prevajanju in navajanju vsebine veliko puščobo in praznino: kako malo lahko pove takole posredno pripovedovanje vpričo neposredno doživete poezije, kakršno sem slišal na primer z odra Državnega akademskega gledališča opere in baleta A. Spendiarova v Erevanu, iz ust armenskega narodnega umetnika Suréna Kočarjána in drugih prvovrstnih sodobnih armenskih umetnikov, živečih v Sovjetski zvezi ali v tujini, ki so nastopili na akademiji v spomin na 100-letnico Tumanjanovega rojstva.)

Tumanjan je z velikim zanimanjem opazoval in opisoval vse novosti, ki bi lahko pomenile za Armenijo premik iz patriarhalne dobe v naprednejšo. Značilna za to je črtica »Gradnja železnice«, ki jo je napisal 1898. leta, ko so polagali tuji delavci tračnice prek Kavkaza tudi skozi Lori (proga Tiflis, sedanji Tbilisi — Kars, zdaj v Turčiji). Vaščani neke vasi sede zvečer na hlodih pred hišo in se pogovarjajo o železnici, stari in mladi, kmet, pastir in lovec izrekajo svoja mnenja, v glavnem si ne obetajo od novosti nič dobrega — ropotalo bo, dim bo kvaril zrak, zemlje je škoda, živina se bo plašila, zverjad se bo razbežala...

Med prerekanjem je prišel k vaščanom eden izmed delavcev, ki so v soteski polagali progo.

»Dober večer,« je pozdravil.

»Dober večer, tujec.«

»Rad bi merico moke; kdo mi jo proda?«

»Od kod si, prijatelj?« ga je vprašal ded Uganés.

»Iz osmanskih krajev.«

»Vprašaj ga, ded Uganés, iz katerega mesta,« je poprosil eden izmed kmetov.

»Iz katerega kraja si, prijatelj?« je znova vprašal ded Uganés.

»Iz Siwása.«

»Iz Si-va-sa?« je nejeverno zategnil ded Uganés.

»Kaj je rekel, ded Uganés?«

»Iz Siwása...« (Mesto Sivas, zdaj globoko v Turčiji — op. prev.)

»Oh, da se ti le ne bi podrla streha na glavo!« so tleskali z dlanmi kmetje in se smejali. »Iz Si-va-sa!«

»Koliko mesecev si že zdoma?« je nadaljeval ded Uganés spraševanje.

»Tri meseče.«

»Oh!« so se v en glas začudili kmetje.

»Milost izkaži, prisedi, brat iz tuje dežele, okusi naš kruh!«

»Ne, hvala, mudi se mi. Kdo od vas mi proda merico moke?«

»Hčerkica, prinesi mero moke,« je kliknil v hišo ded Uganés, »in nasuj do roba!«

Ena od deklet je prinesla mero moke in jo hoteli pretresti tujcu v vrečo, vendar ta ni pustil.

»Povej, koliko stane.«

»Najprej pretresi v svojo vrečo.«

»Ne, prej povejte ceno.«

»Pretresi, potem boš zvedel za ceno. Če ti bo predrago, lahko še zmeraj pretreseš.«

Tujec je razprl vrečo in dekle je stresla.

»No, koliko moram plačati?« je vprašal tujec in potegnil denarnico izpod pazduhe.

»Nič ti ni treba plačati, prijatelj, v naših krajh plačila za kruh ne poznamo, ni takega adata,« mu je odgovoril ded Uganés in si znova vtaknil pipo v usta.

Tujec se je zmedel, nekaj opletal, nazadnje pa se zahvalil in odšel.

Toda za prvim delavcem so prišli še drugi, eden po moko, drugi po mleko..... Ljudje na vasi so bili razdvojeni: naj zastonj razdajajo plodove svojega dela? Naj prelomijo dedovski običaj? običaj?

»Kdorkoli spet pride — daj,« je sklonil glavo in mirno rekel ded Uganés.

»Naj ti bo ognjišče polno,« je odgovorilo nekaj starih glasov.

»Luč mojih oči!« se je prvič oglasil mlad sosed. »Kdorkoli torej pride, iz Sivasa ali od koderkoli, daj, sipaj, kakor da sem se zanj potil? Povem vam, kdor bo prišel k meni: pozdravljen, tisočkrat pozdravljen... a če bi kaj rad, plačaj in nôsi...«

Začelo se je prerekanje. Večina je bila proti. Ded Uganés se je razburil, hrup je naraščal.

— U-u-u! — je nepreklicno zapiskala takrat lokomotiva in se prvič zarila skozi sotesko...

Tako je prikazal Tumanjan nujnost in neizbežnost novih pridobitev civilizacije.

Filip se je čudil, da je bilo toliko znanega. Mar ni ostalo nič od skrivnosti, ki jih je varoval tako ljubosumno.

Zato se je zdaj obotavljal in se lovil, da bi se umiril. Vse njegove sanje, vsi načrti, ki se jim dotlej ni odrekel, so nenadoma spremenili pomen.

Jesen je že hotel udariti, da bi mu pomagal spregovoriti pa ga je prehitel s kratkimi pojasnili. Ni tajil, da bi bil pri Golobu nedolžen, poudaril pa je zaslugo, da sta prišla nazaj oba z ženo. Zapletal se je, ker je ravnokar še grozil, da bo Golob spet aretiran, vendar je zgodbo le nekako povedal do konca. Tistega, česar ni, si je Jesen lahko dopolnil sam. Zato ga je spet opozoril, naj ne laže. Nazadnje je Filip rekel:

— Kar preveč ste ga prepuščali nevarnostim. Vse je naredil, kar ste mu ukazali.

— Glej, glej, kako poučno! Je pa res, da je Golob možak na mestu. Nisi še povedal vsega!

O stvareh, ki se še niso zgodile in jih je skrival prav pred vsemi, ne bo govoril.

Zato je raje bleknil:

— Na vrsto bi prišel nazadnje, ko bi bilo vsega konec!

— Konec! Česa?

— Koga drugega, če ne vas! Saj vam dopovedujem, da so Nemci močnejši, kakor mislite! Kaj pa morete zvedeti v gmajni?

Filipu se je spet vrnil pogum.

Njegov glas je hotel biti bolj opozarjajoč kakor grozeč. Moč nemškega nasilništva je tedaj čutil velik del človeštva, vsa Evropa je bila njihova. Zato si na nobeni strani niso znali prav razlagati upora majhnega števila ljudi. Eni so ga podcenjevali, drugi so ga imeli za drago pustolovščino. Za partizane to ni bila predrznost, temveč nekaj samo po sebi razumljivega, s prisego uzakonjenega. Vendar je vsakogar, ki je izgovarjal besede prisege, spreletel srh in vsakdo si jih je zapomnil tako, da bi jih lahko ponovil kadarkoli. Kako bi pozabili: da ne bom odložil orožja prej, dokler ne bo osvobojena zadnja ped slovenske zemlje, da bom, če bo potrebno, za ta cilj žrtvoval tudi svoje življenje. Samo svoboda — ali smrt!

Če se je le komu zdelo neresno ali preveč drzno, ni bilo nič čudnega. Tedaj je bil »wehrmacht« najmočnejša vojska na svetu in z jasno zastavljenim ciljem.

S tem je računal Filip, tega se je zavedal tudi Jesen.

Zato je odrezal:

— Raje govori o Golobu, ki ga zdaj niso dobili. A hitreje!

Filip se je temu spet hotel ogniti z grožnjo:

— Če niso njega, bodo pa druge!

IVAN JAN

96 **MRTVI NE LAŽEJO**

Tudi to orožje so mu izbili iz rok. Zvedel je še za Blaža, za Peskarja in Kočarja, ki so ušli aretaciji. Zato je debelo gledal ob spoznanju, da so njegova dejanja večala število partizanov, da je povzročil nekaj nasprotnega, kot je želel. Vendar pa je zvedel, da so precej ljudi, zlasti družine pobeglih odpeljali v zapore in pregnanstvo.

— Zaradi tebe zdaj vlačijo po svetu tudi lačne in osamljene otroke!

Filipova stiska je vse večja. Kar se tudi Gorski ni zganil, je bil pripravljen dati največ, kar je mogel.

Ponudil je, po njegovem, visoko ceno, ki bo morda premotila Jesena in njegove tovariše.

— Dvajset tisoč mark vam dam, in še nekaj zlata zraven! Nikoli več ne boste imeli opravka s Filipom, če se dogovorimo. Za ta denar se dobi veliko!

Partizani so se spet čudili Filipovi ponudbi in Jesen mu je rekel:

— Ponudil si preveč. Tvoje življenje ni vredno niti počenega grosa! Če pa bi s tem denarjem oživil vse svoje žrtve in bi bile popravljene vse krivice, bi bil ti poslej najsvobodnejši človek na svetu! Misliš, da je Nemcem toliko zate, kot si domišljaš? Bil si jim že odveč?!

Filip je bil zadet v najobčutljivejše mesto.

Tega Jesen ni govoril zaradi njega, bolj zaradi svojih ljudi, ki jim je bilo zasliševanje v poduk.

Filipova zadrega je bila v tem trenutku očitna, a je potem zamolklo ponovil:

— Saj bi dal iz svojega! Imam skrito!

O tem, da je obersturmführer morda nalašč spustil ženo k Petru, ni hotel več razmišljati. To je skušal imeti za napako, ki se ne bi smela pripetiti. Jesen je tako poprijel:

— Če imaš, boš tudi dal! Govorili bomo še, kje je in zakaj si dobil!

Filip je šel po sapo...

Potem pa je Jesen rekel:

— Če bi nam povedal vse, kar veš, in tudi tiste, ki še delajo za gestapo, bi se morda domenili za ceno. Ni nam za denar, o ljudeh govori! Doslej nisi povedal kaj dosti več, kot že vemo!

Filip je tehtal, če Jesen misli resno! Vendar mu je bilo jasno, da bi si s pripovedovanjem o vsem sam izrekel smrtno obsodbo. Govoriti o mrtvih. Ne, raje ne. Zamišljeno je umolknil.

Jesen pa je vrtal:

— Še kaj o načrtih? Kdo je še na vrsti?

Vseskozi ne bo mogel ovinkariti. Nemara se bo z nekaterimi izjavami nazadnje le kako odkupil ali vsaj olajšal težo. Predolgo ni odgovoril. Tonček je že vzdignil roko. Medtem se je domislil in povedal:

— Nemcem je bilo brez mene znano, da imate večkrat ranjence. Zvedeli so, da jih obiskuje doktor Volčič. Ta bi bil zdaj med prvimi.

Zasliševalci so se spogledali. Tega se je prestrašil zato je dodal:

— Če ne bi bilo mene, bi ga že prijeli. Dobra prijatelja sva!

JANEZ BROJAN- ST 1

IZ ALPINISTOVE BELEŽNICE

V MOČNO ZASNEŽENI STENI TRIGLAVA

Sem in tja se ukreše iskra pod nogo okovank s Silvretinim okovjem po kamniti poti proti karavli. Še nekoliko rano jutro je bilo za ta čas, ko so planinci še precej redki, saj vlada v hribih in stenah še trda zima, medtem ko je bilo v dolinah že vse v najlepšem cvetju.

Bilo je osmega junija leta 1939. Tokrat že drugič korakam od Aljaževega doma v Vratih ob strugi Bistrice, proti severni triglavski steni, prvakinji med stenami. To pot sva z Janezom Mrakom, s katerim sva si dobra tovariša, namenjena v dolgo Nemško-Känigovo smer, pokrito že z debelo plastjo snega in ledu. Vso zimo sem hrepenel po tem vzponu, toda slabo vreme je moje načrte vedno prekrižalo. Danes pa sva z Janezom trdno odločena.

Pod steno sva, ura je šest, hitro sva se preobula v plezalke in se navezala na vrv. Za pasom zvenijo klini. Ob pol sedmih stopiva v steno. Dobro nama gre. V eni uri sva pri velikem stolpu v Gradu, ob pol devetih pa že pri možicu vrh Grada. Skuhava si čaj, malo pomalicava in nadaljujeva plezanje. Tu se prične šele pravo plezanje.

Snega je veliko in je zelo mehak. Dvigala sva se kar po grapi in dospela pod hudo strmino ledenega žleba. Umakneva se levo v skale, toda tu je še slabše. Vse plate do pod okna so bile prevlečene z ledeno plastjo in s snegom. Napredujeva prav počasi. Treba je bilo vsako stopinjo izsekati, ker sva bila oba brez derez, le z enim cepinom in enim kladivom. Po eni uri stopiva v steber. Ledene poličke prečiva dosti previdno. Steber sam je bil še dosti čist. Kmalu sva bila na razu, v višini nad nemškim Oknom. Ko varujem tovariša, ki pleza za menoj proti vrhu stebra, ko ravno pomoli glavo preko roba, zapiha precej močan veter in — glej ga spaka, že plava njegov klobuk po zraku in pade nekam v Crni graben. No nič hudega! Da je le glava še na svojem mestu. Ko je Janez pri meni, greva nekaj metrov kar skupaj naprej po razu, do možica na malem platoju.

Vrh stebra doživiva težko razočaranje. Na razu je bilo preko meter snega, vsa ploščasta in luskasta stena je bila pokrita z debelo plastjo snega in ledu. Kaj sedaj? Nič kaj prijetne misli nama blodijo po glavi. Prečiti nad Oknom v Zimmer-Johnov izstop! Preko polic, pokritih z južnim snegom, kjer se pri najmanjšem gibu trgajo cele plasti snega in kamenja in grmijo v dolino. Nad nama se dviga ogromen, kakih 250—300 metrov visok, navpičen in gladek steber, povsod sami previsi... Odločiva se za police.

Hitro si obujeva okovanke in nadaljujeva, toda že po tridesetih metrih se morava umakniti iz smeri. Nad nama se utrga ogromna plast snega in kamenja ter zgrmi prek naju. Ker sonce pripeka z vso silo v steno, da iz snega kar lije voda prek skal, bi nadaljnje plezanje tod pomenilo siliti v nesrečo, saj kamenje buči in žvižga prek in mimo naju, da naju je groza.

Edini izhod je še steber, dasi imava malo upanja, da ga zmagava. Janez predlaga, da bi se umaknila nazaj do možica in od tam v Slovenski smeri in po njej do izstopa. Meni pa to ne gre v račun, tako hitro se ne bi rad vdal. Lahko bi izstopila tudi prek polic nad Oknom, na srednje nemški izstop. Vendar je zelo nevarno, zaradi snega, ki se ves čas vsipa prek njih. Predlagam mu, da bi jaz poizkusil po razu nad nama. Janez nekaj časa gleda mene, pa zopet raz. Brez ovinkov mi reče, če se mi je zmešalo in da nisem mesečnik, da bi prišel preko njega, saj je čisto navpičen, razen tega pa še prevlečen s tanko požledjo. Toda vztrajal I sem, da poizkusim, saj je to edini, zaradi snega možen prehod.

Zopet si obujeva plezalke, da poizkusiva srečo. Že sam vstop nama je dal dosti dela. Treba je preplezati kakih 30 metrov visok gladek previs. Čisto po razu sem se dvigal meter za metrom navzgor. Zelo počasi nama gre. Stopi in oprijemi so tako neznatni, da s težavo držim samega sebe v navpični, skoraj čisto gladki steni, sem in tja tudi prekriti s tanko požledjo. Tu in tam mi zdrsne noga, ena in zopet druga, tako da se nekajkrat komaj obdržim. Napredujeva za raztežaj vrvi na uro. V višini kakih 20 m, ko ravno iščem kako razpoko za klin, opazim že zabitega v stisnjeni špranji. Pozneje sem zvedel, da sta ga zabila pred dvema letoma dva Nemca, ki sta se zaplezala. Hitro vtaknem vanj karabiner in vrv ter grem naprej. Šest metrov nad njim je bilo treba prečiti v levo, preko gladkega previsa, le en majhen oprijem, v višini kolen mi da možnost, da prečim na ozko ledeno poličko. S skrajno previdnostjo je bilo treba prečiti pred previsom, po komaj 20 cm široki, z ledom pokriti polički na levo stran stebra.

nadaljevanje

AKTUALNOSTI IZ JESENIŠKE OBČINE

Z LETNE SKUPŠČINE OBČINSKE GASILSKE ZVEZE JESENICE

V soboto, 16. aprila, je bila skupščina občinske gasilske zveze Jesenice, katere se je udeležilo 46 delegatov iz trinajstih prostovoljnih gasilskih društev in poklicne gasilske ter reševalne enote železarne Jesenice.

Predsednik Tomaž Klinar je poročal o opravljenem delu v lanskem letu. Med drugim je povedal, da je bila lani v jeseniški občini ustanovljena samoupravna interesna skupnost za protipožarno varnost. Na sejah upravnega odbora zveze so obravnavali delo gasilskih društev, rezultate tekmovanja doma in v zamejstvu, sodelovanje z odbori civilne zaščite, načine pridobivanja novih, predvsem mladih kadrov, financiranje dejavnosti, priprave na tekmovanje z zamejskimi gasilci, ki bo letos na Jesenicah, in drugo.

Iz poročila je razvidno, da je v občini 610 aktivnih gasilcev, od tega 126 mladincev in 123 pionirjev ter 50 žensk. Omenjal je tudi, da PGD Koroška Bela praznuje letos 80-letnico obstoja. Proslava tega jubileja bo izvedena v občinskem merilu, ker bo združena s praznovanjem treh letošnjih pomembnih slovenskih in jugoslovanskih jubilejev. Zato bo pokroviteljstvo nad proslavo prevzela občinska gasilska zveza.

Poveljnik občinske gasilske zveze Karel Tramte je poročal o operativnem delu. Med drugim je navedel, da je bilo lani izvedeno tekmovanje članov, članic, mladincev in pionirjev gasilcev. Pri tem je poudaril, da je zaželena v prihodnje boljša udeležba, saj je to nekak pregled znanja in pripravljenosti gasilcev. Člani gasilci Smokuča in Zabreznice ter članice iz Smokuča so se udeležili tudi republiškega tekmovanja, kjer so dosegli zelo dobre rezultate. Iz jeseniške občine se je ešalon gasilcev udeležil gasilske parade, ki je bila ob osmem kongresu gasilcev lani v Novi Gorici. Gasilci jeseniške občine so se udeležili velike svečanosti ob otvoritvi hladne valjarne na Jesenicah. Mladinci gasilci so sodelovali v lokalni mladinski akciji pri čiščenju cevovoda Železarne.

Poleg številnih vaj, ki so jih imeli po društvih, so bile v okviru zveze tri sektorske vaje, od tega ena nočna. Razveseljivo je, da se je število požarov zelo znižalo. Lani so namreč zabeležili le dva stavbena in tri gozdne požare.

Sodelovanje s civilno zaščito je bilo uspešno. Kar zadeva sredstev, so bila dodeljena kot prispevek za nabavo in montažo sirene ter popravilo električne napeljave v gasilskem domu v Gozd-Martuljku, za popravilo domov v Mojstrani, Planini pod Golico in na Jesenicah, za dograditev požarnega bazena na Koroški Beli, popravilo stolpa za sušenje cevi in postavitev sirene v Zabreznici ter za nabavo nove brizgalne na Dovjem.

Po obširni razpravi so sprejeli smernice za program dela v letošnjem letu, ki ga bosta dokončno izdelala upravni odbor in operativni štab. V teh smernicah so predvsem predvideli: tečaj za strojnike, tekmovanje članov, članic, mladincev in pionirjev, izvedbo mednarodnega tekmovanja v jeseniški občini, šest sektorskih vaj, udeležbo na tekmovanju v okviru civilne zaščite, konsultacijo znanja vodilnega kadra in sodnikov, prizadevanja pri vzdrževanju, nadomestitvi in nabavi novega gasilskega orodja ter naprav, obnovo domov, povečanje števila gasilcev, predvsem žensk, pionirjev in mladincev, ter drugo.

Poleg tega bodo v program vnesli vse naloge in obveze, ki jih je sprejel osmi kongres gasilcev v Novi Gorici.

B.

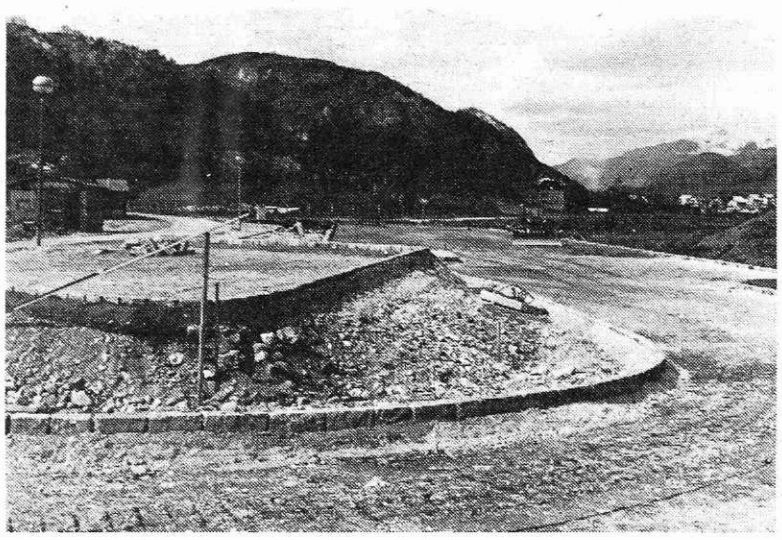

Urejanje parkirišč na pokopališču Blejska Dobrava

V MOJSTRANI SLOVESNO OB TITOVIH JUBILEJIH

V ponedeljek, 18. aprila, je bila v avli osnovne šole 16. december v Mojstrani proslava v počastitev 40-letnice Ustanovnega kongresa KPS, 85-letnice rojstva tovariša Tita, 40-letnice njegovega uspešnega dela na čelu KPJ, obletnice ustanovitve OF in delavskega praznika — 1. maja. Proslava je bila združena s prihodom tradicionalne triglavske štafete z našega očaka ter kurirčkove pošte.

Triglavsko štafeto so v ponedeljek v izredno lepem sončnem vremenu prinesli alpinisti, planinci in člani GRS s samega vrha Triglava. Ta dan je v Mojstrano prispela tudi kurirčkova pošta, in sicer so jo popoldan učenci osnovne šole 16. december sprejeli od sovrstnikov iz Kranjske gore. Mladi kurirji so jo zatem ponesli po skrivnih partizanskih poteh nad vasjo Dovje, zvečer pa so kurirčkovo torbico varno prinesli v osnovno šolo 16. december.

Učenci so zatem ob navzočnosti krajanov Dovja in Mojstrane izvedli izredno bogat kulturni program, v katerem so sodelovali pevski zbor, mladi glasbeniki in recitatorji, pester spored pa je sklenila folklorna skupina KUD Jaka Rabič z venčkom starih gorenjskih plesov.

Na proslavi je predstavnica OO ZSMS Dovje-Mojstrana v imenu občanov krajevne skupnosti prebrala pozdravno pismo za tovariša Tita ob njegovih visokih jubilejih, pozdravno pismo pa so prebrali tudi nosilci triglavske štafete in kurirčkove pošte.

Tako štafetna palica kot kurirčkova torbica sta prenočili v osnovni šoli, kjer so vso noč stražili člani družbenopolitičnih organizacij in graničarji. V torek zjutraj je triglavska štafeta nadaljevala pot na Jesenice in naprej na Koroško Belo, kjer se je priključila zvezni štafeti. Kurirčkovo pošto pa so mojstranški učenci v torek dopoldne pred spomenikom talcem na Belem polju predali učencem s Hrušice.

J. R.

RATEŠKI BORCI O SVOJEM DELU

V naši najsevernejši krajevni skupnosti, ki meji na sosednjo Italijo in Avstrijo, so v četrtek, 7. aprila, zborovali borci NOV. Prisotni so bili tudi predstavniki sveta krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij v vasi. Skupščina je pozitivno ocenila prizadevnost odbora, posebno pa še sodelovanje s svetom KS in mladino. Pohvalili so delo in zanimanje mladine in ji izrazili zaupanje pri naporih za napredek krajevne skupnosti. Posebno skrb so namenili obrambnim pripravam, le za izpopolnitev vseh organov in enot LO in CZ jim primanjkuje kadrov, tako da se nekaterim dolžnosti preveč kopičijo, marsikdo pa pri tem stoji ob strani. V načrtu imajo predavanja s področja ljudske obrambe za mladino in ostale krajane. Tudi sodelovanje z graničarji je dobro in redno izmenjujejo priložnostne obiske, pri čemer prednjačijo mladi. Borci sami so doslej vzdrževali spomenik padlim v NOV in urejali grobove borcev, ki so brez svojcev. Bolne tovariše so obdarovali za novo leto in za nekatere člane preskrbeli enkratno ali stalno priznavalnino. S tem izkazujejo pozornost in hvaležnost tistim, ki danes ne morejo več aktivno sodelovati.

Obvezali so se, da bodo v letošnjem letu jubilejev pripravili samostojno proslavo, da bodo sodelovali na osrednji občinski proslavi na Pristavi, srečanju aktivistov OF Gorenjske in na drugih srečanjih, prav tako kot lani, ko so bili v Dražgošah, v Bohinju, na Pokljuki itd.

Od vsega članstva je le še osem zaposlenih, v glavnem v Železarni, vsi ostali pa so že starejši in upokojeni, toda večji del še vedno aktivni in pripravljeni sodelovati pri družbenem življenju v vasi.

Podprli so zahtevo, da se postavi pred sodišče vojni zločinec Druschke in poslali s to zahtevo pismo občinskemu odboru ZZB NOV.

Novi upravni odbor so osvežili z nekaj novimi člani in izvolili delegate za občinsko skupščino. Svetu KS so predlagali tudi kandidata za poveljnika enote narodne milice, ki je tudi član ZB NOV.

AL

POZIV NA TEKMOVANJE ZA NAJLEPŠE KULTURNO IN HORTIKULTURNO UREJEN SLOVENSKI KRAJ

Turistična zveza Slovenije že več let spodbuja akcijo »izbiramo najbolj prizadevni turistični kraj v Sloveniji«. Združeni z zvezo hortikulturnih organizacij Slovenije sta to akcijo razširili in skupaj razpisali nagradno tekmovanje za »najlepše kulturno in hortikulturno urejen kraj v Sloveniji v letu 1977«. V pozivu, ki so ga prejela vsa turistična in hortikulturna društva v SR Sloveniji, je navedeno, da naj se k temu tekmovanju prijavi čimveč krajev v Sloveniji, ne glede na to, ali imajo turistično ali hortikulturno društvo ali ne. V imenu kraja naj bi prijavo opravile krajevne skupnosti ali druge organizacije in društva.

Namen tekmovanja je predvsem, da bi nas vse spodbudilo k temu, da ugotovimo v vsakem kraju posebej, kako skrbimo za kulturni videz in hortikulturno urejenost kraja za snago, za negovanje kulturno zgodovinskih spomenikov, tipičnih objektov, arhitekturne dediščine, športnih objektov, pokopališč, za čistost in urejeno okolico, čistost voda, okolje industrijskih objektov, hiš, vrtov, javnih nasadov in parkov, šol in drugih javnih zgradb, urejenost cest in okolice, bližnjih gozdov ter drugih površin v krajih in okolici.

Z navedenih vidikov bodo v vseh prijavljenih krajih ocenjevale posebne komisije, izbrane iz članov hortikulturnih in turističnih društev po posebnem točkovnem sistemu. Tekmovanje bo trajalo od spomladi do jeseni. Ocene, dokumentirane z barvnimi diapozitivi, se bodo zbirale na zvezi hortikulturnih društev Slovenije. Najbolje uvrščene kraje bo septembra obiskala in ocenila republiška komisija, sestavljena iz članov obeh organizacij.

Skupščina SFRJ je razglasila leto 1977 za leto varstva in izboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja. Zato obe organizaciji še posebej pozivata, da vsak zase in vsi skupaj složno sledimo temu cilju in zagotovimo sebi ter sočloveku bivanje v kulturno in hortikulturno urejenem okolju.

B.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 80. seji, 14. aprila, obravnaval poročilo o gibanju gospodarstva v 1976. letu, poročilo o delu SIS s področja izobraževanja, otroškega varstva, kulture, telesne kulture, socialnega skrbstva, zdravstva in zaposlovanja, poročilo komisije za ugotavljanje črnih gradenj in za pripravo programa sanacije, predlog statuta SIS za komunalne zadeve in plana komunalne izgradnje za 1977. leto, predlog o spremembah odloka o komunalnih taksah, smernice za planiranje regionalne komponente urbanističnih programov občin Jesenice in Radovljica, pripombe in strokovna stališča zavoda za urbanizem Bled do pripomb z javne razgrnitve predloga zazidalnega načrta Bohinjska Bistrica — Center in urbanističnega načrta za Koblo, predlog prenosa ustanoviteljskih pravic do doma upokojencev Radovljica na občinsko skupnost socialnega skrbstva, sklep o določitvi TOZD in OZD, ki morajo ustanoviti občinske specializirane enote civilne zaščite, ter več finančnih zadev.

— — —

V počastitev 40-letnice ustanovitvenega kongresa KPS na Čebinah in prihoda tov. Tita na čelo KPJ bo komite OK ZK v sodelovanju z ZKPO Radovljica pripravil v soboto, 23. aprila, ob 18. uri v festivalni dvorani slavnostni zbor komunistov radovljiške občine. Ob tej priložnosti bodo opravili tudi svečan sprejem novih članov ZK in podelili priznanja članom, ki so že več kot 30 let v ZK.

— — —

Osrednja proslava dneva OF v radovljiški občini bo v torek, 26. aprila, ob 19. uri v avli osnovne šole v Radovljici. Na proslavi bodo podelili krajevna in občinska priznanja OF, v kulturnem programu pa bodo nastopili operna solista Božena Glavak in Dragiša Ognjanovič, komorni zbor A. T. Linhart, Linhartov oder mladih in orkester harmonikarjev glasbene šole. Pred proslavo ob 18. uri bodo v Šivčevi hiši odprli likovno razstavo Taborišče Gonars, ob 18.30 pa bodo v šoli svečano sprejeli v SZDL mlade, ki letos izpolnijo 18 let. Proslave OF bodo tudi v vseh krajevnih organizacijah SZDL.

— — —

Osrednje slovenske proslave 40-letnice ustanovitve KPS na Čebinah so se v soboto, 16. aprila iz radovljiške občine udeležili, razen članov komiteja in organov OK ZK, tudi številni predstavniki družbenopolitičnih organizacij, udeleženci dveh oddelkov občinske partijske politične šole, predstavniki ZRVS, poleg tega pa so organizirali prevoz na Čebine tudi nekateri delovni kolektivi.

— — —

Zvezno štafeto mladosti so slovesno sprejeli 18. aprila zvečer tudi v radovljiški občini. Osrednja svečanost s kulturnim programom je bila v Begunjah, kamor sta hkrati prispeli tudi občinska štafeta z Jelovice in planinska z vrha Stola. Zvezna štafeta je prenočila v begunjskem muzeju talcev, naslednjega dne pa je nadaljevala pot skozi jeseniško občino in preko Poljan, Gorij skozi Bled, Bohinjsko Belo, Bohinjsko Bistrico čez Petrovo brdo v Podbrdo. Povsod so nosilcem štafete priredili svečane sprejeme.

— — —

Kurirčkova pošta, ki je letos povezana s praznovanjem jubilejev ZK in tov. Tita, je 13. aprila prispela v radovljiško občino. Pionirji iz begunjskega odreda so torbo prevzeli od tržiških pionirjev pri spomeniku NOB v Srednji vasi nad Begunjami in jo po partizanskih kurirskih stezah še isti dan oddali pri Smokuču pionirjem iz Žirovnice. Ponovno so jo od jeseniških pionirjev prevzeli 20. aprila na Poljanah in jo bodo skozi kraje radovljiške občine nosili do 25. aprila, ko jo bodo na Jamniku oddali kurirjem kranjskega območja.

— — —

Na pobudo sveta ZK Bled je komite OK ZK Radovljica 14. aprila v Radovljici sklical posvetovanje o problematiki turizma in gostinstva. Spregovorili so o težavah, ki ovirajo razvoj turizma in gostinstva, ter nakazali usmeritev te panoge v prihodnosti. Imenovali so delovne skupine, ki bodo podrobno preučile posamezna vprašanja za problemsko konferenco o turizmu. Predvidoma bodo konferenco sklicali do meseca junija.

— — —

Prejšnji teden so člani predsedstva OK ZSMS Radovljica po akcijskem programu in rokovniku, ki so ga sprejeli na zadnji seji predsedstva, začeli obiskovati OO ZSMS. Namen obiskov je ugotoviti organiziranost in vsebino dela OO ZSMS ter nudenje pomoči pri izdelavi programskih nalog in pri reševanju kadrovskih vprašanj. Na območju občine je 39 OO ZSMS v OZD in TOZD, 19 v KS, pet v osnovnih šolah in štiri v šolskem centru Radovljica.

— — —

Na prvi seji koordinacijskega odbora za usmerjeno izobraževanje pri OK SZDL Radovljica, 11. aprila, ob udeležbi delegatov občinskih družbenopolitičnih organizacij, šolskega centra, delavske univerze, SIS za izobraževanje in zaposlovanje ter večjih OZD, so obravnavali stališča predsedstva OK SZDL o nalogah pri preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Razprava je tekla tudi o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za izgradnjo centra usmerjenega izobraževanja v občini.

— — —

Med 11 TOZD Alpetoura Škofja Loka sta zaključili poslovno lo leto 1976. z izgubo tudi TOZD Hoteli Pokljuka v znesku 1,562.438 din in TOZD Žičnica Vogel v znesku 1,636.017 din. Prikazano izgubo bodo po sanacijskem programu krili predvsem iz sredstev rezervnih skladov pozitivnih TOZD, delno iz sredstev ostanka dohodka za poslovne sklade, za 511.753 din pa bodo skušali dobiti sredstva in sklada skupnih rezerv občine Radovljica.

— — —

Izvršni svet OS Radovljica je potrdil predlog geodetske uprave občinske skupščine za povišanje cen geodetskim storitvam. Odslej bo cena terenskega dela od 70 do 100 din na uro, za pisarniško delo od 60 do 80 din in za figurantsko delo 50 din.

— — —

Blejski turistični delavci pričakujejo letos normalno poletno sezono. Hotelska podjetja in potovalne agencije imajo že sklenjenih precej pogodb za obisk turistov na Bledu, otvoritev novega Park hotela pa je povečala zmogljivosti za 330 visoko kakovostnih postelj te vrsto sodobnih spremljajočih prostorov. Tudi cene penzionskih storitev so bile dokaj skrono pretehtane in bodo le za malenkost zvišane tam, kjer je to možno.

— — —

Zavod za pospeševanje turizma Bled — TOZD Turizem in rekreacija, je poslovno leto 1976. zaključil z izgubo v znesku 1,555.133 din, ki jo bo v okviru svojih možnosti delno lahko pokril iz lastnih sredstev. Po sanacijskem programu bodo krili izgube iz TOZD Turizem — stanovanjskega sklada 26.268 din, iz TOZD Igralnica 769.969 din, medtem ko ostane še nepokrita izguba v znesku 758.896 din.

— — —

Iz radovljiške občine je bilo v 1976. letu v raznih vzgojnih zavodih 17 otrok in mladostnikov. Oskrbni dan, vključno s stroški šolanja v zavodih, je znašal od 72 do 139 din. Starši so prispevali od 300 do 870 din, razliko pa je krila skupnost socialnega skrbstva. Poprečni prispevek skupnosti na oskrbovanca je bil 2.140 din mesečno.

— — —

Do 1980. leta je po srednjeročnem načrtu investicijskega programa na območju Radovljice predvidena gradnja kanalizacije Begunje—Radovljica v dolžini 2.500 m, povezava kanalizacije iz Lesc z Radovljico z razstezilnikom Lisjak v dolžini 2.000 m, izgradnja kanalizacije v vzhodnem delu Predtrga v dolžini 350 m, priključek na čistilno napravo v dolžini 850 m in izgradnja prve faze čistilne naprave za 2.000 enot. Predračunska vrednost del je 32,710.000 din.

— — —

Na 4. seji skupščine KS Radovljica, 19. aprila, so delegati obravnavali poročilo o delu sveta KS ter potrdili zaključni račun za 1976. leto. Zaradi novih določil zakona o ljudski obrambi in nalog KS v zvezi z zakonom o združenem delu so potrdili dopolnila k srednjeročnem programu in statutu KS ter sprejeli letošnji program komunalnih del.

— — —

Na izbirnem občinskem tekmovanju Tito, revolucija, mir, 11. aprila v avli osnovne šole v Lescah, se je pomerilo šest petčlanskih ekip učencev vseh matičnih osnovnih šol. Vsi tekmovalci so pokazali izredno znanje o življenjski poti in revolucionarnem delu tov. Tita, vendar so kljub izenačenosti dosegli največ točk učenci domače šole iz Lesc. Vsi udeleženci tekmovanja so prejeli knjižna darila. Ocenjevalna komisija je izbrala pet najboljših učencev, ki bodo zastopali občino na republiškem tekmovanju 13. maja v Novem mestu.

— — —

V marcu je kulturno društvo Bled uredilo in opremilo nov društveni prostor v domu upokojencev na Ljubljanski cesti, ki meri 32 kv. metrov. Namenjen bo predvsem za vadbo pevske in folklorne sekcije ter za sestanke društva. Poleg pevskega zbora, folklorne skupine in likovne sekcije so na osnovni šoli ustanovili tudi lutkovno sekcijo.

— — —

V dvorani radovljiške graščine je glasbena šola 13. aprila v počastitev jubilejev tov. Tita in slovenskih komunistov priredila zanimiv koncert instrumentalnih solistov in skupin. Mladi glasbeniki so izvajali dela glasbene ustvarjalnosti iz NOB in jih sprotno razlagali poslušalcem, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano.

— — —

V dvorani GG Bled je bila 13. aprila 5. seja skupščine SIS za gozdarstvo blejskega gozdnogospodarskega območja. Delegati so sprejeli statut skupnosti in finančni načrt za 1977. leto, imenovali so polovico novih članov izvršnega odbora skupnosti in sprejeli sklep o združevanju sredstev iz prispevka od nabavne cene gozdnih asortimentov, ki ga plačujejo uporabniki. Spregovorili so tudi o gozdni paši in določitvi območij za počitniške hišice in o možnostih za sodelovanje predstavnikov lovskih družin na sejah izvršnega odbora.

— — —

AMD Radovljica je 15. aprila odprlo pri svojem društvenem domu na Ljubljanski 19 novo sampostrežno avtopralnico. Poleg članov AMD bodo resnično potrebni objekt in naprave lahko koristili tudi drugi vozniki vsak dan od 7. do 20. ure.

— — —

Po uspešnih gostovanjih v drugih krajih jeseniške in radovljiške občine so 15. aprila nastopili igralci jeseniškega amaterskega gledališča Tone Čufar tudi v festivalni dvorani na Bledu s Partljičevo komedijo O, ne, ščuke pa ne. Predstava je bila organizirana v okviru kulturne akcije za delovne kolektive.

UKVE 1977

Čudno nedoločno: skrokano in objokano nedeljsko jutro... Peljemo se kombijem, ki ga vozi trener mladih smučarskih tekačev ŠSD Kranjska gora: prek državne meje, mimo Trbiža, do prisrčno domače vasice Ukve pod Višarjami, kjer bo čez nekaj ur športno in kulturno srečanje z zamejskimi Slovenci v Italiji.

Trenerjeva tekaška četica je za najinim hrbtom dokaj živahna: razposajena, pubertetno šepetava in tajinstvena, otroško prisrčna, pa še bolj smešno nebogljeno možata. Tu pa tam ujameš kakšno krepko, sezonsko..., ki te spomni na čas, ko je tudi tebi poganjal prvi puh pod nosom. Deklice so razumljivo glasnejše, njih smeh je vedno uvertura v nova in nova razpoloženja. Trener pametno molči; čimmanj posegov v ta kozmos mladosti, sam pa proučujem arhitekturo teh krajev. Z nekakšno nostalgičnostjo povezujem otroške predstave, ki so ostale v meni iz pripovedovanj moje stare mame, z resničnostjo. (Dosti je hodila po teh krajih, romala je tudi na Višarje in je ostala do konca življenja tako umno, obče človeško, otroško iskreno in naivno pobožna, da se jo vedno z občudovanjem spominjam.) Čutim, da se tu navzven ni veliko spremenilo. Romanska raznolikost in barvitost, ki je za naše pojme večkrat že na meji med dobrim in slabim okusom, se je v teh krajih presenetljivo ohranila. Motijo le številne pločevinaste strehe hiš in redki modernejši arhitektonski posegi, ki zaenkrat ostajajo kot tujek v teh vasicah, saj prav slišiš, kako staro vpije, naj se novo umakne. Toda te vasice te nikoli ne morejo sprejeti kot tujca, četudi bi ne srečal v njih žive duše. Vsak kamen ti pripoveduje o človeškem življenju, o ljudskih mukah in trpljenju. Zdaj razumem, zakaj nam je tako čudno tuje vse, kar napravijo stroji. Le v človekovih rokah in znoju se stvari počlovečijo...

A kakšni so tu ljudje? Takšni kot povsod: dobri in slabi, umni in neumni, plitki in globoki... si pravim. Žal ne bo časa, da bi jih spoznal, pa še italijansko ne znam. Tu pa tam opazim, da jih potrošniška mrzlica ni obšla, toda to je premalo, da bi našel odgovore na vse tisto, kar me muči. Vem namreč, da naše srečanje z zamejskimi Slovenci ne bo samo srečanje, temveč tudi manifestacija, saj so oblasti v Ukvah prepovedale poučevati slovenščino in je vaški duhovnik iz protesta dal na razpolago za poučevanje cerkev. (Vsekakor – pogumno dejanje!)

Celotno organizacijo smučarskega tekmovanja za pokal Lepi vrh – skupaj s kulturno prireditvijo – pa so prevzeli smučarski in kulturni delavci iz Devin pri Trstu.

Toda, kdo so ti ljudje, ki v dvajsetem stoletju, ko postaja naš planet vse manjši in je njegova usoda še kako odvisna od vseh nas: majhnih in velikih, ne morejo slišati naše besede? So to ostanki neke pretekle, že davno presežene človeške zavesti, ali pa gre za degeneracijo nove? Prvo je sramotno, drugo lahko ogrozi prihodnost našega rodu, saj bo narušilo že tako (od zadnje svetovne katastrofe naprej!) majavo upanje v preporod človeškega duha, v veličino njegovega dostojanstva...

Misli... misli jalove kot megle, ki jih veter podi po dolini, se mi kar naprej porajajo. Z njimi ne moreš drugega početi, kot da tiplješ naprej in nazaj za ceno trenutkov, ki jih živiš. Toda zdaj sem tu: med sproščeno, nasmejano druščino, ki si ne beli glave s takimi problemi. Prišli smo na cilj!

Deklice in fantje stiskajo mažo na smuči, trener pa jo vsakemu posebej skrbno razmaže z dlanjo, da bo drsna stran smuči gladka. Tudi sam stiskam tube in jim pomagam, kakor vem in znam, zakaj nekaj so me vendarle že naučili. Rad bi jim na neki način koristil, saj čutim, da smo si neverjetno blizu s tistimi »snežnobelimi sanjami«, ki jih oni uresničujejo, v meni pa ne morejo umreti še iz otroških časov, ko ni bilo nobenih možnosti. Pravzaprav ne vem, zakaj so me povabili. Robi: sin trenerja jeseniških smučarskih tekačev, moj učenec, mi je s sijočimi očmi rekel: »Tovariš, kajne da boste šli z nami? Ko bom tekel, boste držali pesti zame«. Pozneje, ko je zasedel odlično tretje mesto, sem ga vprašal, če so tudi pesti kaj prispevale k temu, pa je presrečen samo skomignil z rameni. Tudi moj sin zatrjuje, da bolje teče, če grem z njimi. Torej bo le držalo, da sem jim koristil, posebno če k vsemu prištejem še bodrenje, pa štetje sekund in veselje – veselje... (V oklepaju za zlobne jezike pa še tole: živel sem na svoj račun, bencin pa tako ali tako ne izgoreva glede na število sedežev.)

Ko so po daljši zamudi le prišli Slovenci iz Devin, s svojim ozvočenim kombijem, iz katerega so se kar vsipale domače viže, se je začelo... Ampak zares: možato – trdo in pošteno do konca! Fantje in deklice, brez razlike, tečejo kakor mali vragci. Natanko vedo kaj hočejo!

Spet se zalotim v razmišljanju: tu se kujejo značaji, ki bodo tudi ustvarjali jutrišnjo podobo sveta. Stran z malodušjem, fant! Prihajajo generacije, ki bodo spet kresale našo tako opevano kremenitost. Ali pa... nič ali pa, sit sem te cinične hlapčevske logike, te maziljenosti pod različnimi plašči, te sleparske svetosti, ki se znova in znova spoveduje greha grabežljivosti. Rad bi hodil z dvignjeno glavo po tej ljubljeni deželi, ki ne more doumeti, kaj je svoboda. O mladost, šel bom s tabo v pravljično lepoto, v kozmična prostranstva, v globine morij, iskat nov svet, drugače se bom zadušil v tej krošnjarski, računarski džungli.

...tri prva, dve drugi, dve tretji mesti... bera, ki nekaj pove, ki veliko obeta. Gremo v nekakšno klubsko dvoranico, malo večjo sobo, opremljeno s stoli. Spredaj, pred belo steno z razpelom na sredini, je miza obložena s pokali, kolajnami in diplomami. Tu se zbirajo tudi vsi nastopajoči: pevci, recitatorji, harmonikarja... Soba je nabito polna. Čisto zadaj stoji duhovnik. Nenadoma se mi vse skupaj zazdi kot karikatura iz nekega obdobja naše zgodovine, ki na neki način simbolizira našo preteklost, sedanjost, pa tudi prihodnost. Nehote pomislim, kako bi ta ambient upodobil kakšen Smrekar ali pa morda Gaspari. Takoj po razglasitvi rezultatov in podelitvi nagrad zapojeta dva dobro ubrana zborčka nekaj čudovitih narodnih pesmi. Nekdo odpre okna. Melodije se razlijejo po ulicah in obarvajo sivi, odhajajoči dan. »Ob tem petju mi gredo mravljinci po kosteh«, pravi prijatelj. Razumevajoče mu pokimam. Poznam ga: ne zanima ga politika, tudi takšnih pojmov, kot so nacionalnost, nacionalizem, šovinizem, mi verjetno ne bi znal razložiti. Pa kaj bi z njimi tukaj tudi počel: kjer gre za globoko človeško prizadetost, trpljenje in obstoj, nima demagogija kaj iskati. Potem nam deklici pripovedujeta o lepoti Lepeha vrha, harmonikar pa zaigra spet domače, domače...

Na kraju se nam za obisk srčno zahvalijo. Njihove besede so pretresljive. Skopo odmerjene izrážajo pristno bolečino, za katero smo že mislili, da je v našem času, ko človeštvo trka na vrata drugih svetov, ni več.

Ko odhajamo, se prebijamo skozi ulico, kjer je vse živo – sliši se petje in harmonika. Slovenci smo veseli ljudje! Mahajo nam nasvidenje. V Ukvah pa rahlo dežuje, nad njimi je grozeč, črn oblak. Kdo ve, odkod je prišel, in kam vse je še namenjen?

Benjamin Gracer

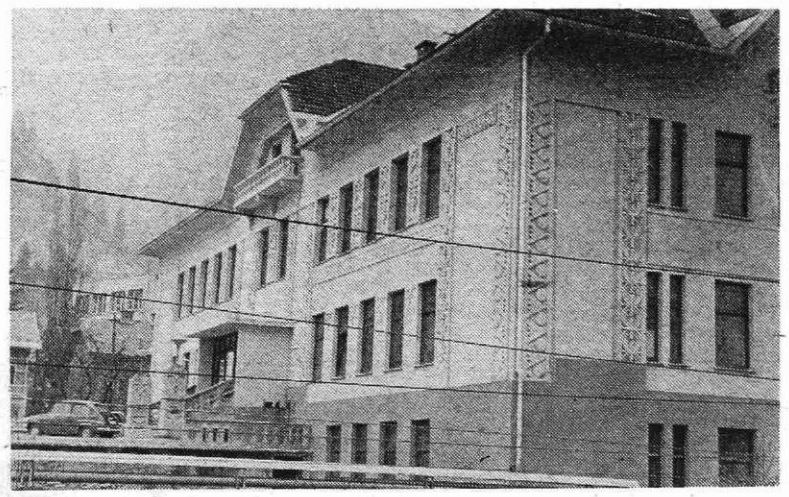

Nova podoba osrednjega kulturnega doma na Jesenicah

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Gregory BOYINGTON: **Črne ovce.** Mladinska knjiga 1976.

Če je ta rubrika namenjena predvsem priporočanju knjig, ki imajo izjemno umetniško vrednost, potem tole poročilo pravzaprav ne spada vanjo. Črne ovce so izšle v knjižni zbirki TI VRAŽJI FANTJE V LETEČIH ŠKATLAH. Doslej nismo omenili še nobene knjige iz te zbirke, vemo pa, da je izjemno priljubljena pri mnogih bralcih. Knjige prihajajo na tržišče po tri in tri – kakor jate bojnih letal. Še zlasti veliko je bilo povpraševanje po zadnji trojici, v kateri sta poleg **Črnih ovac** »prileteli« še knjigi **Čez nevidne ovire** in **Bombnik. Črne ovce** smo izbrali kar tako, po naključju. Verjetno ni bistveno boljša ne slabša od drugih. In kakšna je?

Kot rečeno, v knjigah, ki so napisane predvsem za to, da potešijo radovednost – včasih se je temu reklo, da so napisane v poduk –, ne bi smeli iskati kakšnih posebnih umetniških kvalitet. In knjige iz zbirke TI VRAŽJI FANTJE kajpak vse po vrsti spadajo v tisto vmesno zvrst, ki ni ne leposlovje ne poljudna znanost in ki ji tisti, ki se na to spoznajo, pravijo »memoarska«, to je, spominska književnost. Seveda, zgodovinarje in druge pri tem najbolj zanima dokumentarična vrednost takih spominov. Za bralca, ki mu zgodovinska vrednost ni alfa in omega, ampak bi hkrati od take knjige rad še kaj več, je pomembno vsaj še to, da je knjiga tekoče napisana. Poleg tega si lahko želi še marsikaj – na primer, to, da je avtorjev moralni svet podoben njegovemu lastnemu: da ga morda neopazno malce presega, vendar se v glavnih potezah ujema z njegovim lastnim. Avtor se nam mora predstaviti kot simpatičen možakar.

To pa vsekakor ni tako preprosto. TI VRAŽJI FANTJE so, kot vemo, sami možje in pol, se pravi ljudje, ki kot vrhunski letalci presegajo navadne zemljane za glavo in več. Njihove izjemne sposobnosti, njihova junaštva, uspeh, ki so ga dosegli, vse to jih dela privlačne, hkrati pa seveda tudi malce odbijajoče, ker jim zavidamo, bolje rečeno, »ker poznamo take domišljavce«. Le zelo naiven bralec se lahko med branjem meni nič tebi nič izenači s takim junakom neba. Takega slava letalskega asa kajpak ne bo bodla. Za vse druge pa mora biti avtor – junak obarvan tako, da je tudi vsaj še skromen, preprost, mogoče malce smešen. Skratka človeški.

To pa se je avtorju te naše knjige kar lepo posrečilo. In celo brez težav.

Njegova osebnost vsebuje namreč sama na sebi dovolj potez, ki so kot nalašč za tako knjigo. Po eni strani je pravi as z vsemi značajskimi potezami, ki spadajo zraven. Mož, ki je bil na rang listi ameriških letalskih junakov v II. svetovni vojni menda tretji – samo dva sta sestrelila več sovražnih letal od njega –, je imel tudi temu ustrezen duševni profil. Lik fanta in pol, oficirja, narejenega natanko po meri, da zbuja občudovanje in topla sobojevniška čustva svojih kolegov, poznamo iz življenja in tudi iz umetniške književnosti – ne nazadnje iz – recimo – Tolstojevih del. Tak človek se mora odlikovati v precej več kot eni sami stvari. Najbolje, če se odlikuje kar v vsem, v čemer se je vredno odlikovati.

No, Boyington na straneh te knjige ne enkrat odkrito prizna, da se je odlikoval predvsem po tem, da »ga je veliko nesel«. Alkoholizem je poleg letalskih junaštev drugi vodilni motiv te knjige. Moramo pa vedeti, da se je Boyington po vojni unesel. Ko je bil že telesno in duševno razvalina, se mu je ob pomoči društva nekdanjih alkoholikov posrečilo, da se je iztrgal iz krempljev usodnega demona. Kot tak – kot ozdravljeni alkoholik – je torej napisal to knjigo. Svoja nekdanja doživetja opisuje iz svojega poznejšega, zdravega stališča.

Ko bi dosledno vztrajal pri tem, bi bili ti spomini kajpak neužitni. To bi bile volčje solze, skesanost zaradi nekdanjih pregreh. Pa ni tako, Boyington je dovolj pošten, dovolj pronicljiv in dovolj razumevajoč do bralcev, da se ves čas poskuša vživeti v tistega nekdanjega Boyingtona, ki je pil kot žolna, ki je sovražil vojaške birokrate, če so mu hoteli zaradi tega stopiti na prste; ki je bil, dokler ni bila Amerika uradno v vojni, plačan vojak – se pravi neke vrste plačani morilec. Ki se je sicer zgrozil, ko je videl, kako Kitajci linčajo drobnega tatu ali kako se v slavnostni povorki znašajo nad polmrtvimi japonskimi ujetniki – ki pa na drugi strani sam z neko čudno naslado spremlja svoje Japončke, ko jih dobi na muho in se počasi pripravlja, da bi spustil vanje usodni rafal. In ki o tem dovolj iskreno poroča, čeprav v času, ko to piše, ni več isti človek. No, prav v tem spoznanju, da ni več isti človek, je tisto, kar mu omogoča, da lahko o vsem tem govori tako, kot je bilo – se pravi, tako kot je takrat čutil, pa da pri tem niti ne dela za asa Boyingtona preočitne reklame.

S te plati je posebej podučen tretji del knjige, v katerem opisuje avtor čas, ki ga je prebil kot vojni ujetnik na Japonskem. Ta del je vsekakor človeško najbolj zanimiv. Boyington se vseskozi trudi, da bi bil do nekdanjih sovražnikov pravičen in objektiven, da jih ne bi vsevprek sovražil, pa čeprav jih je spoznal z najslabše strani, kot ječarje in mučitelje. Pravzaprav je opis tega jetništva v nekem smislu enkraten. Boyington se namreč sploh ne izogiba temu, da bi opisoval svoje in svojih tovarišev trpljenje, vendar v tem opisovanju ni niti trohice patosa. Kakor da nam hoče dokazati, da je bil tudi tu človek in pol, da je morda trpel kakor vsak drug, da pa je znal biti trpljenju kos. No, tako kot do sebe, tako je Boyington kritičen (vendar ne pretirano) tudi do Amerike. Tu in tam vzame na piko marsikatero plat tega, čemur pravimo amerikanizem. Seveda pa ga moramo jemati takega, kot je, torej kljub vsemu kot pravega jenkija.

Ena od številnih razstav, ki jih organizira jeseniški DOLIK

DRUŠTVO INVALIDOV JESENICE RAZVILO DRUŠTVENI PRAPOR

Društvo invalidov Jesenice je v soboto, 16. aprila, imelo v delavskem domu na Javorniku zelo uspelo proslavo mednarodnega dneva invalidov, ki so jo izvedli tudi v počastitev 40-letnice ustanovnega kongresa KPS, 40-letnice prihoda tov. Tita v vodstvo KPJ in 85-letnice njegovega rojstva. Proslava je bila v okviru letošnjega gesla delovnih invalidov – Mislimo na prizadete, – gradimo brez ovir.

V slavnostnem govoru, ki ga je imela Marija Potočnik, je med drugim poudarila pomen letošnjega gesla in pomembnost obletnic, ki jih Slovenci in vsi jugoslovanski narodi slavimo letos.

Sledilo je razvitje društvenega prapora, ki sta ga razvila zastopnika pokroviteljev komunalnega podjetja Kovinar Jesenice in Vatrostalna Zenica – TOZD Jesenice.

V bogatem kulturnem programu so nastopili recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar, moški pevski zbor društva upokojencev Jesenice in folklorna skupina Jaka Rabič Dovje-Mojstrana.

Udeleženci so s proslave poslali tov. Titu čestitke in vse dobre želje za njegov rojstni dan.

B.

VABILO BORCEM NOV IN OBČANOM JESENIC

V spomin na 20. april 1941, ko je bilo na domačiji Matevža Volfa-Blaža posvetovanje komunistov z Jesenic, Gorij in Bohinja o pričetku oborožene vstaje proti okupatorju, bo letos osrednja proslava s kulturnim programom s počastitvijo 40-letnice ustanovnega kongresa KPS in 40-letnice Titovega vodstva KPJ ter njegove 85-letnice rojstva, v

soboto, 23. aprila, ob 10. uri na Slamnikih pri Blažu.

Zbirališče je pred kulturnim domom na Bohinjski Beli ob 8. uri, od koder bo skupni odhod na Slamnike.

Vabimo občane Jesenic, da se proslave udeležijo v čimvečjem številu.

Občinski odbor ZZB NOV
Jesenice

SEJA KONFERENCE ZKO JESENICE

V ponedeljek, 25. aprila, bo seja konference zveze kulturnih organizacij občine Jesenice. Delegatom konference bo v obravnavo predloženo poročilo o delu in prireditvah zveze in članov – kulturnih organizacij in društev v letu 1976, predlog programa dela in predračuna za leto 1977, predlog začasnega financiranja zveze za prvo polletje in nekatera kadrovska vprašanja.

Iz obsežnega gradiva, ki so ga delegati prejeli že z vabilom deset dni pred sejo, je razvidno, da je zveza v lanskem letu poleg že tradicionalnega srečanja z našimi zbori v občini organizirala deset koncertov poklicnih glasbenih skupin, katerih se je poprečno udeležilo po 160 poslušalcev. Zveza je skupaj z glasbeno šolo Jesenice organizirala tudi seminar za zborovodje mladinskih pevskih zborov na osnovnih šolah.

Trinajst kulturnih društev in organizacij, kolikor jih zveza združuje, pa je v lanskem letu izvedlo 355 prireditev, med katerimi prednjačijo koncerti, pred proslavami in akademijami, klubskimi večeri, dramskimi prireditvami, razstavami itd. Za vso to obsežno dejavnost, ki pa je glede kvalitete in množičnosti zelo različna, je zveza prejela od občinske kulturne skupnosti 588.570 dinarjev. Če dohodek zveze v celoti razdelimo na vse prireditve, potem ena amaterska prireditev poprečno velja 1.600 dinarjev, če pa upoštevamo le sredstva, ki jih dobijo društva in organizacije, potem velja amaterska prireditev poprečno 1.300 dinarjev. Pri tem pa moramo upoštevati, da društva in organizacije s temi sredstvi pokrivajo tudi različne druge materialne stroške in nemalokrat tudi manjša vzdrževanja.

Za letošnje leto program predvideva sicer nekoliko manj prireditev, vendar je večji poudarek dan kvaliteti in množičnosti. Obsežen je tudi program sodelovanja s Slovenci v zamejstvu. Letos predvidevajo osem koncertov poklicnih glasbenih skupin, ki se vsi izvajajo po dvakrat, in sicer prvič za glasbeno mladino in drugič za ostalo javnost. V programu zveze je tudi več posvetovanj in prizadevanj pri vzgoji lastnih strokovnih kadrov. Za celotno dejavnost letos predvidevajo 984.200 dinarjev, kar je pomembno več kakor lansko leto, vendar pa je treba omeniti, da bo potrebno tudi amatersko kulturo postopno pravilno in objektivno vrednotiti, saj je prav tako sestavina združenega dela.

VEČNOST UMETNIŠKE IZPOVEDNOSTI

EVRIPIDOVA MEDEIA NA JESENIŠKEM ODRU

Umetniško delo živi in dokazuje svojo življenjskost le s preživetjem razmer in pogojev, v katerih je nastajalo in nastalo. Umetniško delo živi le toliko, kolikor **deluje** in nič več.

Danes ne vemo, kako je antični gledalec spremljal tragedijo, ne vemo, kako jo je doživljal, vemo pa, da so Aishilova, Sofoklejeva in Evripidova dela zgradila most med epohami. Upirajoč se in preraščajoč svoj trenutek in zgodovino, je grška umetnost preživela svoj čas. Umetnost govori jezik, ki je **nad-zgodovinski**, torej ni jezik določenega časa, določenega obdobja, kajti ko bi to bil, bi ne vztrajal v času in tudi ne proti njemu. Ko bi bila umetnost le čisti odraz ali izraz družbenih pogojev, potem bi zaradi prehodnosti in minljivosti teh pogojev tudi umetnost sama padla v pozabo. Vendar umetnost živi in preživi vse družbene pogoje, kar nam dokazuje, da ni le odraz ali izraz, temveč da vsebuje v sebi več kot le družbeno stvarnost.

Umetnost nam ohranja trenutke življenja preteklih dob, v nekem smislu zaustavlja čas in mu ne dovoli, da bi uničil tisto **človeško** v zgodovini. Ko čas očisti umetniška dela vsega, kar je značilno in kar jih veže na določen družbeno-zgodovinski prostor, čas in pogoje, se nam ta dela odkrijejo **čista kot biseri**, večna in zgovorna. Ni nam nujno veliko vedeti o Homerju, Vergilu ali Evripidu, o času in okoliščinah, v katerih je nastala Iliada, Eneida ali Medeia, da lahko **razumemo** delo, ker je samo **zadostna** resnica o sebi. Ni nam težko razumeti, da je antična grška umetnost povezana z določenimi družbenimi razvojnimi oblikami. Mnogo teže razumemo dejstvo, da nam je prav ta umetnost še danes v umetniški užitek in velja kot pravilo in nedosegljiv vzor.

Danes, ko se pred nami razprostira vsa paleta ohranjene antične grške literature, bi med tem obsežnim gradivom težko našli delo, ki bi bolje in celoviteje opisovalo človekovo vsakdanje življenje, tisto resnično, v svojem bistvu neherojsko, kot je to Evripidova **Medeia.** Prav zato, ker pripoved nima svoje materialne osnove v življenju bogov, temveč v pravi, **demitologizirani človeški usodi.** Le v končnem prizoru se je Evripides moral vrniti k pripovedki, kajti Medeia, po stari pripovedki o Argonavtih, ne sme umreti. Zato jo je rešil tako, da je v dogajanje vpletel nadnaravne sile. Medeia se v končnem prizoru odpelje s trupli svojih otrok na vozu svojega deda Heliosa v nebo. V voz so bili vpreženi krilati zmaji.

Ni ga starega grškega dramatika, ki bi se tako čuteče in psihološko dognano poglobil v žensko dušo. V svoji junakinji je uspel odkriti pravo, resnično živečo ženo in tudi to je ena od kvalitet, ki delajo Medejo še danes, dvatisoč let po njenem nastanku, sodobno in razumljivo. Režiser jeseniške predstavitve, Bojan Maroševič, je takole izrazil svojo željo in namen, ki sta ga vodila skozi vse Scile in Karibde, prežeče na vsakogar, ki se odpravi po poti zahtevne obdelave Evripidove tragedije: »... samo eno stvar sem želel z režijo Medeie pokazati vsem ... Že Evripides je načel problem, ki je po vsem svetu prisoten še danes — moška lažna moč in superiornost nad nebogljenim in **samo** fizično nemočnim ženskim svetom«.

V Medei nam Evripides predstavi strastno ljubečo ženo, ki je zaradi ljubezni žrtvovala vse najdražje — dom in očeta. Jason, ki ga je tako zelo ljubila in ga tudi rešila pred svojim očetom in brati, pa jo je izdal, jo zapustil in si izbral novo nevesto. Trpljenje prevarane in zapuščene žene je Evripides opisal tako pretresljivo in do popolnosti dramatsko obdelano (dogodki rastejo v prenapetem loku v zadnje dejanje, kjer se steber strasti in obupa podre v enem samem sunku in se izlije v konec) kot verjetno malokdo. Po tem, ko je Jason Medeio zapustil, se je v njenem srcu rodila prejšnji ljubezni enaka strastna maščevalnost. Konec tragedije deluje strahotno, demonsko. Vse naokrog žanje smrt. Umreti morata Jasonova nova soproga in korintski kralj Kreon, umreti morata tudi Medeina otroka. Užaljena pravica je triumfirala, strto pa je bilo srce nesrečne žene.

Jeseniška predstavitev Evripidove Medeie je pokazala na neko razsežnost, ki v modernistično-eksperimentalnem pristopu k obravnavanju klasičnih tekstov rada ostaja zanemarjena, oziroma ji kaj radi pripisujemo pretirano arhaičnost. Pokazala je na vso epsko širino klasičnega pristopa, ki se mi zdi kot metodološko-analitičen pristop k psiholoških zapletov polni antični tragediji ne le primeren, temveč zmogljivostim teatrskega ambienta v gledališču Tone Čufar, tudi najbližji. Režiserju **Bojanu Maroševiču** je ravno s tem klasičnim pristopom uspelo vnesti v dogajanje toliko svežine, da smo na jeseniškem odru gledali neko novo, studiozno in dovolj profesionalno podoživljanje Evripidovega teksta. Predvsem je s takim pristopom režiserju uspelo ohraniti neokrnjeno dramaturško napetost in jo pripeljati v zaključno kulminacijo tragedije same, ko pravica triumfira, a jo zaradi notranje zakonitosti celotnega teksta ta triumf zlomi. Vendar pa ta zlom ne pomeni njenega popolnega poraza. Ravno osebna tragika obeh glavnih junakov, Medeie in Jasona, odkriva veliko življenjsko resnico človekovega večnega upanja.

S scensko rešitvijo, ki jo je po zamisli Bojana Maroševiča izdelal Jože Bedič, je bila režiserju v veliki meri dana možnost gibljivosti odrskega dogajanja, kajti sam tekst in verjetno tudi sama praizvedba iz Evripidovih časov posebnega gibanja igralcev ne predvidevata. Živost večnega prihajanja in odhajanja sami predstavitvi daje očiščujoči priokus življenjskosti, ki jo teksti preteklih dob kljub svoji lastni izpovednosti in večnosti še kako potrebujejo. Tu režiser vsekakor zasluži priznanje za veliko mero okusa in posluha. Sama scenska obdelava je z dvema klasičnima stebroma posrečeno simbolizirala antično prizorišče in optično razširila ter poglobila razmeroma neprostoren oder jeseniškega gledališča.

Mogoče bi lahko kot resnejšo napako režije omenili le pretirano in prepogosto pojavljanje obeh Medeinih otrok v ospredju scene, kjer sta s svojim živim gestikuliranjem motila gledalčevo koncentriranost na glavno igralko. Primernejši prostor zanju bi bilo odrsko ozadje in bi se le, kadar tekst posebej zahteva, pomaknila v ospredje. Tudi zbor korintskih žena je na trenutke s svojim gibanjem deloval preveč neživljenjsko, avtomatično.

Celotni igralski ansambel je v samo delo vložil veliko energije, kar se je seveda pokazalo pri prvi uprizoritvi. Vodeni z režiserjevo zavzetostjo in obvladljivostjo odrskega doganja, so igralci, razen redkih spodrsljajev, uspešno povezovali odrsko igro z govorjeno besedo, ki ji je Evripides pripisoval poglavitno težišče. Medtem ko brez pridržkov lahko pohvalimo celoten ansambel, brez izjem, za zavzeto opravljeno delo, pa se moramo posebej pomuditi pri glavni igralki.

Težko bi rekli, da je Slava Maroševičeva kot Medeia, prekosila samo sebe, kajti njenih uspelih vlog je preveč, da bi jih tukaj naštevali, vendar je s svojo Medeio dosegla tisto stopnjo usklajenosti med idejno predstavo in poostvarjenostjo, ko je gledalčeva percepcija brez težav našla v njeni upodobitvi svojo lastno predstavo tragičnega Medeinega lika. Obvladljivost teksta in jezikovne interpretacije je posledica igralkine razvite jezikovne kulture. Sklepna dogajanja, polna diabolične demonskosti, je Slava Maroševičeva, kljub garaškemu potovanju od začetka h koncu predstave, med katero je vseskozi prisotna v središču dogajanja zmogla z ustvarjalno močjo, ki je samo potrdila naše vnaprejšnje pričakovanje. Vsakakor je bila osrednji lik predstave in to ne le zaradi glavne vloge.

Omenimo naj še glasbeno spremljavo, katere avtorja in izvajalca sta Igor Maroševič in Leon Leskovšek. Vsekakor ta spremljava pomeni popestritev zaradi svoje nekonvencionalnosti in izvirnosti iskanja. Povedati namreč moramo, da ne obstoji kakršenkoli oprijemljiv podatek o prvotni glasbeni spremljavi, katere priče so bili, recimo, gledalci v antičnih grških gledališčih.

Pri uprizoritvi Medeie na jeseniškem odru so poleg režiserja Bojana Maroševiča, Slave Maroševičeve kot Medeie in obeh glasbenikov sodelovali še Nace Smolej kot Jason, Bojan Dornik kot korintski kralj Kreon, Borut Verovšek kot atenski kralj Aigeus, Leon Leskovšek kot vzgojitelj Medeinih otrok, Stanka Geršakova kot Medeina dojilja, Igor Škrlj kot Jasonov sel, Tatjana Koširjeva, Vera Smukavčeva, Magda Flandrova, Silva Pretnerjeva in Mojca Koširjeva v zboru korintskih žena ter Klemen Košir in Mateja Lužija kot Medeina otroka.

Torej, premiera je za nami. Z Medeio smo na jeseniškem odru dobili uspelo predstavitev zahtevne antične tragedije, ki zasluži visoko oceno in je vredna ogleda, kajti pozornemu gledalcu nudi veliko doživetje. Ostane nam le še upanje, da Medeia ni zadnje uspešno sodelovanje režiserja Bojana Maroševiča in igralskega ansambla, saj smo se v nedeljo, 3. aprila, zvečer v gledališču Tone Čufar, lahko prepričali, da tako sodelovanje pomeni tudi veliko pridobitev za jeseniško gledališko in kulturno življenje v celoti.

Mitja Košir

Prizor iz jeseniške premiere Euripidesove Medeie

Gorenjci, berite GLAS!

OTVORITEV RAZSTAVE »KOZOLCI NA SLOVENSKEM«

V ponedeljek, 18. aprila, smo se učenci ob otvoritvi razstave fotografij spet srečali z našim krajanom — umetnikom fotografom Jakom Čopom. Razstavo je otvoril predsednik foto kluba Andrej Prešeren z Jesenic, katerega član je razstavljalec že dolga leta. Tokrat so bili motivi njegove umetniške fotografije drugi, izbral si je kozolce. Poslovil se je za nekaj časa od gorskega sveta, kateremu je vdan z dušo in srcem, kjer je doslej iskal teme, in se spustil v dolino. Ujel je v svoj objektiv kozolce vseh pokrajin — od najpreprostejših, toda zanimivih, do res mojstrsko izdelanih in okrašenih kozolcev. Najdemo kozolce z Gorenjske, iz Baške grape, Volčje drage, Most, Dražgoš, Bohinja, Tolmina, Nazarij, Mokronoga, Šentjerneja, iz Kotelj ...

Jaka Čopa smo učenci spoznali že na oddaji Veseli tobogan, ko se je sam z nami pogovarjal in nam predstavil fotografije Kamniških in Julijskih Alp. Pred vstopom v dvorano smo si lahko ogledali tudi razstavo njegovih doslej izdanih knjižnih del. Vse svoje življenje je posvetil fotografiranju. Že desetletja hodi v gore in tam išče motive. V samoti, ki jo ljubi, se pogovarja z grmičevjem, z drevesi, z oblaki. Vsaka skala, vsako zapuščeno drevo spregovori tudi na njegovih fotografijah. Prehodil je vse stezice od Trente do Baške grape in sam je zapisal: »Prepotoval sem mnogo tujih dežel in obiskal njihova gorstva. V daljavah in višavah tujine sem še globlje občutil lepoto gorskega sveta, v katerem sem preživel mladost in najlepše ure svojega življenja!«

Naše spoštovanje do njega je neomajno. Kljub svojim letom vedno ustvarja. Živi s fotografijo z naravo. V njegovih fotografijah nikdar ne najdemo civilizacije. Ta zvedavi planinec pozna skrivnosti, ki se ne zaupajo vsem. Ljudje, ki gledajo njegove fotografije, spoznajo govorico planin in dolin, govorico Čopovih vedno živih fotografij.

Jasmina Smole, OŠ Žirovnica,
novinarski krožek

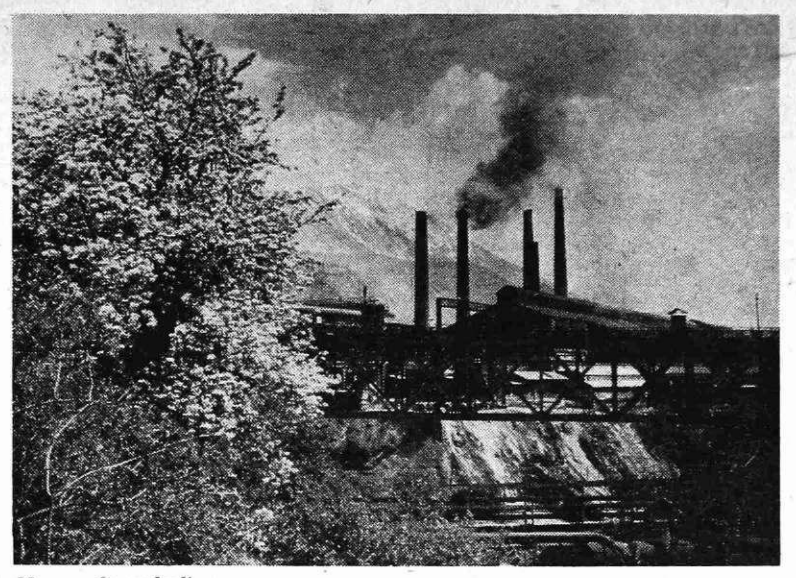

Napoved pomladi

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

IX. ALI JE KNJIGA RES NAŠA NAJBOLJŠA PRIJATELJICA?

Slaba tretjina občanov (30,5 %) je navedla vsaj eno leposlovno knjigo, ki so jo prebrali v zadnjem letu, medtem ko 46,1 % občanov sploh ni prebralo nobene knjige. 23,4 % občanov pa je takih, ki so domnevno prebrali kakšno knjigo, ne vedo pa, katera knjiga bi to bila. O razlogih in značilnostih teh »pozabljivcev« smo že spregovorili v VI. delu, ko je tekla beseda o gledališču. Zanimivo je, da je pozabljivost — prava ali navidezna — pri branju knjig domala še enkrat bolj pereča kot pri gledaliških predstavah.

KREPAK PRISPEVEK IZOBRAZBE K BRANJU KNJIG

Najboljše bralce najdemo med dijaki in študenti (44,3 % jih je prebralo v letu vsaj eno leposlovno knjigo, lahko pa seveda tudi več knjig). Prav presenetljivo na drugem mestu so kmetovalci, obrtniki (in ostali), med katerimi je 34,0 % prebralo najmanj eno knjigo, sledijo uslužbenci (32,7 %), delavci iz neposredne proizvodnje (27,0 %) in na zadnjem mestu gospodinje (21,6 %). Del občutne prednosti dijakov (in študentov) gre brškone na račun že obveznega čtiva v šolah, medtem ko visoko pozicijo v branju kmetov, obrtnikov morda še vedno lahko pripišemo dobri stari navadi, da ti ljudje ob zimskih večerih sedejo k branju knjig. Branje knjig je v izraziti soodvisnosti s formalno šolsko izobrazbo občanov, kar je jasno razvidno iz naslednje tabele:

Zveza med branjem knjig in formalno šolsko izobrazbo

pogostost (v %)	najmanj eno knjigo	ne ve katero	nobene
do 4 razrede	7,1	17,1	75,7
5 do 7 razredov	20,2	17,2	62,6
8 razredov	22,9	27,4	49,8
9 do 10 razredov	34,5	21,8	43,7
11 razredov	33,2	23,8	43,0
12 razredov	47,6	27,4	25,4
14 do 16 razredov	63,6	18,2	18,2

Že s površnim preletom številk opazimo, da naglo, v nekakšnih stopnicah, narašča z višanjem nivoja šolske izobrazbe delež občanov, ki so v letu dni prebrali vsaj eno knjigo (in več). Primer: med občani s približno višjo in visoko izobrazbo (14 do 16 razredov) je 63,6 % bralcev, med občani do štirih razredov osnovne šole pa samo 7,1 %; med tema skupinama je potemtakem skoraj devetkratna razlika.

Če najviše izobraženo skupino (14 do 16 razredov) primerjamo z občani, ki imajo pet do sedem razredov osnovne šole, je razmerje še vedno 1:3, v primerjavi s skupino občanov, ki imajo približno poklicno šolo, pa vlada razmerje 1:2. To pomeni, da ima na branje knjig šolska izobrazba močan vpliv, ki smo ga sicer domnevali, vendar pa je še presegel naša pričakovanja.

Tabela, obrnjena na senčno stran, kaže, da več kot tri četrtine občanov z minimalno šolsko izobrazbo sploh nima stika s knjigo. Če spregledamo dvomljivo skupino »pozabljivcev«, potem ugotavljamo, da se celo med občani z dokončano osemletko skoraj polovica (49,8 %) ne dotakne nobene knjige. Pomembno izboljšanje se pokaže šele med občani, ki imajo za seboj 12 let šolanja; le dobra četrtina teh (27,4 %) ni prebrala nobene knjige.

ENAKO BRALCEV MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI TER V RAZLIČNIH KRAJEVNIH OBMOČJIH

Razlike v branju knjig med občani različne starosti sicer so, vendar ne velike. Opaziti je postopno, a rahlo upadanje deleža bralcev s starostjo. Še največji skok je viden od starostne grupe 15 do 24 let (38,4 %) na naslednjo starostno grupo od 25 do 34 let (29,1 %). Zanimivo je, da poteka podobna smer glede na starost tudi med »pozabljivci«, torej se s starostjo delež resničnih ali navideznih pozabljivcev rahlo zmanjšuje.

Rezultata ni lahko razložiti. Mogoče je, da mladi bolj hlastno požirajo knjige in se zato ne spomnijo **niti ene (?!) knjige**, medtem ko starejši berejo bolj umirjeno in zbrano. Najbrže pa ta domneva ni preveč prepričljiva, saj je z druge strani res, da pozabljivost s starostjo narašča in ne upada. Bolj verjetno je, da je med mladino več teženj po olepševanju in napihovanju svoje načitanosti kot pri starejših, zlasti onih, ki so že prestopili 54. leto; tem ljudem ne gre več toliko za ugled, ki bi ga na silo privlekli za lase.

Pred raziskavo smo si zastavljali nasprotujoče domneve o prednosti moških ali žensk pri branju leposlovja. Empirični rezultati pa so pokazali, da med spoloma sploh ni (statistično) pomembnih razlik: z enako (ne) zagretostjo berejo moški in berejo ženske.

Kakor pri večini drugih primerjav gre tudi pri branju knjig za prednost Jesenic in Žirovnice pred Dolino, vendar pa moramo poudariti, da so razlike majhne ali skoraj slučajne. Sklenemo lahko, da na pogostost prebiranja leposlovnih knjig kraj prebiranja skoraj da nima nikakršnega pomembnega vpliva.

Prihodnjič si bomo ogledali še poglavitne ovire, s katerimi se občani srečujejo pri branju knjig in na koncu z nekaterimi značilnostmi občanov, ki so (oziroma niso) vpisani v knjižnice.

Franc Belčič in sodelavci

ZAHVALA

Konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice se bivši sodelavci — upokojenci in člani družin prisrčno zahvaljujemo za nepozabno dveurno doživetje v dvorani amaterskega gledališča na Jesenicah.

V času naše aktivnosti smo se nenehno trudili za boljši jutri, vi pa ste nam s to prireditvijo dokazali, da naše minulo delo še vedno cenite.

Čutimo dolžnost, da se zahvalimo tudi pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, ki nam je nudil izreden kulturni užitek in nam dokazal velik napredek pod vodstvom dirigenta Ivana Knifica.

Naša želja je, da se na podobnih večerih še srečamo.

**Upokojenci
Gornjesavske
doline**

KONCERT V ZNAMENJU TREH OBLETNIC

V počastitev velikih obletnic, 40-letnice ustanovnega kongresa Komunistične partije Slovenije, 40-letnice Titovega prihoda na čelo Komunistične partije Jugoslavije in 85-letnice njegovega rojstva, je 13. aprila v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah v organizaciji sindikata železarne Jesenice za bivše člane tega kolektiva – upokojence in njihove svojce – pihalni orkester Jeseniških železarjev priredil uspešen koncert, pod vodstvom dirigenta Ivana Knifica.

Prisotne upokojence in njihove družine, ki so zasedli dvorano do zadnjega sedeža, je v imenu sindikata železarne Jesenice pozdravil predsednik Štefan Ščerbič in poudaril pomen letošnjih jubilejev.

V program koncerta je poslušalce vpeljal izvrstni povezovalec programa Janez Kavčič. Uvodni del koncerta je bil sestavljen iz skladb, ki so posvečene naši narodnoosvobodilni borbi. Navzoči so pozorno in zavzeto poslušali skladbe, posvečene legendarni Kadinjači in zgodovinski Sutjeski. Ob izvedbah teh kompozicij Ivana Knifica in Gvida Učakarja so vsi v dvorani čutili dolžno pieteto do padlih na Kadinjači in Sutjeski in spoštovanje do preživelih junakov in herojev teh naših legendarnih bitk, kar je bilo izraženo z navdušenimi aplavzi in s cvetjem za godbenike.

Pihalni orkester se nam je tokrat predstavil z zelo pestrim in kvalitetnim sporedom. Poleg že omenjenih skladb – Knifičeve koncertne koračnice Kadinjača in Učakarjeve uverture Sutjeska – so na programu imeli še: Po gorah in dolinah, venček partizanskih pesmi, in Pod lipo, venček slovenskih narodnih pesmi Gvida Učakarja, Savnikovo Jubilejno koračnico (prvič izvedena), Tam kjer teče Volga, Welterjev potpuri ruskih melodij (prvič izveden), Adamičevo Tra-ta-ta, koračnico, Šopek hijacint, Stolzov valček, in Avsenikovo koračnico Ostanimo prijatelji. Na željo poslušalcev, so zaigrali še dve skladbi, Avsenikov valček Oh ta žeja in Lorbekovo koračnico Slovenci.

Ob izteku preteklega leta, po osrednji slovesnosti ob dnevu JLA (Železar št. 52/76), je bilo za pihalni orkester rečeno: »Upajmo... da bomo kmalu imeli priložnosti poslušati bolje naštudiran in pripravljen spored...«. Prav ta koncert pa je bila TA ZAŽELENA PRILOŽNOST. Orkester je tokrat deloval kot prerojen. Čuti se, da je v pripravljalnem času za ta koncert in naslednje nastope delal sistematično in natančno, ker je le tako mogoče pojasniti viden napredek v vseh sekcijah orkestra in zelo dobro izvedbo tako ambicioznega programa, kakor je bil ta. Pokazal je veliko novih kvalitet. Zvok orkestra je oplemeniten, mehak in diskreten. Instrumentalne skupine so izenačene. Orkester je dobro obvladoval tehnične zahteve skladb, intonativno je bil zanesljiv in enoten v fraziranju dinamičnih in agogičnih niansiranj. Posebno je potrebno poudariti koncertno »hrabrost« pri solističnih partih krilovke, trobente in baritonov.

Ker sta posebno pozornost pritegnili skladbi Kadinjača in Sutjeska, naj bo njima posvečenih še nekaj besed. Koncertno koračnico Kadinjača je Ivan Knific posvetil herojski borbi užiškega odreda na Kadinjači nad Titovimi Užicami. S fanfarami, dinamičnimi gradacijami, z gostoto zvoka in preciznim tempom je orkester na plastičen način interpretiral herojsko borbo zaščitnice vrhovnega štaba in drugih enot, v kateri je izgubil življenje ves bataljon. Učakarjeva uvertura Sutjeska nam z izmeničnimi nastopi posameznih instrumentalnih skupin prikazuje vse strahote trpljenja borcev v tej zgodovinski borbi v peti sovražnikovi ofenzivi na reki Sutjeski. Učakar je zelo dobro izkoristil možnosti uporabe posameznih instrumentalnih skupin in instrumentov za oblikovanje dogodkov na Sutjeski, orkester pa je bil s svojo interpretacijo v celoti popolni tolmač Učakarjevih glasbenih zamisli. Tudi ostale skladbe imajo svoje karakterističnosti, toda njihov pomen in opis ni potreben, ker so bile vse izvedene z že omenjenimi pozitivnimi glasbenimi elementi.

Za vzpon orkestra in pridobitve omenjenih pozitivnih glasbenih elementov ima velike zasluge kapelnik orkestra Ivan Knific. Njegovo pedagoško, vztrajno in požrtvovalno delo je prispevalo, da je »ženekt zapuščeni« orkester dobil nove glasbene in fizične oblike, ki se približujejo že profesionalni ravni. Knific je s svojimi prizadevanji in svojstvenim tovariškim odnosom do godbenikov povrnil ljubezen in zagnanost članov orkestra do te vrste glasbe. Na tem koncertu je Knific suvereno obvladoval orkester in še enkrat potrdil svoje umetniške kvalitete. Studiozno in zanesljivo, stilno in diskretno je vodil dobro pripravljeni orkester in s tem prispeval, da so bile skladbe izvedene v stilu in koncepcijah skladateljev.

Kljub temu da je orkester dosegel zaželeno in zadovoljivo kvalitetno raven in izboljšal pogoje za delo, so godbeniki zaskrbljeni za obstoj orkestra. Od 45-članskega orkestra bo ena tretjina po zakonu o fizičnih zmogljivostih kmalu morala prenehati s sodelovanjem pri godbi. To je tisto, kar skrbi godbenike, kdo bo prišel na njihova mesta. Skrb je upravičena, ker se jeseniška mladina premalo zanima za to vrsto glasbe. V precejšnji meri so (in bodo) odgovorni tudi starši otrok, ki imajo željo po učenju glasbe. Želje staršev in verjetno tudi zahteve so, da se otroci učijo le harmoniko, klavir, kitaro in eventualno violino. Kakšen drugi godalni instrument (viola, čelo, kontrabas) že težko pride v poštev, učenje pihalnih instrumentov (oboa, flavta, klarinet), trobil (krilovke, trobente, horni, baritoni, basi) in tolkal (mali in veliki boben in činele) je zanje nezanimivo. To je povsem napačna usmeritev otrok, ker glasba ni samo harmonika in kitara. Zelo malo mladih se je uveljavilo z igranjem na teh instrumentih, veliko več na drugih, klasičnih. Danes ni več redkost, da dekleta igrajo pihala in celo trobila. Zakaj se teh instrumentov ne bi lotevali tudi mladi fantje?

To je problem, katerega godba sama ne more rešiti. Poleg godbe bi za ta problem (pomlajevanje kadra v godbi) morale biti zainteresirane kulturne in druge organizacije, predvsem pa osnovne šole, gimnazija in glasbena šola.

Pogoji za učenje so zagotovljeni, saj glasbena šola razpolaga s potrebnim pedagoškim kadrom, godba z instrumenti in tudi z izkušenimi godbeniki ter kapelnikom, ti pa bi svoje znanje in izkušnje z veseljem prenesli na naslednike.

F. Ropret

UPOKOJENCI NAPOLNILI DVORANO

Koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki je bil obenem posvečen letošnjim jubilejem, je bil namenjen upokojencem iz Gorij, Žirovnice, Javornika, Dovjega, Kranjske gore, Rateč in Jesenic. Koncert in brezplačen prevoz upokojencev je organizirala sindikalna organizacija Železarne, da se jim na ta način aktivni člani kolektiva Železarne vsaj malo oddolžijo za njihovo minulo delo, z željo, da bi medsebojni odnosi tudi v bodoče bili v znamenju medsebojnega prijateljstva.

Posebno doživetje za vse navzoče je bil prav gotovo nastop zelo številnega pihalnega orkestra. Ko je pred zaključkom koncerta napovedovalec napovedal skladbo Ostanimo prijatelji in še dodal, da naj to ne bo samo naslov in melodija, temveč tudi resničnost, od najožjega prijateljstva pa do prijateljstva med narodi, je sledil tak aplavz navzočih, kot se najbrž ne sliši pogosto v gledališču.

Mnenje vseh navzočih je bilo, da pihalni orkester Jeseniških železarjev sodi v sam vrh tovrstne glasbe. Pihalnemu orkestru se upokojenci najlepše zahvaljujemo za to enkratno doživetje, z željo, da bi orkester pod vodstvom Ivana Knifica lahko še večkrat poslušali.

Zahvaljujemo se sindikatu Železarne, ki nam je pripravil in omogočil obisk koncerta – proslave.

Hvala vsem sodelujočim v imenu upokojencev.

Te

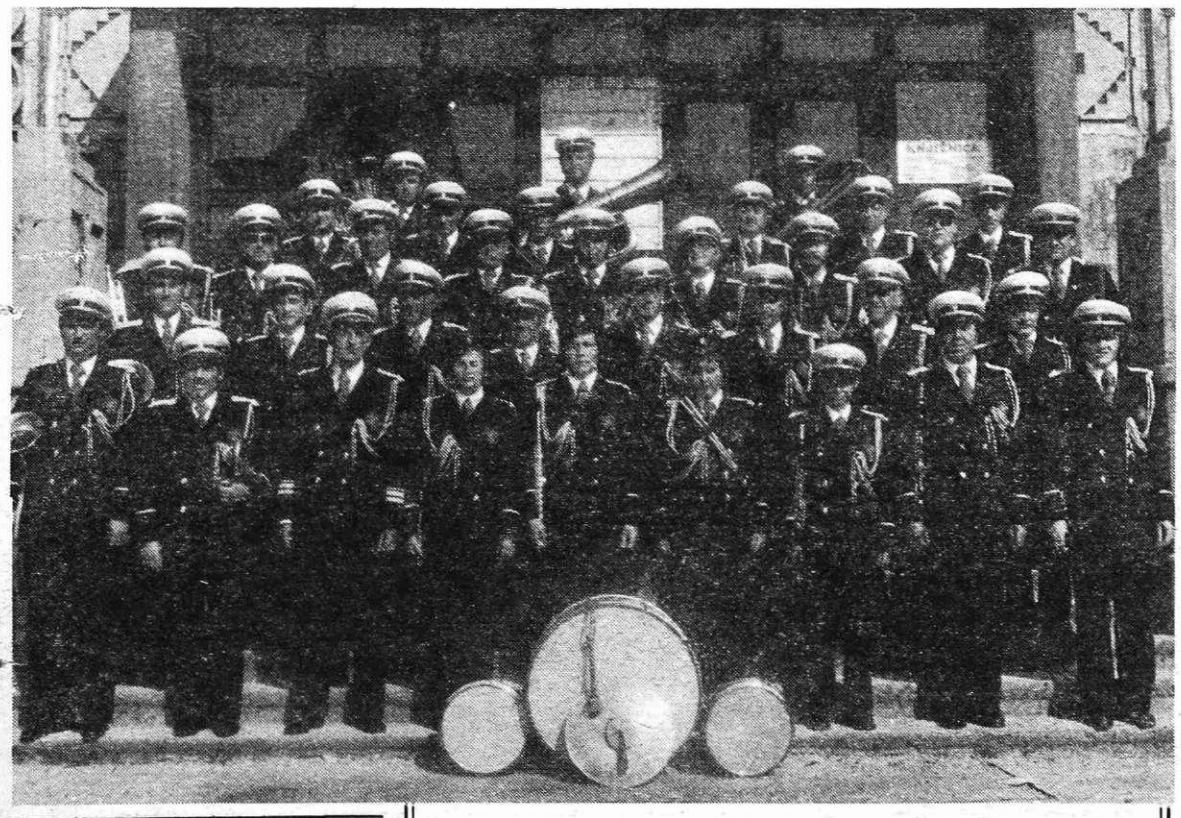

Pihalni orkester Jeseniški železarji

DELO Z MLADIMI, PLEMENITA NALOGA

Dejavnost kluba jeseniških študentov je v lanskem letu in v začetku letošnjega leta zamrla. Konec preteklega meseca je bila skupščina kluba jeseniških študentov (KJŠ), na kateri so sklenili, da ponovno poživijo svoje delo.

Namen kluba študentov je, da združujejo študente in jim zbudijo zanimanje za dogajanje v domači občini in tako preprečujejo odhajanja kadrov v bolj razvita središča. V ta namen klubi organizirajo družabne, kulturne in rekreativne dejavnosti ter vključujejo študente v samoupravljanje.

Delo jeseniškega kluba je bilo in bo tudi v letošnjem letu organizirano v šestih komisijah: socialno ekonomski, komisiji za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, komisija za mladinske delovne akcije, komisiji za informiranje in propagando, komisiji za šport in rekreacijo ter v komisiji za kulturo.

Naloge in akcije, ki so si jih zamislili študentje, so omejene, ker je njihovo finančno stanje slabo. V prihodnje si bo KJŠ prizadeval predvsem za:

– družbeno politično izobraževanje študentov in njihovo vključevanje v družbenopolitično življenje v občini.

– Večjo povezavo s koordinacijskim svetom ZSMS železarne Jesenice. Znano nam je, da je Železarna naše največje podjetje v občini in da večina članov KJŠ prejema njihovo štipendijo in se bo po končanem študiju v njej tudi zaposlila. Tako dosežemo kontinuiteto dela.

– Delovanje na področju štipendiranja. Ustanovili bodo aktive štipendistov, v katerih bodo ob sodelovanju kroga štipendistov oblikovali stališča, ki jih bodo potem zagovarjali njihovi delegati na sejah skupne komisije podpisnic, izvršnemu odboru te komisije in v organih družbenega nadzora.

– Organiziranje mladinskih delovnih brigad. Brigade bi se po novem organizirale po občinah in ne več po regijah. S tem bi dosegli večjo povezanost med mladimi v občini.

– Izboljšanje informiranja in propagande. Predvsem izdajanje svojega biltena in obveščanja preko plakatov, radia Triglav in Študent ter glasila Železar.

– Sodelovanje z ostalimi, predvsem pokrajinskimi klubi študentov.

– Dokončna ureditev klubske sobe, ki se že dalj časa urejuje (predvsem zaradi pomanjkanja finančnih sredstev) v prostoru nekdanje turistične poslovalnice Viator, v bližini prodajalne Optika. Ta klubska soba naj bi bila odprta ob petkih, sobotah in nedeljah popoldan.

– Organiziranje informativnih razgovorov na vseh jeseniških srednjih šolah o študiju na fakultetah. Nedvomno je obveščenost srednješolcev o bodočem študiju, kljub delu zavoda za zaposlovanje, še vedno preslaba. Poglavitno je to, da je premalo obarvana z izkušnjami starejših študentov.

Poleg vseh teh nalog ne sme KJŠ pozabiti na dejavnosti, ki zanimajo najširši krog članstva. Tako bodo tudi letos priredili tradicionalno brucovanje jeseniških brucov. Zelo delovna naj bi bila tudi komisija za šport in kulturo.

To je nekaj poglavitnih načrtov in nalog KJŠ, ki so bile sprejete na njihovi skupščini. Da pa bodo te naloge izvedene in dobro organizirane, je odvisno predvsem od zanimanja samih študentov. To poudarjam predvsem zato, ker jih je od približno 400 jeseniških študentov prišlo na skupščine le štirideset (40), to se pravi le desetina. In če bo delovalo v klubu samo štirideset študentov, je že za vnaprej več ali manj obsojen na **propad.**

Ko že pišemo o skupščini, naj za konec predstavim še novo predsedstvo KJŠ: Zvone Zimic, Janez Jakšič, Milanko Trkulja, Irena Oblak, Draga Zugwitz, Ivo Ščavničar, Srečo Kavčič, Matjaž Kelvišar, Zvone Kobentar, Jošt Novak in Adam Kovač.

Jošt Novak

DELO KLUBA JESENIŠKIH ŠTUDENTOV

V okviru planinskega društva Jesenice deluje več odsekov. Dva od teh sta tudi pionirski in mladinski, ki imata prvenstveno nalogo pridobiti za planinstvo čimveč mladih in jih vzgajati v dobre državljane in dobre tovariše in planince, ki bodo ljubili svojo domovino in znali ceniti lepote narave, znali s to naravo živeti in ki bodo pripravljeni priskočiti na pomoč vsakemu, ob kakršnihkoli težavah.

Ta dva odseka že nekaj let vodita Ančka in Valodi Stojan. Ančka je načelnica mladinskega odseka, Valodi pa pionirskega. Povprašal sem jih o nekaterih stvareh, kar bo najbrže še koga zanimalo.

ANČKA, KAKO STA Z VALODIJEM PRIČELA Z DELOM V MLADINSKEM ODSEKU?

»Pred tremi leti je bil načelnik mladinskega odseka Silvo Valentar. Z možem sva takrat večkrat pomagala pri izletih in bila tisto leto tudi izvoljena v upravni odbor planinskega društva. Nesreča pa je hotela, da je Silvo nenadoma umrl. Tako sem mladinski odsek prevzela jaz. Pri tem mi je bil v veliko pomoč moj mož. Takrat je deloval na Jesenicah le en krožek in to na osnovni šoli Prežihov Voranc. Prvo, kar sva si z možem zastavila, je bilo pridobiti čim več mladih v krožke, saj le, če je mladina organizirana, lahko delaš z njo. V začetku je bilo težko. Nikjer ni bilo pravega razumevanja za tovrstne krožke, vendar so krožke le ustanovili in sčasoma so ti zaživeli. Začeli smo prirejati izlete, organizirali smo predavanja, uvedli smo planinsko šolo in krožki so se vidno krepili. Tako so sedaj v mladinskem odseku 302 mladinca in 288 pionirjev.

V letih 1975 in 1976 smo imeli poleg predavanj in drugih akcij tudi 40 izletov, ki se jih je udeležilo preko 800 članov krožkov.«

OB VSEM TEM NAJBRŽ PORABITA VEČINO SVOJEGA PROSTEGA ČASA ZA PLANINSTVO.

»Jaz mislim, da ta čas ni izgubljen. Ne morem povedati tistega občutka, ko prideš na vrh gore, s seboj pripelješ četo mladih, ki žarijo od začudenja, zadovoljstva in ponosa, da so tako mladi prišli na visoko goro. Res je, da skoraj vse sobote in nedelje prebijeva z mladimi, vendar mi je to v veliko zadovoljstvo. Rada bi le še videla, da bi še več mladih šlo vsaj enkrat na teden z Jesenic in da bi čimveč časa prebili v naravi.«

KAKŠNI SO VAJINI NAČRTI V PRIHODNJE?

»Če hočemo vzgajati mlade v dobre državljane in dobre planince, moramo za to imeti usposobljen kader. Tako smo v letu 1975 poslali na tečaj za mladinske vodnike enega mladinca, v letu 1976 pa dva. K sodelovanju smo povabili tudi starejše mladinske vodnike, ki nam v precejšnji meri pomagajo. V letošnjem letu pa bomo poslali na tečaj še pet mladincev. Ostali program pa je podoben prejšnjim letom.«

VALODI, KAKO PA VI GLEDATE NA DELO Z MLADIMI, PREDVSEM S PIONIRJI IN V BODOČE S CICIBANI?

»Človeku je težko govoriti o načrtih, ki jih nosi v glavi. Uspehi res še niso taki, kot sva si jih z ženo zamislila, vendar pa so vedno boljši. Ko sva z ženo sprejela mladinski odsek, je bilo na Jesenicah le pet aktivnih pionirjev, nosilcev bronastega znaka pionir planinec. Če pa pogledamo sedaj, imamo na Jesenicah že devet zlatih znakov, okrog 94 pa je bilo izdanih bronastih in srebrnih. Mislim, da to že precej pove. Smoter dela z mladimi je, da le-ti spoznajo naša gorstva, da sami občutijo vse lepote narave, da bodo kasneje tudi sami zahajali v gore, da gojimo tovarištvo in podobno, zato je treba imeti veliko posluha za mlade. Naučiti jih je treba, da znajo nesebično in odkrito živeti z družbo, ker le tako oblikujemo pravo socialistično osebnost.«

KAKO PA GLEDA PLANINSKO DRUŠTVO NA DELO MLADINSKEGA IN PIONIRSKEGA ODSEKA?

»Planinsko društvo Jesenice je pri tem pokazalo izredno veliko razumevanje. Marsičesa so se že odrekli na račun mladih. Mislim, da, kolikor časa bo v planinskem društvu vladala taka zavest, da je treba mlade vzgajati, toliko časa bo mladinski odsek lahko še napredoval. Zavedamo pa se tudi, da nas bo prav ta mladina v poznejših časih zamenjala in prevzela organizacijo planinstva na Jesenicah.«

KAKŠNO PA JE SODELOVANJE Z DRUGIMI ODSEKI?

»O tem bi pa lahko govoril le najboljše. V zelo dobrih odnosih smo s postajo GRS. Hvalevredni so tudi mladi jeseniški alpinisti, s katerimi veliko sodelujemo. Pomagajo nam pri izletih in drugih akcijah in so eni redkih, če ne edini, ki za to ne zahtevajo nobenih finančnih nadomestil. Tudi se ni še zgodilo, da bi kateri od predavateljev v planinski šoli zahteval plačilo ali sprejel ponujeno. To kaže, da smo res popolni amaterji. Povedati moramo, da nam pri naši vzgoji veliko pomagajo tudi člani zveze rezervnih vojaških starešin in člani rdečega križa.

VSAK ČLOVEK IMA ŠE KAKŠNO DODATNO AKTIVNOST, KAKŠNA PA JE VAJINA, POLEG PLANINSTVA?

Ančka: »Jaz se poleg planinstva ukvarjam še s telovadbo. Vadim oddelek cicibank pri TVD Partizan Jesenice. Tudi s tem se ukvarjam že preko 30 let. Za kaj drugega zmanjka časa, saj sem poleg tega še zaposlena in doma sem gospodinja. Imam tudi družino, kateri posvečam, kolikor le morem, časa.«

Valodi: »Moral bi me vprašati, kaj so bile moje aktivnosti. Veliko jih je bilo. Odkar se aktivno ukvarjam z mladimi planinci mi časa res ne ostaja. Delam v železarni Jesenice na dve izmeni, ostali čas pa porabim za planinstvo. No, imam še en hobi. Ta se pa že sam po sebi povezuje s planinstvom. Fotoamater sem. Na turah pa je toliko zanimivih motivov, ki se dajo zabeležiti na film. Zelo velik in drag hobi pa sem imel, in ga še hranim, to je filatelija.

Midva z Ančko misliva voditi mlade še nekaj let, v tem času pa upava, da bova uspela usposobiti mlade, da bodo lahko brez težav in dobro prevzeli najino delo in vodili mladinski odsek. S tem ne rečeva, da se bova odrekla mladim. Kje pa. Pomagala bova še zmerom, le vodstvo bova predala mlajšim.«

TUDI STARŠI NA VAJU VELIKO POLAGAJO. ŽE SAMO BESEDA, STOJANA STA VODJI, ZADOSTUJE IN STARŠI SO BREZ SKRBI. KAKO, MISLITA, PA BO POZNEJE?

»Jaz mislim, da o delu, predno ga prevzameš, moraš premisliti. Če vidiš, da si ga sposoben izpeljati, ga prevzemi, če nisi, raje ne. Vodnik mora imeti velik čut odgovornosti. Te odgovornosti pa se naši mladi vodniki zelo zavedajo.«

Iz tega pogovora lahko zaključimo, da sta Ančka in Valodi Stojan res z vsem srcem predana vzgoji mladih v planinstvu in planinstvu nasploh. Lahko bi rekli, sta duša mladinskega planinstva na Jesenicah.

D. J.

JUGOBANKA

RAZPISUJE

V okviru praznovanja 40-letnice prihoda tov. Tita na čelo partije in za njegov 85. življenjski jubilej se tudi Jugobanka vključuje v proslavljanje tega dvojnega jubileja pod naslovom:

TITO — REVOLUCIJA IN MIR!

Pod pokroviteljstvom Jugobanke je organizirano tekmovanje v srednjih in osnovnih šolah, v obliki pismenih nalog na dane tri teme.

Teme za srednje šole so:

1. Titovo zaupanje v mlade, zagotavlja naši revoluciji moč in ustvarjalnost.

2. In kot na ukaz prostovoljno krog njega se zgrinja
delovno ljudstvo,
se zgrinja v strumne brigade kipeča mladina.
(Oton Zupančič — »Zimzelen pod snegom«)

3. Kdor se uči — zna,
Kdor varčuje — ima.

Teme za osnovne šole:

1. Prva pridobitev naše narodnoosvobodilne borbe je bratstvo in enotnost naših narodov.

2. Življenjepis Tita je napisan na liku nove Jugoslavije.

3. Kdor se uči — zna,
kdor varčuje — ima.

Vsaka šola ustanovi komisijo, ki izbere tri najboljša dela in jih pošlje Jugobanki — eksp. na Jesenicah, Titova c. 20, v zapečatenih ovojnicah in opremljene s šiframi. V posebni ovojnici pa še šifre.

Rok dostave je 5. maj 1977.

Posebna komisija Jugobanke — sedeža v Ljubljani, v sestavi treh članov, in sicer: predstavnik šolstva, pisatelj in predstavnik banke, bo nato izbrala tri najboljša dela osnovnošolcev in tri najboljša dela srednješolcev.

Nagrade so individualne in kolektivne.

Individualne nagrade prejmejo učenci, avtorji prvih treh najbolje ocenjenih nalog (posebej za osnovne in posebej za srednje šole). Prva nagrada je jubilejni zlatnik, druga in tretja pa sta knjižni nagradi.

Kolektivno nagrado predstavlja bon v vrednosti 10.000,00 din za nakup šolskih potrebščin in ga prejme šola, ki bo dosegla najboljše rezultate v celotni akciji.

Za vse potrebnejše informacije se obrnite na naslov JUGOBANKA — ekspozitura Jesenice, št. tel. 81-576.

OBVESTILO BORCEM NOV

Obveščamo vse interesente za letovanje v NOVIGRADU in na VODIŠKI PLANINI, da še razpolagamo s prostimi mesti.

Prijavite se lahko na občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, Titova 86. Pri prijavi sprejemamo 50 % predplačila, kar znese za eno osebo okrog 500 din.

Občinski odbor ZZB NOV
JESENICE

KRAJANOM GORIJ

Družbenopolitične organizacije, krajevna skupnost in osnovna šola bratov Žvan iz Gorij prirejajo
proslavo
v počastitev dneva OF, 40-letnice ustanovnega kongresa KPS, 40-letnice Titovega vodstva ZKJ in njegove 85. obletnice,
v sredo, dne 27. aprila, ob 19.30 v dvorani TVD Partizan Gorje.

Vabljeni

KRAJANOM PLAVŽA

Družbenopolitične organizacije v KS Plavž pozivajo vse krajane in druge občane, da se polnoštevilo udeležijo slovesnosti ob položitvi temeljnega kamna za šolski center na Plavžu, ki bo v torek, 26. aprila, ob 17. uri.

IŠČEMO OSEBJE ZA PLANINSKE POSTOJANKE

Planinsko društvo Jesenice ponovno razpisuje prosta delovna mesta za določen čas, in sicer:

— za kočo pri izviru Soče v Trenti: oskrbnik, kuharica, pomožna moč;

— za Tičarjev dom na Vršiču: kuharica, kletar, pomožna moč.

Interesenti naj se osebno zglasijo v pisarni PD Jesenice, Cesta železarjev 1 — v domu TVD Partizan.

AVTO MOTO DRUŠTVO ŽIROVNICA
OBJAVLJA JAVNO LICITACIJO

za prodajo osebnega avtomobila ZASTAVA 750, reg. številka KR 317-76, leto izdelave 1974, s prevoženimi 85.000 km.

Izklicna cena znaša 9.500 din.

Javna licitacija bo v ponedeljek, dne 25. aprila, ob 16. uri pred društveno garažo v Mostah pri Žirovnici.

Zbor delavcev DSSS VIZ Jesenice na podlagi 8. člena samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in obveznostih delavcev v DSSS VIZ

OBJAVLJA

prosto delovno mesto logopeda za določen čas, z manj kot polovičnim delovnim časom.

Poleg splošnih z zakonom določenih pogojev mora delavec biti diplomirani logoped.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

Pismene prijave naj kandidati pošljejo na naslov VIZ Jesenice — DSSS Tomšičeva 5, p. p. 4.

Učenci in učitelji osnovnih šol Tone Čufar, Prežihov Voranc, posebne osnovne šole in vzgojno varstvenega zavoda se

ISKRENO ZAHVALJUJEMO

za vso pomoč in sodelovanje pri organizaciji in izvedbi obrambnega dne tovarišu Branku Iskri in vsem sodelujočim članom ZRVS, tovarišu majorju Danilu Džuroviču in vojakom JLA, miličnikom postaje Milice Jesenice, Alpskemu letalskemu centru Lesce, tabornikom, gasilcem poklicne gasilske čete železarne Jesenice in prostovoljne gasilske čete mesta Jesenice, delavcem enote družbene prehrane v Železarni, tovarišema Branku Staretu in Jožetu Zidarju za ureditev ozvočenja na Kresu in vsem, ki so prispevali svoj delež k uspešnosti obrambnega dne!

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 23. aprila, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta ŠPECERIJA BLED — Supermarket Union.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega moža, očeta in brata

SLAVKA KOSTANJŠKA

smo dolžni zahvalo vsem, ki so mu kakorkoli skušali pomagati ter mu lajšali bolečine ob hudi bolezni.

Zahvaljujemo se zdravnikoma dr. Čehu, dr. Rojčevi, vsemu kirurškemu osebju splošne bolnice Jesenice, šoferjem rešilnega avtomobila ter njihovim spremljevalcem za nesebično pomoč, katero so mu nudili v njegovi dolgoletni bolezni.

Prisrčna hvala govornikoma Janku Kavalarju in Valentinu Kejžarju.

Posebno zahvalo izrekamo osnovni organizaciji ZK, organizaciji ZB NOV, Socialistični zvezi, gasilcem železarne Jesenice za darovane vence, društvu invalidov pa za izkazano denarno pomoč.

Zahvaljujemo se za vsa izrečena ustna in pismena sožalja. Posebno se zahvaljujemo sosedi Minki Kavalar ter Miru Zupanu, vsem prijateljem, znancem, bivšim sodelavcem, učencem 7. c razreda osnovne šole Prežihov Voranc ter vsem voznikom osebnih vozil, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje.

Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žalujoča žena, hčerka Betka, Ana z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

JANEZA DAKSKOFLERJA

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka jeseniške bolnice za vso pozornost in prizadevanje v času zdravljenja. Hvala obema pevskima zboroma in pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za ganljive žalostinke.

Prav tako se zahvaljujemo govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu, vsem darovalcem cvetja in sosedom za denarno pomoč.

Prisrčna hvala tudi vsem prijateljem in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami in ga tako številno pospremili v njegov prerani grob.

ŽALUJOČI: žena Kati in hčerki z družinama

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem za denarno pomoč iz solidarnostnega sklada, ki ste mi jo nakazali ob smrti moža.

Katarina Hadalin

ZAHVALA

Osnovni organizaciji ZK in osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojno vzdrževanje Javornik se zahvaljujem za lepo darilo in denarno pomoč v času bolezni.

Miro Mohorič

ZAHVALA

Ob izgubi mojega očeta Janeza Dakskoflerja se toplo zahvaljujem sektorju prodaje za denarno pomoč in uvoznemu oddelku za darovano cvetje.

Marjana Komel

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata hladne valjarne se iskreno zahvalujem za denarno pomoč, ki mi je med boleznijo zelo dobrodošla.

Ivan Klinar

ŽELEZAR

Dopisujte v Železarja

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

23. aprila amer. barvni risani film POPAJEVE NORČIJE, režija Dave Fleicher, ob 15. uri.

23. in 24. aprila špan. CS barvni pustolovski film TARZAN IN ČRNA PANTERJA, režija Manuel Cano, v gl. vlogi Steve Hawkes, ob 17. in 19. uri.

25. in 26. aprila italij. barvni kavbojski film OBRAČUN PRI ZAPUŠČENEM RUDNIKU, režija Enzo Peri, v gl. vlogi Thomas Hunter, ob 17. in 19. uri.

27. aprila jug. barvni film PARTIZANI, režija Stole Jankovič, v gl. vlogi Bata Živojinović, ob 17. in 19. uri.

28. aprila nastop PRO ARTE, solist Čobi. Predstavi ob 17. in 20. uri, vstopnice si lahko nabavite v predprodaji.

29. aprila amer. film komedija CHARLIE GASILEC, scenarij, režija in gl. vloga Charlie Chaplin, ob 17. in 19. uri.

30. aprila in 1. maja slov. barvni film — soc. drama VDOVSTVO KAROLINE ŽAŠLER, režija Matjaž Klopčič, v gl. vlogi Milena Zupančič, ob 17. in 19. uri. Mladini do dopolnjenega 15. leta starosti ogled filma ni dovoljen.

Kino PLAVŽ

23. in 24. aprila italij. barvni kavbojski film OBRAČUN PRI ZAPUŠČENEM RUDNIKU, ob 18. in 20. uri.

24. aprila amer. barvni risani film POPAJEVE NORČIJE, ob 10. uri. Ogled za člane Ježkovega kluba je brezplačen, poklanja ga Jugobanka Ljubljana.

25. in 26. aprila španski CS barvni film TARZAN IN ČRNA PANTERJA, ob 18. in 20. uri.

27. aprila zaprto!

28. aprila franc. barvni film — komedija KLOFUTA, ob 18. in 20. uri.

29. aprila jug. barvni film PARTIZANI, ob 18. in 20. uri.

30. aprila in 1. maja amer. barvni film — melodrama MOJA SLADKA DAMA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

23. aprila amer. barvni pustolov. film UMAZANA MARY IN NORI LARRY, ob 20. uri.

24. aprila amer. barvni vohunski film ČLOVEK IZ AVSTRALIJE, ob 20. uri.

27. aprila italij. barvni kavbojski film OBRAČUN PRI ZAPUŠČENEM RUDNIKU, ob 20. uri.

30. aprila špan. CS barvni pustolovski film TARZAN IN ČRNA PANTERJA, ob 20. uri.

1. maja franc. barvni film — komedija KLOFUTA, ob 20. uri.

Kino DOVJE – MOJSTRANA

23. aprila amer. barvni pustolovski film PUSTOLOVŠČINE SREČNE LADY, ob 19. uri.

24. aprila amer. barvni pustolovski film UMAZANA MARY IN NORI LARRY, ob 19. uri.

30. aprila italij. barvni film — kavbojski OBRAČUN PRI ZAPUŠČENEM RUDNIKU, ob 19. uri.

1. maja špan. CS barvni pustolovski film TARZAN IN ČRNA PANTERJA, ob 19. uri.

Gledališče

PETEK, 22. aprila, ob 19.30 Tone Partljič: O, NE, ŠČUKE PA NE — komedija — gostovanje v Radovljici.

PONEDELJEK, 25. aprila, ob 10.30 Evripides: MEDEIA — tragedija, za zdravstveno šolo Jesenice.

TOREK, 26. aprila, ob 11.30 PROSLAVA OB DNEVU OF IN 1. MAJU — center srednjih šol Jesenice.

ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE

RAZPISUJE

rekreacijska tekmovanja v občinskih TRIM ligah

Organizator tekmovanja je odbor za rekreacijo in množičnost pri ZTKO Jesenice, izvajalci pa športni klubi.

Tekmovanje je ekipno in poteka po enokrožnem liga sistemu ter po pravilih ustreznih strokovnih zvez. Pravico nastopa imajo ekipe TOZD, DS in KS.

PANOGE TEKMOVANJA

Mali nogomet: ekipa šteje šest igralcev in tri rezervne tekmovalce, ki se lahko menjajo poljubno. Čas igranja je 2 × 20 minut, z 10-minutnim odmorom. Igralci lahko nastopajo samo v copatah brez čepov.

Odbojka: ekipa šteje šest igralcev in tri rezervne, ki se lahko menjajo poljubno. Igra se na dva dobljena seta.

Košarka: ekipa šteje pet igralcev in pet rezerv, ki se menjajo poljubno. Čas igranja je 2 × 15 minut čiste igre.

Namizni tenis: ekipa šteje tri igralce, ki igrajo na dva dobljena seta in pet dobljenih iger.

Šah: ekipa šteje tri igralce, ki imajo deset minut igralnega časa.

Kegljanje na asfaltu: ekipa šteje štiri tekmovalce, ki imajo 4 × 25 lučajev.

Streljanje: tekmovanje v streljanju z zračno puško bo izvedeno kot enkratno ekipno tekmovanje. Ekipa šteje štiri člane, ki imajo 5 + 20 strelov.

Prijave sprejema odbor za rekreacijo pri ZTKO Jesenice do ponedeljka, 9. maja, ko bo ob 17. uri v sejni sobi športnega društva v Podmežaklji sestanek z vodji ekip in žrebanje. Za tekmovanje v razpisanih panogah se lahko prijavijo ekipe v ženski in moški konkurenci. Tekmovalci morajo nastopati v enotnih športnih oblačilih in morajo imeti odgovornega vodja ekip.

Na sestanku bo dokončno sprejet sistem in razpored tekmovanja, zato prosimo vodje ekip, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

KRAJANOM KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ

Bližajo se dnevi velikih praznovanj 40-letnice ustanovnega kongresa KPS, 85-letnice rojstva maršala Tita in 40-letnice njegovega vodstva KPJ ter dneva OF in praznika dela. Krajevna skupnost Plavž želi pričakati te praznike v vsaj delno očiščenem okolju. Vse krajane prosimo, da v počastitev teh praznikov hišni sveti ter lastniki stavb privatnega sektorja organizirajo očiščevalne akcije. Ves odpadni material naj krajani zberejo v kontejnerje do 26. aprila.

Po tem datumu bosta odbor za varstvo človekovega okolja in komisija za komunalno gospodarstvo in urbanistično planiranje ugotovila, kakšno je stanje, in v primeru, da akcije ne bodo izvedene, predlagala ukrepe pri organih sanitarne inšpekcije pri skupščini občine Jesenice.

Odbor za varstvo človekovega okolja in
komisija za komunalno gospodarstvo in
urbanistično planiranje pri KS Plavž

RAZPISNA KOMISIJA PRI AMATERSKEM GLEDALIŠČU TONE ČUFAR JESENICE NA OSNOVI 76. ČLENA STATUTA ZAVODA

razpisuje prosto delovno **mesto upravnika gledališča s polnim delovnim časom za nedoločen čas.**

Pogoji:

— visoka ali višja izobrazba in najmanj dve leti prakse na področju kulturno prosvetne dejavnosti ali

— srednja izobrazba in najmanj pet let prakse na področju kulturno prosvetne dejavnosti.

Istočasno mora kandidat biti sposoben opravljati določene gledališko umetniške ali tehnične posle in imeti ustrezne družbenopolitične kvalifikacije.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Osebni dohodki po samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov zavoda. Stanovanja trenutno ni na voljo.

Prijave pošljite na naslov: Razpisna komisija pri amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4, 64270 Jesenice.

KONČALO SE JE PRVENSTVO ŠD

Po dveh mesecih igranja se je končalo prvenstvo ŠD Jesenice, na katerem je nastopilo 20 igralcev. Turnir se je igral po švicarskem sistemu (jugoslovanska krožna varianta). Prvenstvo je bilo po kvaliteti igralcev dokaj močno, saj je nastopilo pet prvokategornikov, šest drugokategornikov in devet tretjekategornikov. Na turnirju so vsi igralci imeli možnost osvojiti boljše kategorije ali potrditve svoje kategorije.

Turnir je bil izredno izenačen, tako da je moral o prvem mestu odločati Buholc, ki ga uporabljajo v primeru, da ima več igralcev enako število točk. Po Buholcu je prvo mesto osvojil prvokategornik Vinko Strle, ki je bil najstarejši udeleženec turnirja. Sterle je kljub starosti pokazal zelo lepo igro in zasluženo osvojil naslov prvaka Jesenic za leto 1977. Sterle je ta naslov osvojil prvič, saj je šele konec lanskega leta prestopil v ŠD Jesenice, prej pa je bil član ŠD Lesce, pomeni pa močno pojačanje za ŠD Jesenice. Drugo mesto je osvojil Krničar, ki je zbral enako število točk kot zmgovalec. Krničar je bil vse do zadnjega kola prvi, toda zaradi sodelovanja na gorenjskem prvenstvu, ki je potekalo istočasno, mu je na koncu zmanjkalo moči in je v zadnjem kolu izgubil s Krajnikom. Majhno razočaranje pomeni šele tretje mesto Krajnika, ki je veljal za enega od favoritov turnirja, pa se je šele v zadnjem kolu z zmago nad Krničarjem priključil vodečima. Toda po Buholcu je Krajnik osvojil samo tretje mesto. Tako Krničar kot Krajnik pa sta z osvojenimi točkami potrdila prvo kategorijo. Najbolje uvrščeni drugokategornik je Majtan, ki je osvojil četro mesto, ravno toliko točk pa je osvojil tudi Jan ki je bil peti. Tudi ta dva igralca sta potrdila drugo kategorijo. Mladi Rodman, ki je bil šesti, pa je zbral dovolj točk za osvojitev druge kategorije. On je tudi edini igralec, ki je na tem turnirju kategorijo osvojil. Sedmi je bil veliki favorit turnirja Železnik, ki pa je v šestem kolu odstopil zaradi bolezni, pozneje pa zaradi igranja na članskem prvenstvu Gorenjske, kjer je imel možnost osvojiti naslov mojstrskega kandidata. To mu sicer ni uspelo, vseeno pa je bil drugi in dobil pravico nastopa na prvenstvu Slovenije. Osmi je bil Tramte, ki je potrdil drugo kategorijo, vseeno pa je njegova uvrstitev slaba. Sledijo: Barič, Pazlar, Lužnik, Pristov, Jovanović, Ciuha, Makra, Globočnik, Hudolin, Kostanjšek, Koblar in Kosmač.

Turnir je uspešno vodil šahovski sodnik Krešimir Smrke in ga kljub velikim težavam zaradi večizmenskega dela igralcev in odstopu Železnika in Ciuhe, za katerega ni opravičila za odstop iz turnirja, tudi uspešno zaključil.

Tehnični vrstni red po končanem prvenstvu: 1. Vinko Sterle 7, 2 Anton Krničar 7, 3. Lado Krajnik, 7, 4. Janko Majtan 5,5, 5. Martin Jan 5,5, 6. Franci Rodman 5, 7. Alojz Železnik 4,5, 8. Boris Tramte 4,5, 9. Dušan Barič 4,5, 10. Vinko Pazlar 4,5 11. Marjan Lužnik 4, 12. Dušan Pristov 4, 13. Stamenko Jovanović 4, 14. Janez Ciuha 3,5, 15. Rudi Makra 3,5, 16. Andrej Globočnik 3, 17. Franc Hudolin 3, 18. Ivo Kostanjšek 3, 19. Vojko Koblar 3 in Primož Kosmač 3 točke.

M. Jan

VELIK USPEH INVALIDOV

Ekipa društva invalidov Jesenice je v nedeljo, 10 aprila, dosegla na republiškem prvenstvu v šahu za invalide odlično tretje mesto in s tem osvojila bronasto kolajno.

Republiško prvenstvo je bilo v domu invalidne mladine v Kamniku, nastopilo pa je osem ekip. Vse ekipe so se na prvenstvo uvrstile po predhodnih regijskih prvenstvih, tako da so nastopile res najboljše. Jeseničani so nastopili oslabljeni brez Zorka, imeli pa so tudi smolo pri žrebu, saj so se že v prvih dveh kolih srečali z obema favoritoma turnirja, moštvoma Maribora in Slovenjgradca. Obe srečanji so tudi izgubili, nato pa so zaigrali tako, kot znajo, in zanesljivo osvojili tretje mesto.

Ekipa društva invalidov Jesenice je nastopila v naslednji postavi: Vinko Sterle, Pavel Poljanšek in Martin Jan. Največ točk je zbral Jan, od sedmih možnih pet, medtem ko sta Poljanšek in Sterle osvojila vsak po štiri točke.

Končni vrstni red: 1. DI Maribor 16, 2. DI Slovenjgradec 16, 3. DI Jesenice 13, 4. DI Ponikve 9, 5. DI Kranj 8,5, 6. DI Ljubljana 8, 7. DI Nova Gorica 8 in 8. DI Koper 5 točk.

M. Jan

Del udeležencev občinskega šahovskega turnirja za pokal maršala Tita, na katerem je prva ekipa Železarne osvojila prvo mesto

Judo

USPELO GOSTOVANJE V PADOVI

V soboto, 16. aprila, so jeseniški pionirji in mladinci ter slovenska ženska reprezentanca gostovali v Padovi, v pokrajini Veneto, Italija. Mesto ima preko 300.000 prebivalcev in je drugo univerzitetno mesto Italije. Padova ima nekaj judo klubov, med katerimi je tudi KYOTO JUDO KAI klub, katerega gostje so bili naši judoisti. Klub je bil osnovan leta 1970, šteje pa 280 članov in to 40 žensk, ki so razdeljene na oddelke pionirk, mladink in članic (pri nas tega ni, saj so vse ženske v eni skupini, razdeljene so le po teži), ter 240 moških, od pionirjev do članov. Največje uspehe dosegajo članice, med katerimi so tudi nastopile lanskoletna italijanska državna prvakinja in dve drugouvrščeni, ter mladinci in mladinke, ki imajo šest drugouvrščenih iz državnega prvenstva. Kot potrdilo tej uspešnosti naj omenim, da se je KYOTO JUDO KAI klub med skoraj 600 klubi, ki tekmujejo v Italiji, ob koncu leta, ko so sešteli točke (po uvrstitvah ekipe in posameznikov) iz pokrajinskih, državnih in drugih prvenstev, uvrstil na visoko 26. mesto. Klub vodijo privatniki, vsak, ki pa trenira, mora vsak mesec plačati 10.000 lir članarine, kar je ena višjih članarin, drugače se te gibljejo od 3.000—5.000 lir. Mnenje domačinov je bilo, da, kdor plača tako visoko članarino enkrat, se je za to dejavnost odločil preudarno in bo v klubu tudi ostal ter redno treniral. Po drugi strani pa je to tudi neke vrste selekcija, po kateri ostane v klubu večinoma samo kvaliteta.

Pionirsko ekipo Jesenic so sestavljali: Rižmarič, Žlebir, Benkovič, Krnjajič, Jezdič in Brelih, mladinsko: Čebulj, Demšar in Anderle, slovensko žensko reprezentanco pa Čatoričeva iz Maribora, ki je že pet let zapored državna prvakinja v kategoriji do 48 kg, v tej kategoriji je na lanskoletnem evropskem prvenstvu na Dunaju zasedla odlično tretje mesto; Drugovičeva iz Celja, Hribernikova iz Ljubljane in Jeseničanki Paplerjeva in Bizjakova.

Prijateljsko srečanje (brez gledalcev, prisotni so bili le predsedniki kluba in judoisti, ki niso nastopili) se je pričelo ob 16. uri in se končalo ob 19. uri. Tekmovali so na dveh blazinah. Prvo srečanje so dobili Jeseničani, predvsem so bili boljši mladinci in ženske, medtem ko so pionirji zaradi pomanjkanja izkušenosti, kljub borbenosti, pokazali manj. Po dvoboju je bil še polurni skupni trening, nato pa so se vsi sestali še enkrat. Tokrat so bili domačini boljši in so se našim judoistom oddolžili za prvi poraz.

Gostovanje v Padovi, ki so ga financirali judoisti sami, finančno pa je gostovanje podprla Kartonaža Čedo Cvetkovič z Jesenic, je v vseh pogledih uspelo. Predvsem pionirji so se lahko od svojih vrstnikov marsikaj naučili, vsi so lahko aktivno videli, oziroma preizkusili nekaj novosti pri poteku in vodenju treninga in med dvobojem ugotovili svoje pomanjkljivosti, kar jim bo v veliko pomoč pri nadaljnjem delu. Ob koncu prijateljskega dvoboja so dobili naši judoisti lep pokal, vsi gostujoči judoisti pa darila v spomin na to prijateljsko srečanje. Jeseniški judoisti so italijanske povabili na povratno prijateljsko srečanje na Jesenice, ki bi moralo biti 28. maja; ker pa je prav takrat državno prvenstvo, bodo člani KYOTO JUDO KAI kluba iz Padove prišli na Jesenice najverjetneje v mesecu juniju.

Jeseniške judoistke imajo 14. maja republiško prvenstvo v Lendavi, 28. maja pa bo na Jesenicah drugi republiški članski pozivni turnir (prvi je bil v Celju).

-tok

TRŽIČ : JESENICE 3:0 (1:0)

V soboto, 16. aprila, so Jeseničani gostovali v Tržiču, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z istoimenskim moštvom in srečanje izgubili z rezultatom 3:0 (1:0).

Tržičani so bili boljše moštvo in so zasluženo slavili visoko zmago. Jeseničani niso bili toliko slabše moštvo kot kaže rezultat, saj so imeli nekaj zelo lepih priložnosti za dosego gola, vendar jih napadalci niso znali izkoristiti.

TRŽIČ : JESENICE 4:1 (1:0)

V nedeljo, 17. aprila, so v Tržiču mladinci odigrali prvenstveno tekmo in srečanje izgubili z rezultatom 4:1 (1:0).

Jeseničani so po izdatni zmagi prejšnjo nedeljo proti moštvu Lesc tokrat zaigrali preveč samozavestno. To se jim je maščevalo, saj so jih domačini nadigrali in postavili zopet na trdna tla.

Edini gol za moštvo Jesenic je dosegel Tkalec.

TRŽIČ : JESENICE 1:2 (0:1)

V soboto, 16. aprila, so jeseniški najmlajši nogometaši prav tako gostovali v Tržiču, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z domačim moštvom in zmagali z rezultatom 2:1 (1:0).

Naši najmlajši nogometaši so prikazali zelo dobro igro in zasluženo slavili zmago. Oba gola za moštvo Jesenic je dosegel Pihler.

V soboto, 23. aprila, gostuje člansko moštvo v Kropi, kjer bo odigralo prvenstveno tekmo z moštvom Plamena. Ker moštvo Plamena nima pionirskega in mladinskega moštva, so naši pionirji in mladinci v tem kolu prosti.

TRIM TEKMOVANJE V KEGLJANJU NA ASFALTU

Preteklo soboto je bilo na jeseniškem kegljišču poleg Murke TRIM – tekmovanje v kegljanju na asfaltu med ekipama železarne Jesenice in Murke Jesenice. Med posameznimi kegljači se je razvnel zagrizen boj za zmago in ob koncu je le za dvanajst kegljev zmagala ekipa Murke Jesenice, ki je podrla 3438 kegljev.

Med posameznimi kegljači pa so bili najboljši: Joža Hafner (Železarna) 469, 2. Miha Hafner (Murka) 469, 3. Kristan (Murka) 463, 4. Oblak (Železarna) 458, 5. Langus (Železarna) 457 itd.

J. R.

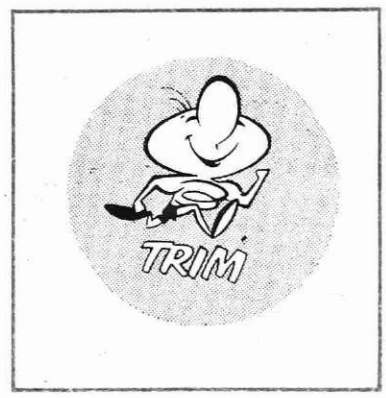

Namizni tenis

PRVI MEMORIAL JUDITE PAVLIČ - NOVAK

Ob obletnici smrti Judite Pavlič-Novak, večkratne prvakinje Slovenije v namiznem tenisu, bo NTK JESENICE izvedel v nedeljo, 24. aprila, republiško tekmovanje v namiznem tenisu, imenovano Juditin memorial. Prireditev bo pod pokroviteljstvom TPO GOLICA – TOZD ZARJA, ker je bila pokojna zaposlena v njihovem kolektivu.

Tekmovanje bo v nedeljo ves dan, z nastopom mladincev in mladink ter članov in članic posamezno. Prijavljeni so že skoraj vsi najboljši igralci in igralke Slovenije.

Košarka

JESENICE : RUDAR 71:77 (34:40)

Jesenice, 17. aprila, prvenstvena tekma 22. kola slovenske košarkarske lige, gledalcev 50, sodila sta Skubin (Tolmin) in Strickberger (Ljubljana).

V zadnjem prvenstvenem srečanju so Jeseničani doživeli še en poraz in tako zaključili tekmovanje na predzadnjem mestu z desetimi točkami. Zanimivo je, da so Jeseničani po prvih štirih kolih imeli kar šest točk in nato v zadnjih osemnajstih srečanjih dosegli le dve zmagi. To je vsekakor posledica ozkega izbora dobrih in posebej visokih igralcev, saj je večji del prvenstva odigralo le pet igralcev od desetih, ki so se na tekmovanje pripravljali. Mladi igralci, razen Smoleja, ki je v tem prvenstvu pokazal največji napredek, niso bili sposobni uspešno zamenjati starejših.

Vse moči Jeseničanov so usmerjene v kvalifikacije, ki se bodo začele 28. maja s turnirjem v Radovljici, nadaljevale v Škofji Loki in končale 12. junija na Jesenicah.

Tekma proti Rudarju ni odločala več o ničemer. Trboveljčani so se uvrstili na tretje mesto na prvenstveni lestvici, Jeseničani pa na predzadnje. Tekma ni bila posebno zanimiva, gostje so imeli ves čas rahlo prednost in zasluženo zmagali.

Nastopili so: Berginc, Šmid 6, Božič 25, Matučec 6, Vauhnik 20, Ažman 2, Pivač, Varl 2, Rizvanovič, Smolej 8, Noč.

NI

Odbojka

OK JESENICE : OK MEŽICA (M) 2:3

Jeseniškim odbojkarjem v prezadnjem kolu letošnjega prvenstva ni uspelo zmagati proti vodilni in doslej še nepremagani ekipi OK Mežice. Izgubili so s tesnim rezultatom 2:3 (12, —6, —3, 4, —10).

Jeseničani so tokrat nastopili precej oslabljeni, brez poškodovanega Kravanja in obolelega Močnika. To pa se je precej poznalo njihovi igri. Nastopili so tile igralci: Bogataj, Božič, Bergelj, Divjak, Gasar, Čučnik, Kos in Štravs.

Igra je bila precej kvalitetna in živahna, vendar je do prave borbe prišlo le v prvem in zadnjem nizu.

Jeseničani so tekmo začeli zelo dobro in uspešno držali korak z razigranimi gosti. Ti so bili nekoliko boljši in raznovrstnejši pri napadih, vendar so jih domačini z blokom večkrat uspešno zaustavljali. Enakovredna igra je trajala vse do rezultata 11:11, potem pa so domačini z nekaj izvrstnimi udarci odločili niz v svojo korist s 15:12.

V drugem in tretjem nizu smo lahko gledali kvalitetno in učinkovito igro Mežičanov. Dobro zamišljene akcije so z duhovitimi prevarami ob mreži in močnimi udarci največkrat zaključevali neubranljivo. Z igro v teh dveh nizih so popolnoma upravičili svojo vodilno pozicijo na lestvici.

Gladko izgubljena niza in vsega skupaj devet osvojenih točk Jeseničanom niso vzeli upanja in volje. Zagrizli so se v igro, s skrajno borbenostjo in požrtvovalnostjo so branili skoraj nemogoče žoge, udarci pa so zadevali nebranjena mesta gostov, ki jih v tem nizu sploh ni bilo videti na igrišču. Doslej gostje s tako veliko razliko v letošnjem prvenstvu še niso izgubili niza.

Prevelika zagnanost v četrtem nizu in odmor pred zadnjim, odločilnim nizom pa sta Jeseničanom le škodila. V noge jim je stopila utrujenost pa še nezanesljivi in premalo odločni sodnik Habjan iz Krope, ki je s svojimi odločitvami večkrat razburjal duhove na igrišču in okoli njega, je bistveno vplival na popolno dekoncentracijo domačinov. Gostje so to spretno izkoristili in zanesljivo nizali točke. Na hitro, še preden so Jeseničani uspeli povezati svoje vrste in se ponovno zbrati, so povedli z 8:1, te razlike pa domačini do konca kljub borbeni igri in skrajnim naporom, ki so jih vlagali v svoje akcije, niso mogli več nadomestiti. V nadaljevanju niza so sicer osvojili še devet točk, vendar pa so končno le morali priznati zmago gostom.

Sodniku Habjanu v opravičilo velja poudariti, da kljub nekaterim nerazumljivim odločitvam in spregledom ni bistveno vplival na končni izid srečanja. Sodil je namreč sam, ker drugega delegiranega sodnika Paula iz Krope na tekmo ni bilo. Nekoliko mu gre zameriti le to, da je bil premalo odločen in je dovoljeval nepotrebne razgovore z igralci ob spornih odločitvah, kar je le povečavalo živčno napetost in naelektrenost med igralci in med gledalci.

Gostje so se sicer predstavili kot kvalitetno moštvo z odličnimi posamezniki, z dobro kondicijo in z naštudiranimi modernimi akcijami v napadu, vendar pa zaslužijo slabo oceno za svoje nešportno obnašanje med tekmo, posebej pa še po njej.

Jeseničani so kljub porazu ostali na tretjem mestu na lestvici in so si praktično že pred zadnjim kolom, ko gostujejo v Kamniku, zagotovili nastopanje na kvalifikacijah za vstop v drugo zvezno odbojkarsko ligo. Upajmo, da jih bodo ob tem uspehu moralno in finančno podprli tudi pristojni telesnokulturni organi na Jesenicah.

Boj

ŠŠD KOVINAR : TVD PARTIZAN GORJE 2:3

V petek, 15. aprila, je bila v telovadnici centra srednjih šol na Jesenicah odigrana tekma medobčinske ženske odbojkarske lige med ŠŠD Kovinar in TVD Gorje. Srečanje je pomenilo velik psihični pritisk za domačinke, saj so Gorjanke prve na lestvici, vendar se niso kar tako vdale. Omeniti velja tudi to, da iz razmeroma majhnih naselij Gorij in okolice izhaja kvalitetna in številna ekipa, kar kaže na veliko zanimanje za to panogo športa, medtem ko je na CSŠ Jesenice, ki šteje okoli 550 dijakov, od katerih sta dve tretjini deklet, zanimanje za odbojko dosti manjše.

Igra je bila zelo razgibana in je potekala v res pravem športnem vzdušju, za katerega so poskrbeli gledalci. Prvi set so domačinke zaigrale tudi z nekaterimi rezervnimi igralkami. Vendar pa so te presenetile z dobro igro in borbenostjo. Toda Gorjanke so dale vedeti, da bodo trd oreh. V vodstvu sta se obe ekipi do polovice seta izmenjavali, toda gostje so se potem zbrale in dobro zaigrale. Set so dobile s 15:7.

V drugem setu so tudi domačinke zaigrale dobro in so nadigrale nasprotnice, predvsem z dobro igro v polju in boljšimi servisi. Borile so se za vsako žogo in tudi zasluženo dobile set s 15:8.

V tretjem setu so se gostje spet okrepile, Jeseničanke so jim bile enakovredne nasprotnice le v prvem delu seta, in zmagale s 15:9.

V četrtem setu so se domačinke zavedale, da z zmago v tem setu še vedno lahko zmagajo. Kakor da bi jim bilo to vodilo, so se srčno borile za vsako žogo in vodile ves set. Tudi gledalci so odigrali svojo vlogo. Z burnim navijanjem so spodbujali Jeseničanke, ki so v pravem športnem vzdušju dobile set z rezultatom 15:7.

Peti set je bil odločilen. Do izmenjave prostorov v zadnjem setu so vseskozi vodile Jeseničanke. Po time-autu pa so kakor po tradiciji začele zapravljati žoge. Najbolj so se približale Gorjankam pri rezultatu 11:12, potem pa so izgubile servis in v preveliki želji po zmagi so po nepotrebnem zaigrale nekaj žog in gostje so zmagale s 15:12.

Z malo več sreče v zadnjem setu bi bile lahko tudi Jeseničanke zmagovalke, vendar pa rezultat ni važen, saj so pokazale dobro in borbeno igro. Upajmo, da bodo s tem tudi nadaljevale.

Za ŠŠD Kovinar so igrale: Vergles, Piberčnik, Oven, Pribošič, Bešič, Mančec, Vončina, Rupnik in Krizmanič.

O.